



Arsen Bačić:
Demokracija i
konstitucionalizam
STR.10-11



Krsto Mlačić o
studentskom
životu nekada
STR. 23



BICRO financira
projekt
Studija mora
STR. 16

god V.
broj 50.
27. siječnja
A.D. 2014.
www.unist.hr

universitas

list Sveučilišta u Splitu



Ivan Mimica

Biblioteka znanstvenih djela Književnog kruga Split

STR. 20-21

Hiceli Ivon nagrada za životno djelo

STR. 20-21



Projekt profesora V. Gimnazije o (ne)poznatom Luki Botiću

STR. 6

Stereotipija u prikazima ženskog identiteta

STR. 19



Uz novu knjigu Ive Banca HRVATI I CRKVA

STR. 14-15



Pedeset mu je brojeva tek!

Universitas kojeg upravo čitate pedeseti je u nizu, dakle jubilarni broj. Kada smo svojedobno odlučili krenuti s Universitasom kao vlastitim glasilom kojemu će Slobodna Dalmacija pomoći da dođe do najšireg kruga čitalaca, bilo smo pripralni na sve moguće ishode, pa i na to da će se ideja možda brzo “potrošiti”. Nasreću, iz broja u broj ispred sebe smo imali sve kvalitetniju novinu, novinu koju ne čita samo akademska zajednica, već, sudeći po reakcijama, i najšira čitateljska publika. O zaslužnima za to, posebice o urednicima i suradnicima samoga Universitasu, ne bih govorio, jer ni pokretač ni oslonac ovoga projekta nije bilo častohleplje. Injima je, kao uostalom i nama u sveučilišnom rukovodstvu, važan bio sam projekt i njegova misija, potreba da informacije o Sveučilištu postanu dostupne Gradu i Svijetu.

Universitas se pojavljuje u trenutku kada je Sveučilište dostizalo gornje granice svojega rasta. Dakle, u vrijeme kada su već pokrenuti značajni studijski programi - poput Arhitekture, Geodezije, Stomatologije i Farmacije - u vrijeme kada je već osnovan Filozofski fakultet s brojnim studijskim programima, uključujući zamisao o pokretanju studija novinarstva... Pojavio se u godinama tijekom kojih su zaposlene stotine mladih znanstvenika, u času kad je Kampus postajao sve značajniji gradski kvart, usudio bih se reći: intelektualno srce Grada. Sve to je trebalo prenijeti javnosti. To je bila naša želja i obveza. Želja da javnosti pokažemo što sve Sveučilište ima, što se na njemu događa, kako se razvija i kamo stremi, a obveza da porezni obveznici znaju u što se troši njihov novac.

Universitas je na neki način bio dopuna javnim glasilima koja u oskudici s prostorom, ali i zbog žurnalističkih interesa, nisu uvijek stizali prenijeti sve ono što bi moglo zanimati javnost, i akademsku i širu javnost. U dobroj mjeri zahvaljujući Universitasu, Sveučilište je, osim što je po svojim obrazovnim i znanstvenim dosezima postalo poznato i visoko rangirano u svijetu, konačno postalo poznato i u Gradu. Na tome od srca zahvaljujem i čestitam ovaj mali veliki jubilej i glavnom uredniku i njegovoj ekipi, s čvrstim uvjerenjem da će ovakvih jubileja biti i u budućnosti.

PROF. DR. SC. IVAN PAVIĆ

9 novih asistenata
na Medicini

STR. 3

Solarna elektrana
na FESB-u

STR. 5

Zgrada ZIC-a na
Kampusu

STR. 3

Osnovana udruga
alumni PMF-a

STR. 5

sveučilišni život

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Sa Slobodnom Dalmacijom kao suorganizatorom u suradnji s Društvom profesora hrvatskoga jezika uz sponzorsku potporu Croatia osiguranja

RASPISUJE LITERARNI NAGRADNI NATJEČAJ ZA NAJBOLJI RAD NA TEMU

“Evo me, moj svijete, na raskršću tvome i mome”

1. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju svi maturanti, učenici četvrtih razreda srednjih škola.
 2. Na natječaj se šalju do sada neobjavljeni literarni radovi inspirirani stihovima Josipa Pupačića “Evo me, moj svijete, na raskršću tvome i mome”.
 3. Radove vrijednuje prosudbeno povjerenstvo od pet članova.
 4. Prosudbeno povjerenstvo objavit će u Universitasu i drugim medijima odluku o dobitnicima nagrada te o mjestu i vremenu svečane dodjele do kraja travnja 2014.
 5. Za prva tri mjesta učenici se nagrađuju novčanim nagradama pri čemu prva iznosi 1500, druga 1000 i treća 700 kuna, a mentoru prigodne plakete.
 6. Prvih 10 radova bit će objavljeno na stranicama Universitas.
 7. Tekstove s podacima o školi, mentoru i učeniku treba poslati do 30. ožujka 2013. elektroničkom poštom na universitas@unist.hr ili poštom na adresu: Universitas, Livanjska 5, 21000 Split. Tekstovi koji se šalju elektroničkom poštom trebaju biti poslani isključivo sa službene adrese škole koju učenik-autor pohađa.
- Rektor prof. dr. sc. Ivan Pavić

Prof. dr. Alen Soldo novi član Senata

Za novog člana Senata Sveučilišta u Splitu u kategoriji A4 (redoviti profesori iz područja biotehničke znanosti) izabran je prof. dr. Alen Soldo sa Sveučilišnog Odjela za studije mora.



Radionica UTT-a



Povodom objave natječaja “Jačanje kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije”, na koji se mogu prijaviti projekti koji svojom provedbom poboljšavaju suradnju znanosti i gospodarstva te približavaju istraživanje i inovacije potrebama poduzetnika, organizira se informativna radionica o uvjetima natječaja te iskustvima u pripremi i provođenju projekata u suradnji s gos-

podarstvom. Radionica će se održati u **utorak 4. veljače** na drugom katu sjeverne zgrade **Sveučilišne knjižnice** u Splitu s početkom u **14 sati**. Nakon predavanja, svi zainteresirani poduzetnici i znanstvenici imat će priliku međusobno razgovarati i razmotriti mogućnosti zajedničkog prijavljivanja projekata, a Ured za transfer tehnologije može vam pomoći u pronalasku partnera i savjetovati vas u pripremi projekta. **Poziv na radionicu i registracijski obrazac** možete pronaći na internetskim stranicama Ureda za transfer tehnologije.

Regionalna ministarska konferencija o razvoju akademskog sporta u regiji

PIŠE JELENA MATEŠIĆ

U organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Hrvatskog akademskog sportskog saveza, danas se u Rijeci održala ministarska konferencija pod nazivom “*Razvoj akademskog sporta u regiji*” čiji je osnovni cilj bio promicanje sporta studentske populacije, promoviranje politika osiguranja optimalnih uvjeta za zdrav život studenata te ra-

zvoj i omasovljenje akademskog sporta u regiji.

Na konferenciji su predstavljani „potencijalni projekti u razdoblju od 2014. do 2020. godine“ gdje posebno treba istaknuti regionalnu košarkašku akademsku ligu koja sa svojom realizacijom kreće već u mjesecu veljači ove godine. Veliku važnost, prilikom izlaganja potencijalnih projekata, sudionici konferencije na čelu s ministrima svojih zemalja, posvetili su temi razvoja sportskog

volonterstva i razvoju sportske infrastrukture na visokim učilištima.

Na konferenciji su predstavljene i mogućnosti financiranja regionalnih projekata fondovima EU-a te potencijali Europskih sveučilišnih igara koje će se 2016. godine održati u Rijeci i Zagrebu i koje predstavljaju prekretnicu u razvoju sveučilišnog sporta, ne samo u Hrvatskoj nego i u cijeloj regiji.

U sklopu konferencije u gradskoj vijećnici na Korzu

potpisane je i Povelja o regionalnoj međudržavnoj suradnji na području akademskog sporta. Povelju su potpisali ministri iz regije nadležni za sport: dr. sc. **Željko Jovanović**, ministar znanosti, obrazovanja i sporta RH, **Igor Vušurović**, direktor Uprave za mlade i sport Vlade Crne Gore, dr. sc. **Jernej Pikalo**, ministar obrazovanja, znanosti i sporta Republike Slovenije i **Vanja Udovičić**, ministar mladih i sporta Republike Srbije.



Sa sjednice Senata Sveučilišta u Splitu

Usvojena Deklaracija o borbi protiv diskriminacije: Spremnost na beskompromisnu borbu protiv svih oblika sukoba interesa i obaveza Senata Sveučilišta u Splitu očitovao je donošenjem Deklaracije. O pravilnicima koji reguliraju sukobe interesa i

obaveza te onemogućavanje nepotizma, Senat će se izjasniti na sljedećoj sjednici nakon što Povjerenstvo i dekanški kolegij razmotre pristigle primjedbe.

Subvencioniranje studentskih troškova javnog prijevoza: Senat je odlučio da će se sa

200 tisuća kuna subvencionirati dio troškova javnog prijevoza studentima Sveučilišta u Splitu.

Kandidati Sveučilišta u Splitu za članove Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj: Mile Dželalija, Arsen

Bačić, Dinko Begušić, Željko Domazet, Željko Dujić, Petar Filipić, Sven Gotovac, Jurar Margeta, Tanja Roje-Bonaccini. **Kandidati za članove Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju** su prof. dr. Mislav Kukoč i prof. dr. Lidija Petrić.

UNV

impressum ♦ universitas ♦ list Sveučilišta u Splitu ♦ **urednički kolegij ♦** Franka Babić ♦ Petar Bačić ♦ Aleksandra Banić ♦ Tomislav Čizmić-Marović ♦ Irena Drmić-Hofman ♦ Suzana Kačić - Bartulović ♦ Snježana Knezić ♦ Jelena Matešić ♦ Sandro Nižetić ♦ Ivan Perković ♦ Marija Plazonić Šolić ♦ Leida Rizvan Sikimić ♦ Petra Šimundić ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Ivana Vuka ♦ **fotografije ♦** cropy ♦ **art direktor ♦** Žarko Tičinović ♦ **glavni urednik** Duško Čizmić Marović ♦ **izdavač ♦** Sveučilište u Splitu ♦ **za izdavača ♦** prof. dr. sc. Ivan Pavić, rektor ♦ **adresa redakcije ♦** Livanjska 5/IV ♦ tel. 021/558 262 ♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/universitas

Novoimenovani profesori Sveučilišta u Splitu



Goran Dodig izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (trajno zvanje) za znanstveno područje Biomedicine i zdravstva, polje Kliničke medicinske znanosti, grana Psihijatrija.



Zoran Đogaš izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno zvanje – za znanstveno područje Biomedicina i zdravstva, polje Temeljne medicinske znanosti, grana Neuroznanost.



Nenad Vulić izabran je u naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno zvanje – za znanstveno područje Tehničkih znanosti, polje Strojstvo, grana Opće strojarstvo (konstrukcije).



Dolores Biočina-Lukenda izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje biomedicine i zdravstva, polje Dentalna medicina, grana Oralna medicina.



Zoran Grubač izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor – za znanstveno područje Prirodnih znanosti, znanstveno polje Kemije, grana Anorganska kemija.



Olja Jelaska izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora (I. izbor) za umjetničko područje, polje Glazbene umjetnosti, grana Kompozicija.



Valdi Pešutić-Pisac izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora, prvi izbor, za znanstveno područje Biomedicine i zdravstva, polje Kliničke medicinske znanosti, grana Patologija.



Ivica Pervan izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za područje Društvenih znanosti, polje Ekonomija, grana Računovodstvo.



Mate Šantić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor – za znanstveno područje Prirodnih znanosti, polje Biologija, grana Zoologija.



Josip Vrandečić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (I. izbor) za znanstveno područje Humanističke znanosti, polje Povijest, grana Hrvatska i svjetska moderna i suvremena povijest.

Međunarodna konferencija o zaštiti materijalne i nematerijalne kulturne baštine

Međunarodna znanstvena konferencija o zaštiti materijalne i nematerijalne kulturne baštine, ekonomske i socijalne održivosti i okoliša, koju organizira Filozofski fakultet u Splitu, održana je 22. – 24. siječnja u novoj dvorani Medicinskog fakulteta. Na konferenciji je sudjelovalo 200-tinjak znanstvenika i stručnjaka, a dobrodošlicu na Splitsko sveučilište poželjeli su im prorektor **Roko Andričević**, dekan **Aleksandar Jakir**, župan **Zlatko Ževrnja** i pročelnik Službe za kulturu, umjetnost i staru gradsku jezgru Splita **Siniša Kuko**, dok je otvaranje moderirao **Amareswar Galla**, s Institute of the



Amareswar Galla

Inclusive Museum (Kopenhagen, Danska) koji je s Common Ground Publishing (USA) organizator ovog skupa.

Iz uvodne riječi Amareswara Galla: Našu desetu konferenciju odlučili smo održati u Hrvatskoj, u zemlji koja je najmlađa članica EU-a. Hrvatska je mala zemlja na razmeđu istoka i zapada, srednje Europe i Mediterana. Hrvatska je zemlja na Jadranskom moru kojim je Mediteran najdublje prodro u europsko kopno. Našu konferenciju održavamo u središtu Dalmacije - hrvatske regije koja se pružila duž istočne jadranske obale. Dalmacija je regija Hrvatske s najbogatijim

kulturnim nasljedom u ovom dijelu Europe. Njzino središte grad je Split koji je u vrijeme cara Dioklecijana bio političko središte najmoćnijega svjetskog imperija – Rimskog Carstva. Ovdje je jednom bilo središte svijeta. Na manje od 300 km morske obale Dalmacije, od Šibenika do Dubrovnika čak je pet zaštićenih spomenika svjetske kulturne baštine. To je najgušća koncentracija zaštićenih spomenika s UNESCO-ove liste u svijetu. Mi se nalazimo u samom središtu te regije koja obilježava 2000 godina od utemeljenja Rimske provincije Dalmacije.

FRANKA BABIĆ

Devet novih asistenata na Medicini

Sa sedam od ukupno devet asistenata - za koje je Medicinski fakultet iz vlastitih prihoda osigurao sredstva za plaće! - sklopilo je ugovor o radu i započelo s radom, a preostala će dva biti izabrana na Fakultetskom vijeću u veljači. To su, slijeva na desno: **Iva Jerčić** dr. med. (Katedra za farmakologiju), **Matija Borić** dr. med. (Katedra za histologiju i embriologiju),

Marin Šimunić dr. med. (Katedra za neuroznanost), **Marija Čavar** dr. med. (Katedra za fiziologiju), **Ivana Gunjača** dipl. ing. biol. (Katedra za medicinsku biologiju), dekan **Dragan Ljutić**, **Angela Mastelić** mag. ing. (Katedra za medicinsku kemiju i biokemiju) i **Mija Marinković** mag. biol. mol. (Katedra za imunologiju i medicinsku genetiku). (UNV)



Novi doktori znanosti Odsjeka za povijest FF-a

PIŠE MARKO TROGRLIĆ

Na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu doktorirala su dva asistenta, Ivan Basić i Marko Rimac, a ovog će proljeća doktorirati i Tonija Andrić (*Život splitskog puka u srednjem vijeku: primjer obrtnika sredinom 15. stoljeća*). Ovi su doktorati značajan uspjeh i veliki kvalitativni pomak Odsjeka za povijest koji ove akademske godine obilježava desetu godišnjicu postojanja, i koji ovog trenutka ima tri redovita i jednog izvanrednog profesora, dva docenta te jednog višeg asistenta i šest asistenata – znanstvenih novaka.

Marko Rimac je diplomirao povijest i sociologiju na FF-u Zagreb 2005., radio na Zavodu za hrvatsku povijest FF-a Zagreb od 2007., od 2011. na Odsjeku za povijest FF-a u



Marko Rimac



Ivan Basić

Splitu gdje surađuje u nastavi iz područja novovjekovne hrvatske povijesti. Posebno se bavi hrvatskom poviješću 18. i 19. stoljeća, s naglaskom na agrarnu povijest unutrašnjosti Dalmacije. Autor je i koautor triju knjiga i više znanstvenih radova. U disertaciji pod naslovom *Selo Cetinske krajine u austrijskim katastarskim izvorima u prvoj polovici 19. stoljeća* istražuje Dalmaciju kao jednu od najzrazitijih poljoprivrednih pokrajina Austro-Ugarske. Organizirana po drevnim običajima predaka bez ikakvih tragova modernosti ta je poljoprivreda bila najneproduktivnija u Monarhiji. U fokusu disertacije je drevni i primitivni oblik poljoprivredne organizacije i prakse tzv. *infield – outfield* sistem.

Ivan Basić je diplomirao 2007. na Katedri za umjetnost antike, kasne antike i

ranog srednjeg vijeka FF-a Zagreb. Od 2011. asistent je na Odsjeku za povijest FF-a Split gdje surađuje u nastavi s područja srednjovjekovne Hrvatske, poglavito jadranske povijesti. Autor je i koautor dviju knjiga i 30-ak znanstvenih radova. Posebno se bavi kasnoantičkom i ranosrednjovjekovnom poviješću i umjetnošću jadranskog bazena u europskom kontekstu. Disertacija pod naslovom *Poleogeneza Splita na razmeđu kasne antike i ranog srednjeg vijeka* istražuje pojave, procese i strukture vezane uz kasnoantičko-ranosrednjovjekovnu transformaciju Dioklecijanove palače i Splitskog poluotoka, i interdisciplinarno prikazuje postdioklecijanski, rano-karšćanski, pretkaroliński i karoliński period u stjecnju urbanih atributa prostora Splitskog poluotoka.

Znanstveno-inovacijski centar važan za sve znanosti



Znanstveno inovacijski centar

ratorija u zgradama pojedinih sastavnica. Nakon postupka vrednovanja Projekt je uvršten na listu od 50 pripretnih. Ovih dana MRRFEU je poslao prijedlog Sporazuma za pružanje usluga izrade kompletne tehničke dokumentacije.

Na javni poziv Ministarstva regionalnog razvoja u travnju 2013., Sveučilište u Splitu pripremiло je Projekt Znanstveno-inovacijskog centra (ZIC) za natjecanje u okviru strukturnih fondova Europske unije. Izrađeno je idejno rješenje zgrade ZIC-a, a predviđa se i opremanje labo-

Prorektor za znanost i međunarodnu suradnju, prof. dr. Roko Andričević, kazao nam je: „ZIC će biti snažan poticaj straziivačkom potencijalu Sveučilišta u Splitu. Razvoj znanosti i tehnologije temelj je budućeg razvoja i ustroja hrvatskih sveučilišta. Ključni iskorak leži baš u istraživanju i inovacijama jer omo-

gućuje i da sveučilište postane ključni generator stručnih kadrova za gospodarstvo, a da ne zanemari svoje znanstvene obaveze i ulogu čime bi se srozalo na sluškinju poduzetništva. Zato tehnologija i inovacije više ne mogu biti privilegij nekih područja znanosti pa ni prirodnih, tehničkih i biomedicinskih. pa novi strateški dokumenti poput Obzora 2020 eksplicite eksplicite ističu sve veći značaj društvenih i poglavito humanističkih i umjetničkih područja kao ključnih aktera u razvoju budućih istraživanja i tehnologija. Uz istraživačku i inovacijske uloge sektor znanosti i

tehnologije nudi i financijsku stabilnost znanstvenih institucija. Dakle, nova zgrada i oprema samo su preduvjet da se pokrene kolo istraživačkog rada, da se značajno poveća broj sudionika u znanstvenim istraživanjima te da se na sveučilištu realizira veći broj istraživačkih projekata. Svi smo svjesni da se to neće ići preko noći ali pravilan iskorak i podrška pravom smjeru mora biti putokaz.



PETRA ŠIMUNDIĆ

Na temelju članka 5. Pravilnika o stipendiji

SVEUČILIŠTE U SPLITU RASPIŠUJE NATJEČAJ

ZADODJELU STIPENDIJE SVEUČILIŠTA U SPLITU U AKADEM-SKOJ GODINI 2013./2014.

Sveučilište u Splitu, u skladu s odredbama Pravilnika o stipendiji, dodijelit će svojim studentima 110 stipendija za akademsku godinu 2013./2014.

Stipendija se dodjeljuje za razdoblje od 1. listopada 2013. do 30. rujna 2014. g. Ukupni godišnji iznos stipendije je 10.800,00 kuna koji će se isplatiti u jednakim mjesečnim iznosima.

Na temelju članka 4. st. 3. Pravilnika o stipendiji Sveučilišta u Splitu stipendije se raspodjeljuju na sljedeći način:

Broj stipendija koje će se dodijeliti	1. kat. *	2. kat.**
Ekonomski fakultet	4	6
Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje	10	15
Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije	3	6
Filozofski fakultet	2	5
Kemijsko-tehnološki fakultet	3	3
Kineziološki fakultet	1	1
Medicinski fakultet	2	5
Pomorski fakultet	5	8
Pravni fakultet	3	3
Prirodoslovno-matematički fakultet	4	5
Sveučilišni odjel za studije mora	1	1
Sveučilišni odjel za stručne studije (tehničko područje)	3	2
Sveučilišni odjel za stručne studije (društveno područje)	1	1
Sveučilišni odjel zdravstvenih studija	2	3
Umjetnička akademija	1	1

* 1. kategorija - studenti koji su prvi put upisani u prvu godinu preddiplomskih sveučilišnih studija, integriranih sveučilišnih studija, preddiplomskih stručnih studija te kratkih stručnih studija

** 2. kategorija - studenti viših godina studija koji su u svakoj godini dosadašnjih studija (uključujući i 1. i 2. ciklus visokog obrazovanja) ostvarili najmanje 60 ECTS bodova (ne računajući fakultativne kolegije) te studentima koji se prvi put upisuju u prvu godinu diplomskih sveučilišnih studija i specijalističkih diplomskih stručnih studija koji su preddiplomski studij završili u predviđenom roku. Ne računaju se ECTS bodovi ostvareni u tekućoj akademskoj godini.

Ovaj Natječaj objavit će se na oglasnim pločama i web-stranicama Sveučilišta, svih znanstveno-nastavnih i nastavnih sastavnica Sveučilišta dana 22. siječnja 2014.

ROK za podnošenje zahtjeva za dodjelu Stipendije računa se od dana objave na oglasnoj ploči i web-stranici Sveučilišta.

ZAHTJEV ZA DODJELU Stipendije podnosi se osobno od 23. do 31. siječnja 2014. od 9:00 do 11:00 sati ili preporučenom poštom najkasnije do 31. siječnja 2014., na adresu: Sveučilište u Splitu, 21000 Split, Livanjska 5, na posebnom obrascu uz koji podnositelj zahtjeva treba priložiti:

ZA 1. KATEGORIJU student podnosi sljedeće dokumente: presliku osobne iskaznice; izjavu da nije korisnik druge stipendije odnosno da će se odreći druge stipendije u slučaju da dobije Stipendiju Sveučilišta u Splitu, odnosno da će se pisanim putem odreći Stipendije Sveučilišta u Splitu i vratiti sva sredstva koja je primio na osnovi Stipendije za tu akademsku godinu ako se odluči primati neku drugu stipendiju potvrdu sastavnice (Obrazac – 1. kategorija) o upisu u akademsku godinu 2013./2014. kao redoviti student, da je student prvi put upisan u prvu godinu preddiplomskih sveučilišnih studija, integriranih sveučilišnih studija, preddiplomskih stručnih studija te kratkih stručnih studija kao redoviti student te broj bodova ostvarenih na državnoj maturi

ZA 2. KATEGORIJU student podnosi sljedeće dokumente: presliku osobne iskaznice; izjavu da nije korisnik druge stipendije odnosno da će se odreći druge stipendije u slučaju da dobije Stipendiju Sveučilišta u Splitu, odnosno da će se pisanim putem odreći Stipendije Sveučilišta u Splitu i vratiti sva sredstva koja je primio na osnovi Stipendije za tu akademsku godinu ako se odluči primati neku drugu stipendiju potvrdu sastavnice (Obrazac – 2. kategorija); o upisu u akademsku godinu 2013./2014. iz koje je vidljivo i u koju godinu kojeg studijskog programa je podnositelj upisan (prva, druga, treća itd.) da je u svakoj godini dosadašnjeg studija ostvario najmanje 60 ECTS bodova (ne računajući fakultativne kolegije), a za studente diplomskih sveučilišnih studija i specijalističkih diplomskih stručnih studija i potvrdu da su preddiplomski studij završili u predviđenom roku (ne računaju se ECTS bodovi ostvareni u tekućoj akademskoj godini) o prosjeku ocjena (ne računaju se ECTS bodovi ostvareni u tekućoj akademskoj godini)

DRUGE EVENTUALNE POTVRDE u smislu čl. 3. st. 2. Pravilnika o stipendiji Sveučilišta u Splitu.

PRIJAVE NEPOTPUNOM DOKUMENTACIJOM, kao i one koje ne pristignu u gore propisanom roku, neće se razmatrati.

ODLUKA O DODJELI stipendija objavljuje se na oglasnoj ploči (Split, Livanjska 5) i na web-stranici Sveučilišta (www.unist.hr) dana 14. veljače 2014. te se neće dostavljati kandidatima na njihove adrese.

Rektor
Prof. dr. sc. Ivan Pavić

sveučilišni život

Nagrada za najbolji doktorski rad iz područja građevinarstva u 2013. godini

U sklopu stručno-znanstvenog skupa "Hrvatski graditeljski forum 2013" održanog 19.-20. studenog 2013. u organizaciji Hrvatskog saveza građevinskih inženjera izvršena je dodjela nagrada za najbolji doktorski rad iz područja građevinarstva u 2013. godini. U kategoriji strukovnog smjera građevinarstva konstrukcije nagradu za najbolji doktorski rad dobio je dr.sc. Neno Torić

znanstvenog istraživanja u okviru nagrađene disertacije je doprinos boljem razumijevanju ponašanja čeličnih, klasično armiranih i prednapetih betonskih konstrukcija pri djelovanju požara razvijanjem novog numeričkog modela kojim je moguće opisati realan razvoj temperatura u nosivoj konstrukciji, degradaciju mehaničkih karakteristika materijala konstrukcije,



(Katedra za metalne i drvene konstrukcije) za doktorski rad pod naslovom "Numerička i eksperimentalna analiza nosivih konstrukcija pri djelovanju požara", izrađenog pod mentorstvom prof. dr.sc. Ivice Boke i prof. dr.sc. Bernardina Peroša.

Istraživanja vezana za ponašanje konstrukcija pri djelovanju požara su aktualna jer požar spada u ekstremna djelovanja na nosive konstrukcije. Cilj provedenog

simulirati nosivost konstrukcije pri cjelovitom ili parcijalnom izlaganju konstrukcije visokim temperaturama te uzeti u obzir dodatne efekte koji se javljaju u materijalu prilikom izlaganja visokim temperaturama. Također, cilj istraživanja je bolje razumijevanje ponašanja novih tipova betona (betona velikih čvrstoća) pri visokim temperaturama uključujući i razdoblje nakon izlaganja visokim temperaturama. **FB**

Mario Podrug novi predsjednik Studentskog zbora

Dosadašnji predsjednik Studentskog Zbora, Marin Ajduk, zatražio je da bude razriješen dužnosti zbog studijskog boravka u inozemstvu. Za predsjednika je izabran Mario Podrug, student treće godine diplomskog studija na Sveučilišnom odjelu za zdravstvene studije. Njegova zamjenica je Marina Crnjac s Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, a treći član predsjedništva Piero Marin Živković s Medicinskog fakulteta.



Na slobodu pozvani

Ured za pastoral mladih i Hrvatsko nadzemlje organizirali su susret mladih u nadbiskupskom sjemeništu 15. siječnja. Tema susreta bila je "Na slobodu pozvani", a gosti su bili don Hrovoje Katušić i mladi iz Dubrovnika, domaćini ovogodišnjeg nacionalnog susreta mladih.

Humanitarna akcija studenata četiriju fakulteta

Studenti Visoke škole za sportski menadžment Aspira u suradnji sa svojim kolegama studentima s Kemijsko-tehnološkog, Kineziološkog te Pravnog fakulteta pokrenuli su humanitarnu akciju pod nazivom „I sitnica znači puno“ koja je podrazumijevala prikupljanje igračaka, robe te higijenskih i drugih potrepština za Caritas. Sve prikupljene donacije su Lucija i Ana Zaninović, poznate sportske humanitarke, donirale Caritasu. Kroz humanitarnu akciju je odigran i malonogometni

turnir „4 FAKULTETA“ koji se održao na igralištu FESB-a gdje su snage omjerili četiri dobro poznata splitska fakulteta. Pobjedu su odnijeli studenti Kineziološkog fakulteta u finalnom ogledu protiv studenata Pravnog fakulteta. Održana je i utakmica između ženskih ekipa Kineziološkog i KTF-a, nakon koje su slavile nogometašice s Kineziološkog fakulteta. Sva humanitarna pomoć koja se prikupila u označenim kutijama na navedenim fakultetima proslijeđena je Caritasu.



FOTO: T. BUŠIJEVA, URED PREDSEDNIKA

Sveučilišni sportaši kod predsjednika Josipovića

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović primio je 18. prosinca najuspješnije sportaše hrvatskih sveučilišta. Susretu s predsjednikom prisustvovali su košarkaši Sveučilišta u Splitu, koji su osvojili prva mjesta na 12. europskom prvenstvu u košarci u Splitu i na prvom Sveučilišnom prvenstvu Europe u košarci 3x3 u Rotterdamu, košarkašice Sveučilišta u Splitu koje su na 12. europskom prvenstvu u košarci u Splitu osvojile broncu i plivačka maratonka Karla Šitić, bronča

na u daljinskom plivanju na 10 kilometara na Univerzijadi u Kazanu. Uz sportaše Splitskog sveučilišta primanju u Predsjedničkim dvorima nazočili su prof. dr. Ivan Pavić, rektor Sveučilišta u Splitu, i prof. dr. sc. Tomislav Kilić, prorektor za informatičku logistiku i tehnički razvoj te nastavnu djelatnost. U razgovoru je istaknuta činjenica da je Sveučilište u Splitu, s obzirom na rezultate koje postižu njegovi studenti u sportskim natjecanjima, drugo najuspješnije sveučilište u Europi.

Kalendar UniSport natjecanja u akademskoj godini 2013/2014.

Naziv natjecanja	Termin
UniSport u šahu	Siječanj 2014.
UniSport u badmintonu	Siječanj 2014.
UniSport u vaterpolu	Siječanj/Veljača 2014.
UniSport malonogometna liga	Veljača 2014.
UniSport košarkaška liga	Veljača 2014.
UniSport u rukometu	Ožujak 2014.
UniSport u stolnom tenisu	Ožujak 2014.
UniSport u odbojci	Travanj 2014.
UniSport u judu	Travanj 2014.
UniSport u cageball-u	Travanj 2014.
UniSportST u basket 3x3	Travanj 2014.
Međunarodna veslačka regata «Sv. Duje»	Svibanj 2014.
UniSport u veslanju	Svibanj 2014.
UniSport u tenisu	Svibanj 2014.
UniSport u odbojci na pijesku	Svibanj 2014.
Studentski dan sporta	Lipanj 2014.

FESB-ovci obnovili posljednji korčulanski leut

Kad nam je profesor Roko Markovina predavao poglavlje o brodograđevnoj baštini iz kolegija „Geometrija broda“ i „Brodske forme“ spoznali smo svu vrijednost tradicije naše drvene brodogradnje, zainteresirali smo se za nju i kad nam je predložio da pokušamo spasiti posljednji korčulanski leut-trajtu, izgrađenu daleke 1945. godine od „sigurne smrti“, koja čeka u Lumbardi, na otoku Korčuli, odmah smo prihvatili izvesti njezinu obnovu. Kolega Petar Salečić izradio je projekt obnove, kao svoj „završni rad“ na Prediplomskom studiju brodogradnje (140) u rujnu 2012. godine, a mi smo, na temelju njegova projekta, izveli obnovu do kraja. Brodica je dovezena kamionom iz Lumbarde u Split 29.1.2013. kada je počela njezina obnova i završena 13.12.2013. godine, kada je odvezena, na završno opremanje i porinuće u Lumbardu, kako bi se stavila u funkciju ribarenja i turizma u tom malom korčulanskom mjestu, odakle je podrijetlom i naš profesor. Kako brod nije imao nikakvu brodograđevnu dokumentaciju, a cilj je bio, pored obnove i zaštititi njegovu sjajnu formu. Počeli smo od samog početka, i puno smo naučili.

Brodu osiguran život sljedećih 50 godina

Obnova leuta-trajte izvedena je u „Barka“ d.o.o. – Split, inženjera Griše Čurina, u Kaštel Sućurcu, a u izvođenju zahtjevnih brodograđevnih radova pomogao nam je meštar Mato Radovan, Lumbardanin

Za obnovu leuta-trajte prikupljeno je oko 100 tisuća kuna, obnovitelji se nadaju da će prikupiti i dodatnih 30 tisuća koliko su ostali „kratki“, dok će se brod staviti u funkciju promocije hrvatskog turizma



koji živi u Splitu. Naravno, kako smo i pretpostavljali, kad se „otvorio“ brod, bilo je potrebno izvesti i još dodatnih radova, tako da su se konačni troškovi sveli na oko 15.000 EUR, ali smo zato osigurali „život“ brodu za sljedećih 50-ak godina. Pored našeg Fakulteta i Studentskog zbora našeg Sveučilišta, Općine Lumbarda,

Grada Korčule, Grada Splita, Tvornice boja „Hempel“, „Energoinvesta“ iz Sarajeva (predstavništvo u Zagrebu) ovaj su projekt materijalno podržali i mnogi dobri ljudi, svjesni vrijednosti ovog našeg pothvata, na čemu im od srca zahvaljujemo. O sredstvima i plaćanjima vodila je brigu Udruga za zaštitu prirod-

ne i kulturne baštine „Bašćina“ iz Lumbarde. Za obnovu leuta-trajte prikupljeno je oko 100.000 kn, ostali smo „kratki“ za još oko 30.000 kn, ali se nadamo da ćemo, uz pomoć dobrih ljudi i to prikupiti, a brod će se staviti u funkciju promocije hrvatskog turizma.

Studenti Brodogradnje FESB-a.

Osnovana udruga alumnija PMF-a

PIŠE: MATE TERZE

U prosincu prošle godine održana je osnivačka skupština Udruge bivših studenata i prijatelja Prirodoslovno – matematičkog fakulteta u Splitu. Tom je prilikom prihvaćen statut Udruge i dogovoreni su daljnji koraci kako bi Udruga zaživjela u punom smislu. Osnovana je s ciljem očuvanja tradicije Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu, promicanja ugleda fakulteta te izgradnje i jačanja suradnje između bivših i sadašnjih studenata fakulteta. Tim povodom razgovarao s Damirom Pavlinovićem, diplomskim studentom računarске fizike i v.d.-om predsjednika Udruge.

Na čiju je inicijativu udruga osnovana i tko može postati član Udruge?

Ideja o osnivanju udruge bivših studenata Prirodoslovno-matematičkog fakulteta nastala je 2012. godine kada je Mario Žic, trenutačno doktorski student fizike na Trinity Collegu (Dublin, Irska), predložio da bismo trebali osnovati udrugu koja bi povezala diplomirane studente fizike. S vremenom je prvotna ideja prerasla u ideju organizacije Udruge bivših studenata Prirodoslovno – matematičkog fakulteta pa su nam se pridružili i ljudi s drugih odjela. Udruga je trenutačno u procesu osnivanja i o datumu izborne skupštine pravovremeno ćemo se oglašiti. Članom može biti svatko tko je završio neki od studija na fakultetu, bivši ili sadašnji

Ciljevi udruge su povezivanje institucija, lobiranje, pomoć bivšim, ali i sadašnjim studentima u aktivnom bavljenju znanstvenim radom, pomoć zainteresiranima u prijavi projekata za financiranje, organiziranje tematskih konferencija...



Osnivačka skupština - sadašnji i bivši studenti i djelatnici PMF-a: Tanja Vojković, Željka Sanader, Damir Pavlinović, Željana Fredotović, Ani Grubišić, Stjepan Kovačević i dekan Marko Rosić

zaposlenik fakulteta, te svaka osoba koja svojim radom želi pridonijeti radu Udruge.

Što smatrate temeljnom zadaćom alumnija PMF-a?

Prvenstveno, poticati će se suradnja članova za ostvarivanje zajedničkih projekata te uspostava i razvijanje suradnje sa sličnim udrugama u Hrvatskoj i u svijetu. Htjeli bismo da udruga djeluje kao subjekt koji povezuje institucije, lobira, pomaže bivšim, ali i sadašnjim studentima u aktivnom bavljenju znanstvenim radom, pomaže zainteresiranima u prijavi projekata za financiranje, organizira tematske konferencije, te aktivno promišlja razvoj hrvatske akademske zajednice, s

naglaskom na položaj prirodnih znanosti. Dakako, druženje, i kako se to danas naziva, "umrežavanje" nisu manje važne aktivnosti, iz kojih vrlo često nastaju i nove zanimljive ideje.

Kako popularizirati i povećati utjecaj alumnija u nas?

U svijetu, alumni udruge služe kao spona između akademske zajednice i industrije. Glavne dobrobiti su povećani protok informacija, što pridonosi bržem zapošljavanju ili daljnjem usavršavanju nakon završetka fakulteta. Također, veoma uspješni članovi mogu pridonijeti u osiguravanju donacija i investicija za fakultet. Smatram da alumni kulturu u nas možemo popularizirati

tako da kroz zanimljive projekte povežemo što više ljudi. Činjenica da na našem fakultetu postoje razni studiji još je veći izazov za rad ove udruge. Upravo zbog širokog područja kojim se bave smjerovi na fakultetu bit će omogućeno da se manje skupine povežu u sekcije koje će imati veliku autonomiju u radu. U veljači se planira održavanje izborne skupštine na kojoj ćemo izabrati aktivno vodstvo Udruge. Tada ćemo izložiti planove i ideje udruge te pozvati ljude da se učlane. Pozivamo sve zainteresirane da nam se pridruže, dođu na izbornu skupštinu te svojim radom pridonesu da naša udruga uistinu zaživi.

Dobro srce studenata Splita opet za potrebite

Uspješno je završila četvrta po redu humanitarna akcija „Dobro srce studenata Splita“. Tako je za blagdane Caritas Splitsko-makarske nadbiskupije potrebitim obiteljima podijelio čak 400 paketa s prehrambenim namirnicama, odjećom i obućom, higijenskim potrepštinama. Ovu akciju, u kojoj su splitski studenti pokazali visoku humanost, podržali su dr. sc. Željko Jovanović, ministar znanosti, obrazovanja i sporta, i Ivo Baldasar, gradonačelnik Splita. Oni su zajedno s prof. dr. sc. Ivanom Pavićem, rektorom Sveučilišta i Gordanom Raos, ravnateljicom Studentskog centra, u petak 20. prosinca prisustvovali svečanom završetku ove akcije i predaji paketa Slavku Jerončiću, ravnatelju Caritasa Splitsko-makarske nadbiskupije u Studentskom domu Kampus. Slavko Jerončić je prigodom predaje paketa pomoći uručio zahvalnice za organizaciju ove akcije rektoru Paviću, ravnateljici Raos i Marijanu Bašiću, koordinatore akcije.



Stručni studiji i FESB kupili programski paket LabVIEW

U suradnji Sveučilišnog odjela za stručne studije i Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje kupljen je programski paket tvrtke National Instruments. Programski paket uključuje Non Concurrent Licence LabVIEW-a i Multisima koji mogu koristiti sve sastavnice Sveučilišta u Splitu. Programski paketi uključuju i podršku za Machine Vision and Image Processing, FPGA i Real-time procese. Za sve informacije zainteresirani se mogu obratiti Tonku Kovačeviću na tkovacev@oss.unist.hr.

Objavljen javni natječaj za dodjelu državnih stipendija

Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta objavilo je Natječaj za dodjeljivanje minimalno 2650 državnih stipendija (sukladno osiguranim sredstvima u Državnom proračunu) redovitim studentima visokih učilišta u Republici Hrvatskoj i studentima s invaliditetom poslijediplomskih sveučilišnih studija za 2014. godinu. Rok za prijavu na natječaj je 31. siječnja ove godine.

Predavanje u povodu dana Australije

U povodu dana Australije u Splitu, dr. Danijel Džino, profesor s australskog sveučilišta Macquarie, i dr. Ante Milošević, ravnatelj Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika (MHAS) iz Splita, održali su predavanje: "Bribirska glavica - povijesno značenje, pregled istraživanja i budućnost 'Hrvatske Troje'" 23. siječnja u Sveučilišnoj knjižnici. Istog dana predavanje je održala i veleposlanica Australije, Nj.E. Susan Cox.

Studentski Zbor splitskoj Pedijatriji



Josip Podrug, Piero Marin Živković, Toni Marinković, Marina Crnjac, Petar Benzon, Daniela Veljačić, Ivan Žižić, Anamarija Veljačić, Mario Podrug i rektor Ivan Pavić

Studentski zbor Sveučilišta u Splitu organizirao je krajem godine humanitarnu akciju kojoj je cilj bio prikupiti sredstva za pomoć Klinici za dječje bolesti KBC-a Split. Ideja je rođena lani na Medicinskom fakultetu kada su studenti sakupili sredstva za kupnju darova i njima razveselili djecu koja su Božić provela u bolnici. U kasicama raspoređenim po svim sastavnicama sakupljali su se prilozu studenata i osoblja fakulteta, a prikupljeno je 13.500 kuna. Kao dio akcije, 21. i 22. prosinca 2013. organiziran je štand na vrhu Marmon-tove ulice na kojem su i građani mogli sudjelovati svojim donacijama, a u znak zahvalnosti dijeljeni su domaći kolači koje su pripremili članovi zbora. Sav prikupljeni novac biti će doniran Klinici za dječje bolesti za opremu koja je trenutno potrebna. Studentski zbor ovim putem zahvaljuje Gradu Splitu i rektoru na potpori ovoj akciji!

PIERO MARIN ŽIVKOVIĆ

PIŠE:

FRANKA BABIĆ

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta dr. sc. Željko Jovanović svečano je pustio u rad solarnu elektranu Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, smještenu na krovu zgrade Fakulteta. Riječ je o jednoj od prvih elektrana u Splitu, ukupne vrijednosti 350 tisuća kuna (bez PDV-a). Izgradnju je financirao FESB vlastitim sredstvima, a planirano vrijeme povrata investicije je četiri godine. O projektu, koji su predstavili prof. dr. sc. Srđan Podrug, dekan FESB-a i prof. dr. sc. Ranko Goić, pohvalno je govorio ministar Jovanović. Predstavljanju i svečanom puštanju u rad nazočili su gradonačelnik Splita Ivo Baldasar, prof. dr. sc. Ivan Pavić, rektor Sveučilišta u Splitu, prorektori prof. dr. sc. Branka Ramljak i prof. dr. sc. Tomislav Kilić, te mnogobrojni profesori i studenti FESB-a.

Promicanje obnovljivih izvora energije

Uz pozitivni komercijalni aspekt, vlastita solarna elektrana na FESB-u imat će važne dodatne aspekte za fakultet. Ona će se zajedno s prethodno izgrađenim malim laboratorijskim solarnim postrojenjima koristiti u nastavne svrhe. Dodatnim

Svečano puštena u rad solarna elektrana FESB-a

Uz pozitivni komercijalni i ekološki aspekt, vlastita solarna elektrana imat će i znanstvenu i nastavnu vrijednost.



opremanjem specijalističkom mjernom opremom omogućit će i znanstvena istraživanja, što je posebno značajno s obzirom na potpisani sporazum s ISE Fraunhofer institutom iz Njemačke, koji je najveći institut u svijetu koji se bavi istraživanjem solarnih tehnologija. Osim toga, solarna elektrana je i doprinos promicanju obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i održivog razvoja na lokalnoj i regionalnoj razini.

Svu proceduru oko dozvola, suglasnosti i ugovora za izgradnju proveo je FESB uz besplatnu pomoć lokalne konzultantske tvrtke, što je omogućilo i sklapanje ugovora o otkupu struje po cijeni od 2,233 kune po kilovatsatu. Na taj način će se, kroz ugovorno razdoblje od 14 godina, uprihoditi 91 tisuća kuna plus PDV.

inicijative

Projekt profesorica V. gimnazije (ne)poznati Luka Botić

Godišnjica smrti Luke Botića imala je cilj upoznati učenike s važnim dijelom zavičajne povijesti koja se zanemaruje. Trebalo bi spriječiti da nam hrvatska kultura postane zanimljiva tek kad je, zbog nemotiviranosti društva, konačno – pokopamo

Piše:

SUZANA KAČIĆ-BARTULOVIĆ

Svaki lipanj, kad nova generacija učenika napusti školske klupe, profesorima književnosti donosi dodatnu tugu. Zbog nebrige kulturne javnosti i društva u cjelini, jedino mjesto gdje se spominju i žive hrvatski pisci ostaju čitanke i lektire učenika – djece, koju izlaskom iz škole više nitko neće podsjećati na imena i naslove koji su im se u sklopu nastavnih predavanja predočavali kao važni, kako za Hrvatsku, tako i za njih same. U našem društvu, državi, regiji, gradu, ne postoji sustavna promocija hrvatskih pisaca, kao ni umjetnika općenito. Zna li prosječan Splitsanin gdje je posljednje počivalište oca hrvatske književnosti, zna li za Marulianum, zna li u kojoj gimnazijskoj zgradi su se susretali Tin i Nazor, zna li da je Luka Botić splitski Šenoa čiji stihovi krase Park šumu:

*Oj Marjane samotna planino
[Pored Spljeta pored živa
grada /Njtko negdje svoju sreću traži.*

Zna li i da Botićevoj bisti, secesijskom radu Ivana Meštrovića, prijeti propadanje dok čeka dozvolu Ministarstva kulture za premještanje s Marjana na neku primjereniju lokaciju?

Od ovog broja Universitas će otvoriti svoj prostor svim srednjim školama i njihovim projektima koji će u suradnji s akademskom zajednicom na zanimljiv način buditi i oživljavati važna imena i događaje iz naše tako lijepe i istovremeno nepravedno zanemarene kulturne baštine jer – ako nama nije važna – kako će ikad biti važna mladim generacijama?

U tom kontekstu, znajući koliko i kako kulturno osiromašenje obilježava naše vrijeme i društvo, treba svakako pohvaliti dvije profesorice iz V. gimnazije „Vladimir Nazor“, Katarinu Domljanović i Ljiljanu Mlačić-Brakus. U donkihotskoj borbi protiv *rasute baštine* prošle su godine pokrenule hvaljevidan projekt koji je – nažalost, očekivano – prošao nezamijećen od šire javnosti, povodom 150. obljetnice smrti Luke Botića, a pod znakovitim naslovom „Splitu (ne)poznati Luka Botić“.

Svečani program Botiću u spomen

Višemjesečni rad kojim se željelo ne samo oživjeti uspomenu na splitskog romantičara, nego i upozoriti na problem identiteta, odnosa prema književnim i povijesnim veličinama, neprepoznavanja i neuvažavanja korijena i slave Grada, završio je svečanim programom Botiću u spomen. Program je započeo prigodnom tribinom s ugled-



nim poznavateljima Botićeva opusa i prilika u kojima je živio. U drugom dijelu mješoviti zbor V. gimnazije izveo je ulomke iz prvog čina Hatzeove opere „Adeli Mara“, učenice trećih razreda odigrale su prizor iz petog čina pjevanja Bijedne Mare, a za kraj je prikazan filmski uradak učenika o Botićevu stvaralaštvu, u kojem su učenici slikali, govorili i glumili, prema scenariju prof. Mlačić-Brakus. Sve je snimala, režirala i montirala Valentina Batalić, studentica Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, također bivša „nazorovka“. Manifestaciji su nazočili i gosti iz Đakova koji su pomogli u prikupljanju dokumentacije. U projektu su sudjelovali i Nada Talijančić, prof. glazbene umjetnosti, Lada Puljek, prof. likovne umjetnosti i Ante Majić, prof. vjeronauka, a prigodnu kostimografiju osigurao je KUD „Jedinstvo“ u kojem plešu i sviraju svestrani „nazorovci“.

O provedbi projekta Katarina Domljanović, profesorica povijesti, kaže:

«150. godišnjica prerane smrti Luke Botića imala je jasan cilj: upoznati učenike s važnim dijelom zavičajne povijesti koja se zanemaruje. Realizacija projekta trajala je godinu dana, a u pripremi projekta najvažniji element je bilo nalaženje arhivske građe o životu i radu Luke Botića. Prvi podaci dobiveni su od našeg bivšeg učenika, Jurice Botića, sada profesora povijesti i predsjednika Udruge za revitalizaciju sela Opor-Botići. Kontaktirali smo sa školom iz Đakova zbog dokumentacije o djelovanju Luke Botića u tom gradu, a dr.sc. Ljiljana Dobrovšak, viša znanstvena suradnica s Instituta „Ivo Pilar“ omogućila nam je pristup građi vezano uz Botićevo djelovanje u Saboru. Gradska knjižnica „Marko Marulić“ pomogla nam je doći do autentičnih autorovih pisama, a Sveučilišna knjižnica dala nam je dokument koji pokazuje pokušaj intelektualne zajednice da se posmrtni ostaci Luke Botića prebace u Split. Nadbiskupijski arhiv omogućio je istraživanje školovanja Botića

u Splitu i Zadru, a u Državnom arhivu RH izučavali smo dokumente o njegovu rođenju i o vjenčanju njegovih roditelja. Hvala svima!»

Knjižica o istraživačkom dijelu projekta

Dr.sc.Marko Trogrlić s Filozofskog fakulteta u Splitu dao je dodatne informacije o preporodnom dobu u gradu i Dalmaciji, a dr.sc.prof. Botića s Filozofskog fakulteta u Zagrebu poslao je svoj doktorski rad o Luki Botiću. Istraživački, povijesni dio rezultirao je prigodnom brošurom s prikupljenim dokumentima iz raznih institucija kao i tekstovima učenika o upoznavanju s Lukom Botićem. Najveće zasluge za tiskanje brošure pripadaju Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Splitu i prof. Trogrliću koji se rado odazvao pozivu na suradnju kao i većina članova akademske zajednice Splita. U okviru dramskog i glazbenog dijela odabrani su prizori iz „Bijedne Mare“ kao i iz opere „Adeli Mara“. U svemu su sudjelovali sadašnji i bivši učenici V. gimnazije, a sada studenti Splitskog ili Zagrebačkog sveučilišta, odnosno predavači i zaposlenici kulturnih institucija.

Profesorica hrvatskoga jezika, Ljiljana Mlačić-Brakus osvješćuje problem o kojem se ne govori niti u stručnim skupovima niti u javnosti: „Srednjoškolci ne poznaju ni najveća povijesna i književna imena Splita, a znaju na kojem je ramenu nova hrvatska ili svjetska „zvijezda“ tetovirana. Kul-



ture, književnosti, kaoni grada, nema bez povijesti. Privatna lamentacija između kolega iz zbornice o još jednoj školskoj godini u kojoj će ostati neotkriveni talenti i potencijali nas ne zadovoljava, pa se pronašlo nas nekoliko i odlučilo za rad na ovom projektu, pripremni za ono čuveno, većini poznato: „Što vam je to trebalo?!“ Ipak, stvaralački sjaj u očima naših učenika vodi nas k cilju: to je naša zastava! Botićevo se djelo, jasno je,

kako upućenima, tako i neupućenima u književne sfere, ne može mjeriti s Marulovom testamentarnom riječi, ali je idejama tolerancije, jednakosti i ravnopravnosti svih ljudi itekako ugrađeno u temelje modernoga građanskog društva.

Naša zemlja ima nešto pjesničkoga u svojoj sudbini – ljepota je nerijetko pretvorena u prokletstvo“ ističe prof. Mlačić-Brakus.

Kako skupiti i probuditi baštinu

Kako je to prokletstvo izgledalo u Botićevu vremenu, na Tribini je vrlo nadahnuo približio dekan Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, prof. dr.sc. Marko Trogrlić. „Književni krug Splita“, kako i priliči struci, nije zaboravio našega autora, a izdanja posvećena Botićevu radu predstavio je predsjednik Udruge, akademik Nenad Cambi. Što to rade članovi Udruge za revitalizaciju sela Opor-Botići, odakle su pjesni-

kovi korijeni, približio je prof. Jurica Botić, dok je viša kustosica Muzeja Ivana Meštrovića, Maja Šeparović-Palada, otkrila sve biografske i umjetničke poveznice Luke Botića i Ivana Meštrovića. O Botiću i Hrvatskom narodnom kazalištu te o okolnostima kad je tridesetih godina prošloga stoljeća splitski velikan Josip Hatze stvorio na Botićevu predlošku sjajnu operu „Adeli Mara“ govorio je dramski prvak, pisac i dobitnik prošlogodišnje „Judite“ za izuzetna glumačka ostvarenja, Trpimir Jurkić.

Na kraju, trebalo bi spriječiti da nam hrvatska kultura postane zanimljiva tek kad je, zbog nemotiviranosti društva, konačno – pokopamo. Predlažemo preporod i dajemo model kako skupiti i probuditi, a ne rasuti i zaboraviti *baštinu*.

*Spljetu, grade, teško uzdisanje,
Tko te spljeo, divno li te spljeo!*



Hiceli Ivon državna nagrada 'Ivan Filipović' za životno djelo

Piše:
BRANIMIR MENDES

Ime dr. sc. Hicele Ivon poznato je naraštajima naših studenata predškolskog odgoja

Dr. sc. Hicela Ivon, docentica na Filozofskom fakultetu u Splitu, dobitnica je državne nagrade „Ivan Filipović“ za životno djelo. Radno iskustvo stekla je kao novinarka, pedagoginja u srednjoj školi i dječjem vrtiću, prosvjetna savjetnica za predškolski odgoj u Zavodu za prosvjetno-pedagošku službu u Splitu te kao sveučilišna nastavnica na sveučilištima u Zadru i Splitu. Obnašala je dužnost prodekanice Visoke učiteljske škole u Splitu te pročelnice Odsjeka za predškolski odgoj. Tijekom djelovanja u visokom obrazovanju izvodila je nastavu iz više predmeta studentima predškolskog odgoja (Predškolska pedagogija, Metodika hrvatskoga jezika, Metodika upoznavanja okoline i početnih matematičkih pojmova,



Hicela Ivon s predsjednikom saborskog odbora za obrazovanje i znanost, Valterom Boljunčićem

Metodike govorne komunikacije, Konceptije i pristupi u predškolskom odgoju i dr.) Sudjelovala je u izradi nastavnih planova i programa sveučilišnog predškolskog i diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Objavila je više knjiga i radova u časopisima i zbornicima.

U obrazloženju za dodjelu nagrade navodi se sljedeće: «Dr. sc. Hicela Ivon (...) nagrađuje se „Nagradom Ivan Filipović“ za životno djelo iz područja predškolskoga odgoja i obrazovanja zasvoj dugogodišnji predani rad u kojem daje veliki doprinos na svim razinama odgoja i obrazovanja. Inicijatorica je i organizatorica manifestacija s međunarodnom suradnjom: Dana predškolskoga odgoja i obrazovanja Splitsko-dalmatinske županije „Mirisi djetinjstva“, Otočkih dana predškolskoga odgoja i obrazovanja Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije „Baština za baštinu“,

Dana osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije „Prema kvalitetnoj školi“. Od 1991. godine u suradnji s Europskim institutom za razvoj potencijala sve djece (IEDPE) ostvaruje niz projekata s praktičarima iz predškolskog odgoja. Autorica je nekoliko knjiga, objavila je više od 60 znanstvenih, stručnih i stručno-znanstvenih priloga u časopisima, urednica je ukupno 25 zbornika radova, voditeljica timova odgojiteljica s ciljem stalnog unaprjeđenja odgojno-obrazovne prakse i širenja stručnog znanja, predsjednica Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora - Ogranak Split od 2000. godine, dopredsjednica udruge Čakavski jezik u Splitu, pročelnica Odsjeka za odgoj i kulturu pri Splitskome Ogranaku Matice hrvatske od 1994. godine, RWTC potvrditelj na projektu „Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje“ od 2007. godine».

Nada Pleić, vlasnica kafića 'Kornjača' već dvije godine najbolja studentica

Piše:
MAJA PEJKOVIĆ - KAČANSKI

Završila je srednju Medicinsku školu, ali nikada nije radila kao medicinska sestra. Uspješno je potom završila srednju Tehničku školu i prequalificirala se za optičara. Upisala je „iz prve“ Medicinski fakultet u Splitu, upala među samo pedeset „sretnika“ koji su zavrjedili indeks teškog fakulteta i na trećoj godini oduštala... Zagačila je u ozbiljne poduzetničke vode, otvorila optičarsku radnju „Optika Duje“ i kafić „Kornjača“, neko ih je vrijeme vodila paralelno. Kad su počeli u Splitu nicati veliki trgovački centri, zatvorila je optiku i nastavila voditi kafić. Nakon niza godina upisala je Stručni studij trgovinskog poslovanja. Pretprošle godine dobila je nagradu ministra znanosti, obrazovanja i sporta kao najbolji student Stručnog studija trgovinskog poslovanja. Prošle godine uručena joj je nagrada rektora Sveučilišta

Samohrana majka, poduzetnica i odlična studentica studija Trgovinskog poslovanja pokazuje da volja za uspjehom i dobra organizacija može uskladiti i nekoliko naizgled nepomirljivih životnih uloga.

lišta u Splitu opet zbog istog razloga - najbolji student na Stručnom studiju trgovinskog poslovanja Splitskog sveučilišta.

Recept uspjeha - posložiti prioritete

Ona je Nada Pleić, samohrana majka jedanaestogodišnjeg sina i sedmogodišnje kćerkice, te vlasnica kafića „Kornjača“ već šest godina. Na trećoj je godini studija, nakon čega planira upisati specijalistički. Iako joj je prosjek ocjena oko 4,90 i nije pala ni jedan ispit, Nada tvrdi kako ne uči puno. Na Medicini je međutim, prisjeća se, više od desetak sati dnevno provodila nad knjigom. Sad uči „u hodu“. Materija joj je puno bliža, lakše se snalazi. Recept uspjeha ove majke, poduzetnice i studentice je, otkriva, što zna posložiti prioritete. «Izbacila sam neke na-

vike - nema ispijanja kava, nema gledanja televizora... Samo briga o djeci, kafiću i studij. Kuham svaki drugi dan, imam veliku potporu roditelja i divne susjede. S navršene godine dana djeca su krenula u jaslice. Dobro sam organizirana, tvrdoglava, tjeram posvome kad nešto odlučim. Vjerojatno je to ključ uspjeha», objašnjava Nada Pleić.

‘Nikad nije kasno!’

Ništa joj nije teško no ponekad se upita - jesu li njezina djeca zakinuta zbog studiranja i svakodnevnog izbivanja, zbog toga što nije više s njima. «Oni misle kako sve mame studiraju, najprirodnije im je da mama ide na fakultet i da imaju obveze», veli Nada. S djecom je uglavnom navečer, a obzirom na to da je izvanredni student, mora biti na „samo“ 50 posto predavanja. Uči noću, spava u pravilu pet sati i ističe da joj nije teško, jer voli učiti. Izbor Studija trgovinskog poslovanja Nada Pleić bio je i želja i potreba. Htjela je pokazati



sebi i roditeljima da može, to više što je je prekinula Medicinu kako kaže, zbog manjka samopouzdanja u mladim godinama i uvjerenja da Medicinu završavaju samo pametniji i sposobniji. Pri upisu, roditelji su joj rekli: „Nikad nije kasno!“ Podupiru je i moralno i financijski.

Cilj - dinamičan posao vezan za ljude i putovanja

Gotovo kao dijete igračkom, oduševljena je studijem, na kojem nema „gledanja s visine“ i na kojem se osjeća „kao doma“. Uvijek se može svima javiti, zatražiti dodatna objašnjenja, literaturu... Profesori i

asistenti su, naglašava, odlični i iznimno susretljivi. Ima širok krug kolega s kojima se čuje svaki dan, uče zajedno, razmjenjuju skripte... Svi se „bore“ i jedno drugome ulijevaju samopouzdanje. Različite su starosne dobi, od 25 godina pa naviše. Predavanja su od ponedjeljka do petka svako poslijepodne, a ispiti su organizirani kroz kolokvije i zato joj «bolonja» jako odgovara. Rado otkriva kako će diplomski rad pisati iz predmeta „Pregovaračke vještine“.

«Kad diplomiram nadam se kako ću pronaći posao u struci, a kolike su šanse - vi-

djet ću. Sprema sam prijavljivati se na šezdeset tisuća oglasa», veselo će dodajući kako se vidi u nekom dinamičnom poslu vezanom za ljude koji svakako uključuje putovanja. Koliko se takvoga nudi u Hrvatskoj, pitanje je. Rado bi u inozemstvo, aktivno govori engleski i njemački i ne bi joj problem bio spakirati kufer i otići. Ne zna gdje će je život odvesti, ali zna da želi da joj djeca budu akademski obrazovana s tim što će njima prepustiti izbor studija. «Bilo bi lijepo da budu stanovnici planeta Zemlje», zaključuje Nada Pleić.

znanstveni život

O Ivanu Meštroviću znanstveno

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Muzeji Ivana Meštrovića Split, organizirali su Znanstveni skup o Ivanu Meštroviću u povodu 130. obljetnice rođenja 16. siječnja u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Splitu

Simpozij je otvorio predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademik Zvonko Kusić. Kako je akademik Kusić istaknuo, Ivan Meštrović je najznačajniji hrvatski kipar koji je svojim djelovanjem snažno obilježio hrvatsku umjetnost 20. stoljeća i još u mladosti stekao međunarodni ugled. Do svoje 50. godine života iza sebe je imao svjetsku slavu koju nitko od hrvatskih kipara ili slikara ni prije ni poslije njega nije postigao. Njegov opus sadrži više od 2000 skulptura, među kojima su i neki od najpoznatijih javnih spomenika u Hrvatskoj koji pripadaju među simbole hrvatske kulture i nacionalnog identiteta, poput Povijesti Hrvata, Zdenca života, Josipa Jurja Strossmayera, Nikole Tesle i Rudera Boškovića u Zagrebu te Grgura Ninskog i Marka Marulića u Splitu. Njegova djela nalaze se i u inozemstvu, na javnim prostorima i u muzejima, a najpoznatije su konjaničke skulpture Indijanaca u Chicagu. Meštrović se bavio i arhitekturom, a najznačajnije djelo mu je zgrada Doma likovnih umjetnika u Zagrebu. U njegovu opusu je i više od tisuću crteža. Meštrovićev spomenik Strossmayeru postavljen uz Akademijinu palaču nalazi se i u grbu Akademije, či-

ji je Meštrović bio član 43 godine. Meštrović je 24. travnja 1919. izabran za člana s nepunih 36 godina i bio je među najmlađim osobama koje su ikad izabrane u Akademiju. Kad je Meštrović 1952. svoje umjetnine darovao hrvatskom narodu, primjerak darovnog ugovora dan je na čuvanje Akademiji kao jamstvo da će njegova volja biti poštovana.

Mjera uvećanih pretenzija

Tonko Maroević naglašava kako je Meštrović stvorio impresivan opus i unatoč znatnim morfološkim mijenama uspostavio vrlo prepoznatljiv osobni izraz. Kroz više od pola stoljeća stvaralaštva afirmirao se u širim europskim (i američkim) razmjerima, a u sredini najintenzivnijeg djelovanja – domaćoj, nacionalnoj i državnim okvirima određenoj – nametnuo vlastitu mjeru uvećanih pretenzija i snažnog društvenog odjeka. Meštrovićeva mjera očituje se plodno u napadnom plasticitetu oblika, u iminentnom dinamizmu organičkih obrisa i volumena, ali tu mjeru i sam povremeno prevršuje prenatlaženim zahtjevima socijalne recepcije i retoričkog učinka. Ne treba govoriti o bezmjerju, jer njegov vitalizam služi kao priro-

Znanstveni skup o Ivanu Meštroviću povodom 130. obljetnice rođenja

dan korektiv svih izvanjskih faktora (narudžbe, programa, ideologije), ali možemo raspravljati o prekomjernosti, o pojavama i situacijama u kojima je njegov inače prepoznatljiv izraz opterećen drastičnošću i nemotiviranim voluminoznošću. Ali to i ne mora čuditi s obzirom na Meštrovićevu tendenciju i namjeru da kompenzira povijesne zaostatke svojega ishodišta i uspostavi transhistorijski dijalog s velikanima prošlosti.

Meštrovićeva darovnica

Darovnica Ivana Meštrovića hrvatskome narodu iz 1952., s dodacima iz 1959. godine o kojoj su govorili Andro Krstulović Opara i Sandra Grčić Budumir, jedinstveni je dokument koji tek treba sagledati u svjetlu novih dostignuća pravne stečevine, odnosa prema vlasničkome i autorskomu pravu, Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te posebno u odnosu na Zakon o muzejima odnosno propisima i pravilima muzejske struke. Darovnica je temeljni dokument za funkcioniranje Muzeja Ivana Meštrovića koji su ustrojeni posebnim zakonom – lex specialis; Zakonom o Muzejima Ivana Meštrovića koji su doneseni 2007. godine zamjenjujući Zakon o Fundaciji Ivana Meštrovića iz 1991. godine. Budući da u RH nema ovakvih primjera, a i u drugim europskim zemljama slični primjeri izuzetno su rijetki, otvaraju se potpuno nova i brojna pitanja važna za upravljanje baštinom i ostavštinom Ivana Meštrovića.

UNIV.

Otvorenje projekta Moot Court Croatia

Svečano otvorenje projekta Moot Court Croatia, prvog nacionalnog natjecanja svih studenata prava u Hrvatskoj koje organizira studentska udruga eSTUDENT u suradnji sa Studentskim zborom Pravnog fakulteta Split, te organizacijskim timovima pri pravnim fakultetima u Osijeku i Rijeci, održano je 16. siječnja na Pravnom Fakultetu u Splitu, te istovremeno i na pravnim fakultetima u Osijeku, Rijeci i Zagrebu. Moot court natjecanja (sustav simuliranih suđenja) poznata su diljem svijeta te predstavljaju izvrstan način aktiviranja studenata pravnih fakulteta koji na nji-

ma stječu vrijedna iskustva istraživanja slučaja, pisanja podnesaka i sudjelovanja u raspravama pred sudovima. Vveoma su popularna u Europi i naši studenti već su sudjelovali na mnogim međunarodnim natjecanjima na engleskom i francuskom jeziku, a prošle je godine pokrenuto prvo takvo natjecanje ikada na hrvatskom jeziku, no dostupno samo studentima Pravnog fakulteta u Zagrebu. Ove godine umrežavanjem svih pravnih fakulteta natjecanje će se odvijati na razini cijele Republike Hrvatske, na hrvatskom jeziku i uz primjenu pozitivnih pravnih propisa

Republike Hrvatske. Studenti prava će kroz četveromesečno natjecanje moći steći teorijska znanja pokazati u praksi te brusiti svoje vještine, kako u pisanom dijelu, tako i u direktnom sučeljavanju s protivničkim timovima pred sudom. Natjecanje završava finalnim dijelom koji će biti održan 9. – 11. svibnja 2014. u Zagrebu, a u kojemu će sudjelovati najbolji timovi iz cijele Hrvatske. Pobjednike očekuju brojne nagrade, a najboljima od njih bit će ponuđena i ljetna praksa u odvjetničkim uredima koji u organizaciji projekta sudjeluju kao sponzori i mentori timovima.

M.T.



Info dan za Obzor 2020. i Marie Skłodowska-Curie Akcije

U povodu početka novog europskog okvirnog programa istraživanja i inovacija od 2014. do 2020. godine - Obzora 2020., u organizaciji Agencije za mobilnost i programe EU i Sveučilišta u Splitu, 10. siječnja u prostorijama Sveučilišne knjižnice održan je zajednički Info dan za društveni izazov 1 „Zdravlje, demografske promjene i kvaliteta života“ i Marie Skłodowska-Curie Akcije kojima se stipendira mobilnost izvrsnih istraživača.

Dr.sc.Branka Bernard iz Agencije za mobilnost i pro-

grame EU-a predstavila je radni program za razdoblje od 2014. do 2015. godine za „Zdravlje, demografske promjene i kvalitetu života“, te Marie Skłodowska-Curie Akcije s pregledom otvorenih natječaja. Novosti u financijskim i pravnim pitanjima u programu Obzor 2020., predstavile su gđa Ana Grdović, nacionalna kontakt-osoba za financijska pitanja za Obzor 2020., te gđa Manda Japunčić, nacionalna kontakt-osoba za pravna pitanja za Obzor 2020. S mnogobrojnim zainteresiranim su podijelili

svoja iskustva dr. sc. Damir Kovačić te prof. dr. sc. Melita Peharda Uljević, naši znanstvenici koji se mogu pohvaliti uspješnim projektima u Sedmom europskom okvirnom programu.

Prisutni su imali priliku dobiti i neke konstruktivne savjete za uspješnu pripremu projekta od evaluatorice prof. dr.sc. Livie Puljak, a dr.sc. Tomislav Franić dao je prikaz jedne uspješne FP7 projektne prijave.

Informativni dani nastaviti će se i u veljači i ožujku 2014. godine.

LADA MEDAK

SVEČANO OTVORENJE 16.1.

PRIJAVE OD 16.1. DO 2.2.

MOOT COURT CROATIA

Ivana Prijatelj Pavičić:

U potrazi za izgubljenim slikarstvom

O majstoru Lovru iz Kotora i slikarstvu od Dubrovnika do Kotora druge polovine XV. stoljeća,

Matica hrvatska, Dubrovnik, 2013.

Knjiga pripada kategoriji širih povijesno-umjetničkih studija, jer uz monografsko okupljanje i razmatranje opusa Lovre Dobričevića i dubrovačko-bokeljskog slikarstva nudi i cjelovit uvid u kontekst društveno-povijesnih zbivanja od Dubrovnika do Kotora tijekom XV. stoljeća

znanstvene obrade te posljedno i način prezentiranja i strukturu knjige.

U prvim poglavljima autorica rekonstruira život i umjetničko djelovanje Lovra Dobričevića temeljeći svoje zaključke na dokumentima i sigurno utvrđenim djelima te ranijim priložima istraživača koji su se bavili njegovim opusom i/ili pojedinim djelima. U sljedećim poglavljima bitno proširuje početni monografski pristup, razmatra širi društveni i kulturni kontekst te u svoja razmatranja uključuje veliki broj djela od kojih poneka tek rubno dotiču krug Lovra Dobričevića. Pritom širi i metodološke okvire, posve ravnopravno uz strogo znanstvene premisses uključujući i promišljanja koja nemaju neposredno uporište u egzaktno provjerljivim činjenicama, odnosno kojima su egzaktna uporišta tek poticaj za kreativnu gradnju »priča« o i oko majstora Lovra, kako je to određeno i podnaslovom knjige. Takvim pristupom Ivana Prijatelj Pavičić ovu monografsku sintezu nadograđuje snagom vlastita imaginarija čija su ishodišta dakako čvrsto ukorijenjena u načelima znanstvene discipline povijesti umjetnosti no koji prelazi i natkriljuje strogo pozitivističke granice, naznačujući mnoga pitanja koja dobrim dijelom ostavlja otvorenima.

Autorska hrabrost

Hrabrost koju je autorica pokazala upravo ovako gradeći mozaik svojih »priča« zahtijevat će analogan angažman čitatelja, kako onih koji pripadaju tzv. stručnoj javnosti tako i ostalih zainteresiranih za uvid u umjetničke tendencije 15. stoljeća na dubrovačkom području. Riječ je o atraktivnoj knjizi koja će posve sigurno impresionirati količinom objedinjenog i reproduciranog materijala, no ujedno i o zahtjevnom štivu čiji se svi aspekti i slojevi zasigurno neće moći olako iscrpiti samo na jednoj razini.

Ova pregledna i sintezna studija Ivane Prijatelj Pavičić bit će nezaobilazna referentna točka za sve buduće istraživače slikarstva dubrovačkoga i bokokotorskoga kruga. No zasigurno će poticati i na razmišljanja drugačija od autoričinih i u tome leži njena vrijednost. Ova iznimno važna znanstvena studija visoko kompetentne autorice, čitatelje će naći ne samo u znanstvenoj disciplini povijesti umjetnosti i drugim strukama i znanstvenim disciplinama nego i u širem krugu zainteresirane publike. Djelo Ivane Prijatelj Pavičić, jedne od vodećih hrvatskih povjesničarki umjetnosti *U potrazi za izgubljenim slikarstvom*, neupitne je stručne i znanstvene kvalitete te ga neizostavno preporučujem za objavljivanje“ zaključila je svoju ocjenu rukopisa dr. sc. Ljerkica Dulibić.

Iz recenzije kustosice Strossmayerove galerije, znanstvene suradnice dr. sc. Ljerkice Dulibić:

„...Slikarski opus Lovra Dobričevića do ove je knjige bio monografski neobrađen unatoč ne samo visokoj likovnoj kvaliteti pojedinih njegovih djela nego i neosporno iznimnoj važnosti ukupne djelatnosti ovoga umjetnika u kontekstu dalmatinskoga, odnosno dubrovačko-kotorskog slikarstva. Lovrino umjetničko stvaralaštvo odavna je prepoznato kao nezaobilazna pa i ključna sastavnica umjetničkih zbivanja na području Dubrovnika i Kotora u 15. stoljeću, no raspršeni opus te mnoge atributivne dvojbe oko velikog broja djela koja su se okvirno povezivala s Lovrinim krugom očito nisu bile olakotne okolnosti za poduhvaćanje s monografskom obradom.

Pozitivističke granice natkriljene

Niti autorica ove knjige dakako nije mogla zanemariti takve polazišne okolnosti, no ona ih je na svojevrsan način inverzno iskoristila, u »vlastitu korist«, ne samo kao podstrek za hvatanje u koštac upravo s ovom problematikom već i kao okosnicu koja je umnogome odredila metodologiju istraživanja i tumačenje rezultata



Rašeljka Krnić

i Benjamin Perasović:

Sociologija i party scena

Naklada Ljevak, Zagreb, 2013.

PIŠE:
NIVES VIRAG

Knjiga Sociologija i party scena prikaz je isprepletenosti sociološke teorije i party scene, te načina na koji se supkulturalna teorija nosila s novim postmodernističkim pojmovima koje je morala usvojiti kako bi razumjela razvoj party scene. Nije zamišljena kao pregled same scene, partyja i izvođača, no opisuje životni stil aktera elektronske glazbe u Zagrebu što nam daje uvid u razvoj te iste scene i kod nas, i u svijetu. Autori pojašnjavaju nastanak sociološke teorije supkulture te samog pojma supkulture koji se mijenjao kako su se mijenjali supkulturni identiteti mladih.

Knjiga sadrži uvod, šest poglavlja i pogovor japanskog sociologa Toshiya Uene, stručno sveobuhvatan i misaono poticajan. Prvo se poglavlje bavi pojmom supkulture, njegovim nastankom i evolucijom, glavnim predstavnicima čikaške škole urbane sociologije i njihovim doprinosom razumijevanju supkultura te teorijom birminghamске škole koja ističe klasu kao razlog grupiranja mladih. Drugo poglavlje definira postkulturne pojmove poput „pleme“, „novo pleme“ i „scene“. U trećem se problematizira pitanje moći i hijerarhije unutar klupske kulture te sticanje supkulturnog kapitala pomoću kojeg se gradi otpor mainstreamu. Preispituje se uloga medija u izgradnji supkulture te postavlja pitanje koliko je rave scena zapravo politična i povezana s drogom te psihodeličnom kulturom 60-ih.

Akteri party scene

Četvrto se poglavlje bavi glazbenim stilovima i rave kulturi, posebno houseu (s naglaskom na acid house) detroitskom technu i tranceu. Predzadnje poglavlje prikazuje istraživanje zagrebačke scene elektronske glazbe i svih pojmova važnih u životu njezinih aktera. Posljednje poglavlje suočava teorije s empirijskim podacima zagrebačke scene. Iscrpan popis literature može pomoći u daljnjim istraživanjima party, ali i ostalih glazbenih scena.

Knjiga me privukla kao stu-

Konačno je netko istražio zašto je duh Woodstocka oslobođen, obnovljen i ponovljen tisuću puta unutar rave kulture te zašto proživljeno iskustvo svetog i zajednice mogu predstavljati nešto najljepše i najinspirativnije u životu nekog aktera

denticu sociologije koju zanima sociologija supkulture te sociologija životnog stila, ali i kao aktericu same scene, odnosno zaljubljenicu u jedan glazbeni podžanr: psytrance. Naravno, kada govorimo o psytranceu kao glazbi također možemo govoriti i o psytrance kulturi, tj. o kontrakulturi, pojmu koji se veže uz pokrete i životni stil 60-ih. Oduševilo me kad sam u knjizi vidjela fotografije domaćih i internacionalnih psytrance festivala koje sam i sama posjećivala, pa i ne tako davno. Premda neki od autora spomenuti u knjizi smatraju da su nam pojmovi životnog stila i potrošnje kroz koju formiramo identitet relevantniji od pojma supkulture - koncept supkulture ostaje nezaobilazan kako bismo opisali način života aktera scene. Ono što me posebno privuklo je veliki broj intervjuja, detaljno transkriptiranih i protumačenih. Dalo se zaključiti kako su intervjui akteri sudionici raznih segmenata scene - neki su bivši punkeri koji su tada bili aktivni na psytrance sceni, neki vole techno, drugi house, treći indie rock, ali često završe na trance partyju. Tek sam naknadno shvatila da su intervjui provedeni prije deset godina, no ni meni ni prijateljici nije bilo teško zamisliti ljude koji su ih dali, budući da smo imale osjećaj kako te iskaze iznose naši sadašnji prijatelji s partyja. Jedino što se promijenilo su prostori gdje su se održavali partyji...

Žena na sceni

Premda su me sve pesimistične i eskapitične teorije koje u raveu vide samo bijeg od stvarnosti, nihilizam i hedonizam podsjećaju na neke vlastite doživljaje s partyja, spremnija sam se složiti s teorijama koje u

raveu vide spiritualnost, potragu za duhovnim, oslobođenje i spajanje u kolektivno tijelo kroz ples te doživljavanjem prekrasnih iskustava, koja se u knjizi nazivaju *oceanskim iskustvima*, a mogu u potpunosti promijeniti nečiji mikrosvijet, baš kako su neki od prvih psytrance festivala poput Ozore promijenili moj i mikrosvijet mojih prijatelja. Knjiga sadrži cijelo jedno potpoglavlje u kojem se govori o ulozi žena na sceni. Rave kultura otvara mogućnost za novu definiciju ženskosti kroz slobodniju atmosferu koja vlada na partyjima, no što se tiče same produkcije scene, djevojke su više uključene u promotivne aktivnosti nego u produciranje glazbe i važnije organizacijske aktivnosti. To možemo vidjeti i na našoj sceni komparacijom izvođača; je li DJ ili Djane, te se uvjeriti da većinom prevladavaju Dj-i. Cijelo štivo je pravo blago na hrvatskoj sceni: konačno je netko istražio zašto je duh Woodstocka oslobođen, obnovljen i ponovljen tisuću puta unutar rave kulture te zašto proživljeno iskustvo svetog i zajednice mogu predstavljati nešto najljepše i najinspirativnije u životu nekog aktera.



ustav i ustavnost

Piše:

ARSEN BAČIĆ

Okolnosti aktualnog društvenopolitičkog razvoja tijekom 2013. godine u Hrvatskoj još su jednom snažno upozorile na potrebu za ustavnopravnim dijalogom, čiji se smisao, značaj i potreba prije svega ogleda u njegovoj nezamjenjivoj ulozi u procesu concilijacije konstitucionalizma i demokracije. U tom se smislu i njegove ekstenzije na planu nužne *konstitucionalizacije demokratske politike* danas trebaju shvatiti kao pokušaj da se fundamentalne strukture demokratskih procesa i njihove institucije izlože i podvrgnu ustavnim ograničenjima koja efikasno blokiraju mogućnosti ekcesivnog eksperimentiranja s politikom protivnoj vrednotama iz jezgre nacionalne i europske ustavne tradicije i suvremenosti (*constitutional core*).

Zato je važno postaviti pitanje o tome postoje li i kod nas normativne pretpostavke dijaloga. Koliko smo dakle odmakli u afirmaciji ustavnog dijaloga? Ima li on svoje mjesto i ulogu u rasvjetljavanju odnosa između konstitucionalizma i demokracije, i njihova pođešavanja u procesu novog adaptiranja ustavnog uređenja Republike Hrvatske? Mnogo je toga pokazala posljednja rasprava oko pokušaja promjene Ustava!

Odnos demokracije i konstitucionalizma

Ustavni dijalog je *conditio sine qua non* ustavne demokracije. Javni je dijalog u samom središtu demokracije i *dobre vladavine* još od klasičnih vremena. Startna pozicija tog dijaloga je uvjerenje da bi ljudi trebali utjecati na odluke koje mijenjaju njihove živote, te da stvaranje dobrih odluka traži angažiranje javnosti. U takvom dijalogu osigurava se što je moguće širi raspon znanja i pogleda. Potreba za dijalogom osjeća se naročito na planu ustavno-demokratske države u kojoj odnos konstitucionalizma i demokracije stvara tenzije koje su gotovo njezina "urođena mana".

Međutim, upravo se u njenim okvirima ponajviše osjeća vrijednost kritičke kvalitete dijaloga koja leži u tome da se sudionici dijaloga okupljaju u sigurnosti kako bi razumjeli međusobna stajališta a sve u cilju razvijanja novih mogućnosti glede zajednički identificiranih problema. Odnos između demokracije i konstitucionalizma je složen odnos prije svega zbog nekompletnosti demokracije.

Konstitucionalizam kao temeljna orijentacija i mobilni skup javno pravne tehnike ostaje nužna podrška i oslonac demokracije i u globalnom dobu. Upravo takva potpora demokraciji omogućuju konstitucionalizmu trajno opravdanje. Moderni se je konstitucionalizam pojavio kao funkcionalna opozicija apsolutizmu, kao garancija vlade koja je ograničena pravom (*limited*

Ustavni dijalog i konstitucionalizam demokratske politike

Dok se demokracija temelji na narodnom suverenitetu i vladavini većine, konstitucionalizam naglašava ograničenja državne vlasti i traži zaštitu manjinskih prava

government). U tom smislu konstitucionalizam ostaje i dalje vitalan za političko razumijevanje i regulaciju globalnog doba.

Prema riječima **C.H. McIlwaina** "... konstitucionalizam je u svim svojim fazama imao bitnu kvalitetu: njome se je vlast ograničavala legalno; utoliko je predstavljao antitezu arbitrarnom obnašanju vlasti; suprotnost despotskoj vlasti, težio je vladavini prava umjesto vladavini volje". Međutim, konstitucionalizam nije ograničen samo na ideju ograničavanja vlasti.

Velik je njegov utjecaj na juridifikaciju društvene sfere i institucionalizaciju civilnog društva koje može prosperirati u obliku moderne države jedino podvrgnuto procesu interne diferencijacije u pravcu (socijalne) diobe vlasti. U suprotnom erozija ustavnih komponenti društva na koju posebno utječu populističko demokratski pokreti rezultira dezintegracijom civilnog društva i odgodom stabilizacije i konsolidacije ustavne demokracije.

Populizam kao sin razmetni demokracije

Bez obzira na definiciju, populizam uvijek inzistira na suprotstavljanju *čistog naroda* naspram *korumpirane elite* te na tome da bi politika trebala biti izraz "opće volje". Usprkos sirenskom zovu upućenom narodu populizam kao "demokratski nered", "patologija demokracije" i "paranoidni stil politike" u najvećem dijelu komparativne javne debate predstavlja prijetnju demokraciji. Zato što se protivi pluralizmu i praksi kompromisa populizam je izrazito antiliberalno-demokratski.

Populizam podržava ekstremistički majoritarizam, jer svom snagom pritišće na osjetljivo mjesto liberalne demokracije, u kojemu je koncentriran odnos konstitucionalizma i demokracije, a to je inherentna tenzija između vladavine većine i manjinskih prava. Dok se demokracija temelji na narodnom suverenitetu i vladavini većine (liberalni) konstitucionalizam nagla-

šava ograničenja državne vlasti i traži zaštitu manjinskih prava. U tom pravcu populisti daju podršku demokratskim aspektima narodnog suvereniteta i većinskom načelu uvelike se naslanjajući na plebiscitarne političke instrumente kao što su *narodna inicijativa i referendum*.

Populizam ima problema s konstitucionalizmom zato što ne prihvaća nikakvo ograničenje opće volje naroda. Kao ekstremni

“
Konstitucionalizacija demokratske politike koja brani ustavne vrijednosti ima svoje protivnike u onim parlamentima koji u jednom reaktivnom procesu parlamentarizacije suvereniteta sistematski nastoje izbjeći ustavnu kontrolu zakonitosti svojih akata

oblik majoritarizma populizam ne prihvaća ograničavanje narodnog suvereniteta i većinske vladavine te na fundamentalan način odbija postojanje svake legitimne manjine. Ideja da postoje određene stvari koje nisu političke u smislu da postoje izvan dosega vladavine većine je potpuno strana majoritarizmu. Ukratko, populizam dovodi demokraciju do ekstrema, ili je vraća na klasičnu koncepciju, dokazujući da narod na temelju vladavine većine može odlučivati o svemu.

Danas populistički pristup karakterizira američke konzervativne grupe oko *Tea Party* orijentacije, ljevičarske predsjednike u Boliviji, Ekvadoru, radikalne populističke grupe *Flamanskog blo-*

ka u Belgiji, Orbanove pristalice u Mađarskoj, sljedbenike "stožerskog pokreta" i stjeponoša klerikalizma u Hrvatskoj... Iako je populizam u suštini demokratski fenomen on nema liberalno demokratski karakter.

Imajući u vidu da konstitucionalizam ograničava kako narodni suverenitet i vladavinu većine, populizam mu je izravno suprotstavljen. Tome ne proturječi čak ni nova teorija o *popularnom konstitucionalizmu* koja kao najznačajniji suvremeni izazov tradicionalnoj praksi kontrole ustavnosti zakona traži da ključnu ulogu u rješavanju ustavnih sporova ima narod odnosno predstavničko tijelo, a ne sud.

Potreba konstitucionalizacije demokratske politike

U originalnom smislu konstitucionalizam je projekt podvrgavanja javne vlasti disciplini pravnih normi. Konstitucionalizam uključuje specifično opravdanje obnašanja državne vlasti. On se temelji na premisi da su autori i adresati autoritativnih odluka slobodni i jednaki. Zato nije slučajno da je za opravdanje vlasti pravo od suštinskog značaja. Oblik prava – legalitet – daje adekvatni izraz onom tipu odnosa u kojemu su ljudi jednako slobodni (*sub lege libertas*). Podvrgavanje javne vlasti legalnoj disciplini služi ispunjenju triju ciljeva: zaštitu prava, olakšavanje inteligentnog rješavanja problema i ostvarivanju kolektivnog samoodređenja.

Konstitucionalizacija demokratske politike zbiljski je povezana s pojavom i djelovanjem demokratskih institucija diljem svijeta. Njihova izgradnja u različitim političkim, kulturnim, religijskim, i ekonomskim okvirima traži *novu konfrontaciju* s nizom trajnih pitanja demokratske teorije i prakse. Taj je proces paralelan s dramatičnom transformacijom ustavnog prava koju svjedoče najvažniji sudovi u svijetu. Upravo je tu transformaciju **Richard H. Pildes** nazvao "konstitucionalizacijom demokratske politike".

Konstitucionalizacija demokratske politike koja brani ustavne vrijednosti ima svoje protivnike u onim parlamentima koji u jednom reaktivnom procesu parlamentarizacije suvereniteta sistematski nastoje izbjeći ustavnu kontrolu zakonitosti svojih akata. To se postiže tako što se ordinarni zakoni *konstitucionaliziraju* na način da se parcijalnom revizijom ustava određene zakonske odredbe podižu na rang odredaba temeljnog zakona zemlje. Npr. recentne izmjene i dopune *Ustava Republike Mađarske* reakcije su parlamentarne većine na odluke Ustavnog suda kojima su se ukidali neki parlamentarni zakoni. Da bi one omogućile Ustavni sud parlament je u procesu izmjena i dopuna ustava takve odluke podizao ("konstitucionalizirao") na ustavni rang.

Venecijanska komisija je izričita u stajalištu da takva praksa potkopavanja uloge Ustavnog suda kao protektora Ustava predstavlja problem kako sa stajališta vladavine prava tako i sa stajališta demokracije. Kontrole i provjere su suštinski dio svake demokracije. Redukcija i u nekim slučajevima potpuno uklanjanje iz nadležnosti Ustavnog suda da kontrolira ordinarno zakonodavstvo (pitanje se "konstitucionalizira") prema standardima Temelnog zakona predstavlja povredu demokratskih kontrola i provjera i diobe vlasti.

Uloga ustavnog dijaloga u Hrvatskoj

Ustavni sud Austrije je još 1988. godine ustvrdio da će takvu opetovanu konstitucionalizaciju neustavnog prava Sud smatrati kao pokušaj totalne revizije Ustava koja se ne može usvojiti kao parcijalna revizija ustava (izmjene i dopune). Tako je Kelzenov sud ukidajući ustavni amandman koji vrijeda temeljna načela Ustava konačno vratio kontrolu u čuvanju Ustava od političke vlasti.

Kritički pogled na razvoj novih ustavnih demokracija uključujući i one u Hrvatskoj (1990.-2013.) još jednom je utvrdio postoja-

nje dviju različitih koncepcija konstitucionalizma. S jedne strane nalaze se idealističke, racionalizirane projekcije konstitucionalizma koje sugeriraju postojanje njegovih racionalnih ograničenja.

Ovdje politički razvoj, ali i demokraciji neskloni elementi vrlo često upiru prstom u slabe strane ustava, njegove propuste u regulaciji vlasti, te zlorado prozivaju dosljedne konstitucionaliste radi retorike kojom oni uzaludno veličaju ulogu

onstitucionalizacija ke politike



“

Populizam uvijek inzistira na suprotstavljanju čistog naroda naspram korumpirane elite te na tome da bi politika trebala biti izraz 'opće volje'

i prednosti ustava. Riječ je o situaciji punoj dilema i paradoksa. **Dilema** se tiče odluke treba li napustiti zagovaranje i izučavanje ustava budući da nema kvalitativnog pomaka u razvoju ustavnog prava ili načela konstitucionalizma, ili nastaviti obranu i ustavnih vrednota u nadi internalizacije i ostvarivanja ustavnih vrednota od strane političkih elita. **Paradoks** pak leži u simultanom postojanju onoga što se prikazuje kao nedvojbeno predanost tih elita ideji ustava,

ali isto tako i nedvojbenog odbijanja klasičnog ili bilo kakvog liberalno demokratskog pojma konstitucionalizma.

Nakon stjecanja neovisnosti Ustav Republike Hrvatske je bio dokaz osvojenе neovisnosti i ulaznica u klub "civiliziranih država". Ipak, iskustvo rata, krutost i arogancija egzekutive stare i nove koju kao endemsku pojavu donosi svaka kriza, ignorantski, formalistički i duboko pozitivistički odnos političke i profesional-

“

Epizodu s 'referendumom o braku' treba shvatiti kao situaciju krnjeg, nedovršenog, diskontinuiranog dijaloga i labilne ravnoteže ustavnih institucija

no pravosudne elite prema najvišem zakonu zemlje, itd. nisu pogodovali ostvarenju autoriteta ustava. Među ostalima tome je zasigurno pridonosilo nepromišljeno izjednačavanje ustava i konstitucionalizma.

Dijaloški doprinos afirmaciji ustavne demokracije u RH

Posebno mjesto među institucijama Ustava RH ima Ustavni sud. Njegovo djelovanje u životu hrvatske ustavne demokracije (1990.-2013.) nam pokazuje svekoliki dijalektički odnos između ustavnog prava i ustavne kulture nesudskih aktera. U tom su pravcu recentna zbivanja kod nas povezana s institutom narodne inicijative, "referenduma" i akcijama zakonodavne, izvršne vlasti te Ustavnog suda RH još jednom *volens nolens* jasno demonstrirala hrvatsku inačicu *antivećinske poteškoće* kao i uvjetovane reakcije grana političke vlasti u obrani demokratske reprezentacije.

Stajališta US uvijek su racionalni refleksi vlasti koje omogućuju artikulaciju prava Ustava. I onda kada sud svoje mišljenje o stajalištima nesudskih aktera izražava afirmiranjem svoje "super ovlasti", tj. ukidanjem zakona, i tada je sud u dijalogu s koordiniranim, a ne protivničkim granama vlasti. Jer Sud - pozivajući se na Ustav na kojemu temelji svoje razloge i potrebu (eventualne) konstitucionalizacije demokratske politike - otvara ili nastavlja dijalog s koordiniranim granama državne vlasti kao i drugim političkim i društvenim institucijama.

Zato epizodu s 'referendumom o braku' treba

shvatiti kao situaciju krnjeg, nedovršenog, diskontinuiranog dijaloga i labilne ravnoteže ustavnih institucija koja stanja inače uvijek izviri iz arsenala tradicionalne doktrine o nadmoći majoritarizma i arogancije egzekutive. Pritom se, zajednički nazivnik različitih djelovanja US na planu konstitucionalizacije demokratske politike može tražiti, prije svega u onoj toliko potrebnoj i konačno prepoznatoj "preferenciji prema urednom pravnom poretku stvari" toliko potrebnoj ovom društvu i državi, a ne u nekim dubljim skrivenim motivima

Montesquieuovo suglasje institucija

Ustavnosudska kontrola ustavnosti zakona omogućuje sudsko tumačenje, razumijevanje i značenje temeljnog zakona u sustavu vladavine prava. To je sredstvo postalo prihvaćeni dio hrvatskog političkog sustava. Ono služi zaštiti prava od invazije neodgovornosti javnih i privatnih aktera u ataku na ustav i njegove vrijednosti, uvijek onda kada je na djelu "bespomoćnost prava suočenog sa zakonodavnim suverenitetom parlamenta", kako se to zaključivalo još od vremena suca E. Cokea, velikog borca protiv apsolutizma svake vlasti.

Naravno, imajući u vidu povijest ustavnog sudovanja u Hrvatskoj, vidimo da i nju još uvijek prati dvosmislenost, čas prikrivena, čas otvorena, ali kontinuirana borba o legitimnosti i dosegu tog oblika kontrole političke vlasti. Ipak, pripadajući onoj velikoj grupi suvremenih država koji ustavnu demokraciju brane ustavnim sudstvom, Hrvatska je unatoč svim teškoćama prepoznala ovu instituciju kao neprocjenjivi forum principijelnog dijaloga o obrani ustava kao nacionalnog konsenzusa o vrednotama.

Ta je uloga danas još potrebija imajući u vidu Hrvatsku i njezin ustavni identitet u širini i složenosti europskog "zajedničkog prostora".

A taj se identitet povezuje s dijaloškim obećanjem (*diallogic promise*), naime situacijom koja sadrži mogućnosti ispunjenja svekolikih normativnih obećanja o ulozi ustavnih institucija u demokratskom konstitucionalizmu. No, da bi realizirali

Što je to konstitucionalizam

Prema M. Rosenfeldu konstitucionalizam je složeni koncept s više lica jer on traži postojanje granica za državne ovlasti, pristajanje uz vladavinu prava i zaštitu ljudskih prava. Moderni konstitucionalizam je demokratski konstitucionalizam, a moderna demokracija je ustavnog karaktera. Pisani ustav tiče se forme, on je dokument, dok se konstitucionalizam odnosi na njegovu suštinu, na vrijednosti koje ustav sadrži u svojim odredbama. Konstitucionalizam može ići ruku pod ruku s ustavom i vice versa, ali to je pravilo daleko od istine i ima mnogo izuzetaka. Konstitucionalizam pretpostavlja postojanje ustava, ali to ne vrijedi u obrnutom smislu. A potomje uvijek dokazuju politička i ustavna povijest države nakon stjecanja neovisnosti. Suvremeni pisci govore o fenomenu "ustava bez ustavnosti". Riječ je o pojavama koja ustavne odredbe o ograničavanju vlasti, izgradnji vladavine prava, zaštiti ljudskih prava i jačanja demokracije pretvaraju u голу formu, pa nije ni čudo s kojim se teškoćama susreće proces ostvarivanja održive ustavne demokracije.

najpoželjniji normativni doprinos, institucije treba-ju ostvariti dijalošku fuziju, zapravo sintezu.

To je zapravo ona fraza o suglasju institucija (*aller a concert*) Montesquieua. U tom se suglasju ostvaruje vizija dijaloga koja efektivno računa na različite konstruktivne uloge koje pojedini sudionici mogu imati u elaboriranju ustavnog značenja, te se omogućuje i još sadržajnije razumijevanje različitih aspekata ustavnog dijaloga, koliko unutar granica nacionalne države, toliko i na transnacionalnoj razini.

Sastavni njegov dio je i konstitucionalizacija demokratske politike kao strategije potrage za dinamičnom promjenom odnosno adaptacijom političkih pravila i njihove fiksacije za budućnost. Tako shvaćena ona postaje *conditio sine qua non* vladavine prava i ustavne demokracije u Hrvatskoj. Tek će njihovo dosljedno ostvarivanje pripremiti Republiku Hrvatsku za većinu izazova koje nam donosi 21. stoljeće.

uz dan UMAS-a

Mateo Perasović, novi dekan

U povodu nedavnog obilježavanja Dana UMAS-a razgovaramo s novim dekanom, redovitim profesorom Mateom Perasovićem, te prezentiramo nekoliko studentskih projekata po njegovu izboru

RAZGOVARAO:
DUŠKO ČIZMIĆ MAROVIĆ

Koja su, po Vašem sudu, glavna postignuća UMAS-a od osamostaljenja do danas? Pitam Vas kao umjetnika, pedagoga i dekana.

Nerado govorim o postignućima, jer postignuća cementiraju stanje. Bolje bi bilo reći kako se na akademiji uz obveznu edukaciju sa svim izlaznim kompetencijama, ishodima učenja, a i posljedicama suočavanja s realnim sektorom paralelno radi i na realizaciji ideje o trajnijoj prisutnosti naših studenata u ukupnoj umjetničkoj zbilji grada, regije, države i šire. Za početak inzistiram na gradu Splitu iako svjedočimo o uspješnom angažmanu naših studenata i u drugim sredinama. Osobno mi je priča o našem gradu intrigantnija zbog nikad do kraja definirane suradnje s punim povjerenjem. Za sada su to dobrodošle aktivnosti kroz zajedničke projekte s nekim institucijama grada (Galerija umjetnina, MKC, HNK) i udrugama (HULU Split). Što novoga mogu reći o povjerenju u mlade? I sam bih volio biti ponovo mlad, barem još tisuću puta. A dekan? U *interijeru* je radost biti dekan. Razgovori sa studentima i kolegama mi gode, a dekanske i nastavne obaveze su trpljive. Druga je priča u *eksterijeru*, namjere s viših pozicija vlasti me ne čine sretnim.

Na čemu će biti glavni akcenti Vašeg mandata?

Moj mandat je u tijeku, problemi se usložavaju pa i rješavaju. Dekanat nije atelje, nisam sam sa sobom. Tu su i drugi ljudi pa mi se iz te činjenice nameće strategija. Suradnja, suradnja na svim razinama, po vertikali i po horizontali. Dobro bi bilo imati posložene uvjete: adekvatne prostore, zadovoljne

profesore, inventar i instrumentarij, vrijeme i novac, ali je važnije imati studente. Studenti su UMAS. Mislim da su svi naši zaposlenici to si osvijestili. Mala smo sastavnica sveučilišta. Gotovo je sveprisutan mentorski rad. Vjerujem da nas studenti dobro podnose.

Čini se da je i sudjelovanje vaših studenata na Salonu dio te strategije?

Iprije su studenti sudjelovali na prestižnim umjetničkim manifestacijama, pojedinačno ili u projektima svojih profesora. Splitski salon, 38. po redu, samo se u pravo vrijeme otvorio njihovim samostalnim inicijativama. Naravno, inicijalna ideja je došla od kustosa Blaženke Perice i Janke Vukmir, a podrška od organizatora HULU Split i profesora UMAS-a. Ne doživljam to kao afirmaciju naše institucije nego kao mogućnost da se studenti usredotoče na vlastiti projekt, na produkciju i prezentaciju svojih radova, na potrebe u suglasju sa širom zajednicom. Ukupno društvo je naš i njihov realni sektor. Otvorili su si put artikuliranim zahtjevima, stalženim diskursom, ozbiljnim pristupom i argumentacijom. Interesantno je pratiti u što će se prometnuti zajednički angažman studenata sa svih odjela i odsjeka u projektu "Bez naziva". Kao dekan sam rado odobrio prenamjenu jednog dijela prizemlja u našoj zgradi u Zagrebačkoj ulici. Jesam li kao predstavnik organizatora Salona u sukobu interesa?

Morate li, i možete li, želite li... zbog dekanskih obaveza - privremeno - odustati od umjetničke prakse? Ako ne, na čemu radite?

Naravno, ne odustajem od umjetničke prakse, samo usporavam ritam. Već sam prethodnih godina racionalizirao vlastitu umjetničku produkciju. Zadovoljan sam kad napravim jedan kompleksniji rad godišnje. Uvijek su mi bile važne velike teme. U početku svemir i konstelacije, pa materija i artefakti. Čovjek je biće iz kozmičke materije, beskonačno puta transponirane i konačno karnalizirane na Zemlji. Osviješten u sebi na par trenutaka, ali ne i zauvijek. To je ta priča. Može i inverzibilno, nekima je tako snošljivija. Kad se osvrnem, vidim kako sve vrijeme tražim opravdanje za strah i destrukciju pa tako projekte u čijoj realizaciji sudjelujem zadnjih desetak godina nazivam "Strah od smrti" i "Transponiranje pejzaža". Na ovom sam Salonu imao jedan zajednički rad sa Zoranom Alajbegom i jedan samostalni rad; na zadnjih šezdesetak stranica kataloga sam obznanio korespondenciju mailovima vezanu za organizaciju salona, od obavijesti Blaženki i Janki kako su predložene za kustosice 38. splitskog salona do deadlina za tisak. Njihove planove i sugestije, moje dvojbe i suport, obavijesti autorima, prijedloge... sve.

Povezivanje profesora i studenata UMAS-a s organizatorom Salona, splitskim HULU Splitom, timskog, umreženog radnog procesa čije rezultate možemo vidjeti u zgradi HULU Splita, u drugim sveučilišnim institucijama, npr. u zgradi Fakulteta arhitekture, na Medicinskom fakultetu, na Radionici u MKC-u, ali i izvan samog Splita, u Društvenim prostorijama u Braču. Upravo u tim timskim projektima čiji su nosioci studenti nazire se i jedan potpuno novi način umjetničkog stvaranja, i kritički i akcijsko/aktivistički - što se može smatrati karakternom crtom cjelokupne umjetničke scene u ovom gradu. Na riječitom angažmanu, nego pokazuje što umjetnost može i efektivno činiti u društvu, udruže i uzmu stvari u svoje ruke studenti su odlučili svoja maštanja - ili barem djelomično - ostvariti u svojoj budućoj stvarnosti. Njihovo prisustvo u ovom gradu i njihov govor moramo učiniti važnim.

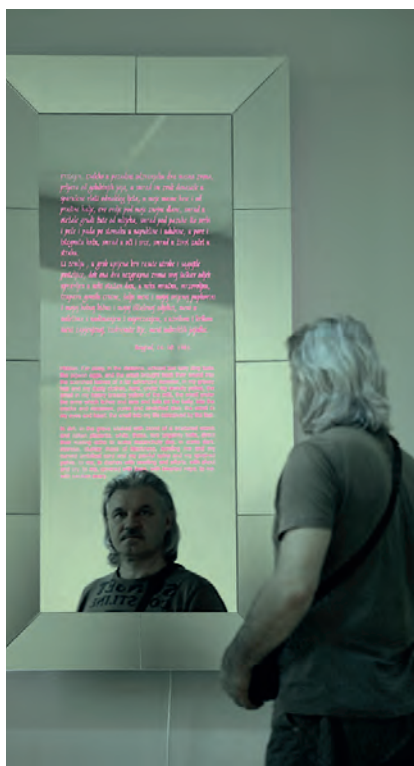
Projekt Soba za bolji život



Lokacija: Slikarski odsjek UMAS-a, Zagrebačka 3/I

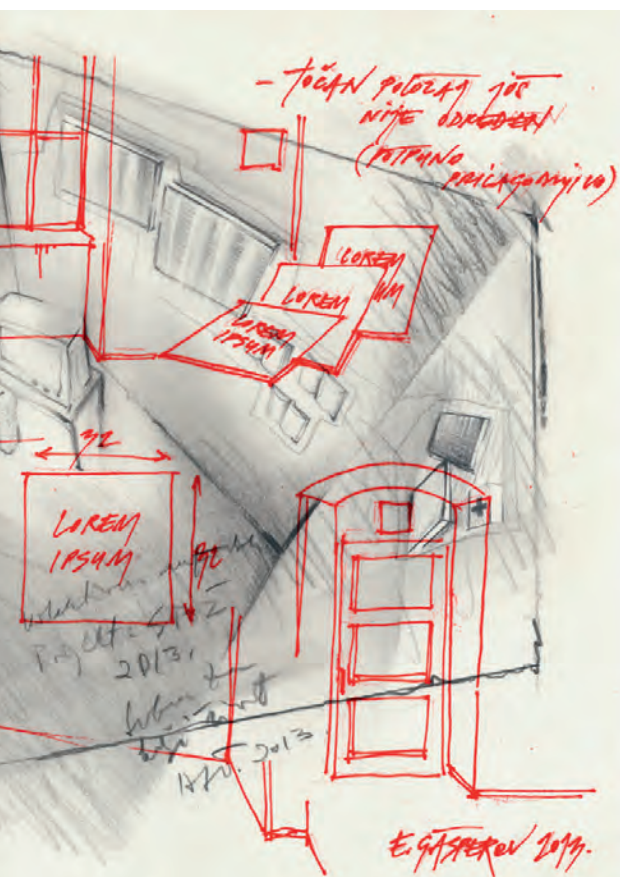
Sudionici: studenti 1. godine diplomskog studija
Silvija Abramović, Andrea Dugandžić, Ante Duraković, Ela Gašperov, Darja Ikica

Mentori: Dean Jokanović
Toumin, Tanja Ravlić



LU, rezultiralo je novom praksom Akademije, i na nekoliko fakultetima, Pravnom i Ekonomskom fakultetu, na umirovljenika u Supetru na otoku Braču. Puno drugačiji pristup koji jest izvan off-scene – samo taj ne ostaje u anonimnom trenutku. Odlukom da se izmjestiti toga! – izmjestiti, ugraditi u drugi kontekst, što uočljivijim i što glasnijim.

BLAŽENKA PERICA I JANKA VUKMIR

Pravni fakultet **STREET N.W.**Ekonomski fakultet **SQUARE LAS VEGAS**

FGAG STREET ANGELA MERKEL



Medicinski fakultet WALL STREET

Projekt Banke

Lokacije: Ekonomski fakultet, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije, Pravni fakultet, Medicinski fakultet, Klinički bolnički centar

Sudionici: studenti 2. godine diplomskog studija
slikarstva Vinka Brnić, Blaž Klarič, Sanja Merc,
Anita Miloš, Oliver Mišura

Mentori: Gorki Žuvela, Ivan Kolovrat



Projekt **Bez naziva** **Lokacija:** Upravna zgrada UMAS-a, Zagrebačka 3/prizemlje **Sudionici:** studenti, profesori i ostali

PRIZNANJE 38. SPLITSKOG SALONA PROJEKTU BEZ NAZIVA dodijelio je žiri 38. splitskog salona:
Valentino Bilić-Prčić, Alemka Đivoje, Toni Horvatić, Dan Oki, Dalibor Prančević

Obrazloženje priznanja: Projekt *Bez naziva* evidentno je materijalizirano izmještanje iz mašte u stvarnost s vrlo vidljivim i mjerljivim rezultatima (58 kvadratnih metara površine umjetničkog djela). Ovaj *work in progress* svjedoči kako i ono što je u našoj društvenoj stvarnosti gotovo neostvarivo zapravo postaje ostvarivo (studentsko maštanje na prostoru ultimativne slobode artikulirano osnivanjem vlastitog kluba, čitaoni-

ce, izloženog prostora, prostora opuštanja, dijaloga i ostalih oblika interakcije). Time ovaj projekt jasno predstavlja samoga sebe (i svoje mogućnosti) ne kritizirajući pritom zapreke na putu kojih nažalost ne nedostaje. Koristeći iskustvo relacijskog umjetničkog diskursa prostor *Bez naziva* legitimiran je kao umjetničko djelo implicirajući time mogućnost posvećene slobode i eksperimenta svim sljedećim generacijskim «smjenama» i mijenama što ih sa sobom nose.



religija



PIŠE: RUSMIR MAHMUTĆEHAJIĆ

Nakon čitanja dva-tri članka Ive Banca u časopisu Svjetlo Riječi o Hrvatima i crkvi, to jest o povijesti hrvatskog katoličanstva u vremenu moderne, jasno se moglo zaključiti da je riječ o intelektualnom pothvatu izuzetne usmjerenosti. Objavljena knjiga *Hrvati i crkva: Kratka povijest hrvatskog katoličanstva u modernosti* jasno je potvrdila spomenuto viđenje.

Prvi razlog ocjene da je to pothvat izuzetne usmjerenosti temeljen je na očekivanju da bi autor preko historioografske panorame mogao pridonijeti dosad nepostojećim intelektualnim tumačenjima o odnosu dviju ontologija – nacijske kao moderne, pa zato i ideologijske; i tradicijske, koja je kao zamagljena slika čovjeka, svijeta i Boga preživljavala u religijskim organizacijama, i to s vrlo nejasnim kognitivnim osnovama i okvirom. Drugi razlog spomenute ocjene je u činjenici da bi takvo djelo bilo napisano u jeziku i načinu koji odgovara suvremenim identitetima, oblikovanim prije svega time što jest moderna, ali uz svijest da aksiološki apriorizam moderne ne znači i njegovu zbiljnu nadmoć nad tradicijskom intelektualnošću s njenom posve drukčijom ontologijom.

Čitljiva i razumljiva znanstvenost

Nacija jest moderna kategorija. Ona u svoje vrijeme ne dospijeva iz neodredljive davnine. Potpunost nije njezin cilj. Ali Crkva nije moderna konstrukcija. Ona iz teško odredljive davnine dospijeva u moderno doba, u temeljno promijenjene okolnosti svijeta, s posljedičnim promjenama u svijesti o njemu. Kada se odluči primijeniti historiografske postupke na dio tog procesa, koji je određen kao Hrvati i crkva, jasno je da su njegovi najsloženiji sadržaji upravo u tokovima intelektualnosti, u onoj neodvojivosti unutar-njeg svijeta pojedinca od političkih, kulturnih i ekonomskih prilika okružujućeg mu svijeta. Tim pitanjima se bavi Ivo Banac u dvadeset i dva poglavlja svoje knjige – Katolička crkva i izazovi modernosti. Od protonacionalnog razdoblja do Preporoda, Ilirsko katoličanstvo, Strossmayerovo razdoblje, Politički katolicizam, Stadler i narav bosanskog hrvatstva, "Samoubojstvo civilizirane Europe", Crkva u Kraljevini SHS, Diktatura i radikalizacija, Totalitarni izazovi i "čista" Katolička akcija, *S gorucom brigom*. Na početku Stepinčeva razdoblja, Crkva u NDH, Krvava kupelj, Komunistička diktatura, "Dole papa, dole Rim", Vrijeme koncila, vjerske slobode, ekumenizma i obnove, Protokol i olakšanje, "Crkva u Hrvata" nakon Karadordeva, Problemi "iseljene Hrvatske", Raspad Jugosla-

vije, Rat i novi izazovi. Uz ta vješto i jasno oblikovana poglavlja, koja su povezana namjeravanim obuhvaćanjem, dani su i najvažniji historijski dokumenti kojima je ilustrirana dihotomija iz naslova. I ovdje, kao i u svakom pravom majstorstvu, naracija je jasna i zaokružena, uvjerljiva i izazovna.

Pisac ovog djela je posve iza tog što tekst nudi svome čitatelju, pa je isključena svaka projekcija piščeva ega kao mjere i presuditelja. Ovakva djela su rijetka, jer nigdje ne iznevjeravaju stroge zahtjeve znanstvenosti, ali su izvedena tako da su čitljiva i razumljiva i onima koji ne vladaju majstorstvima potrebnim za realiziranje istraživačkog pothvata koji im je osnova.

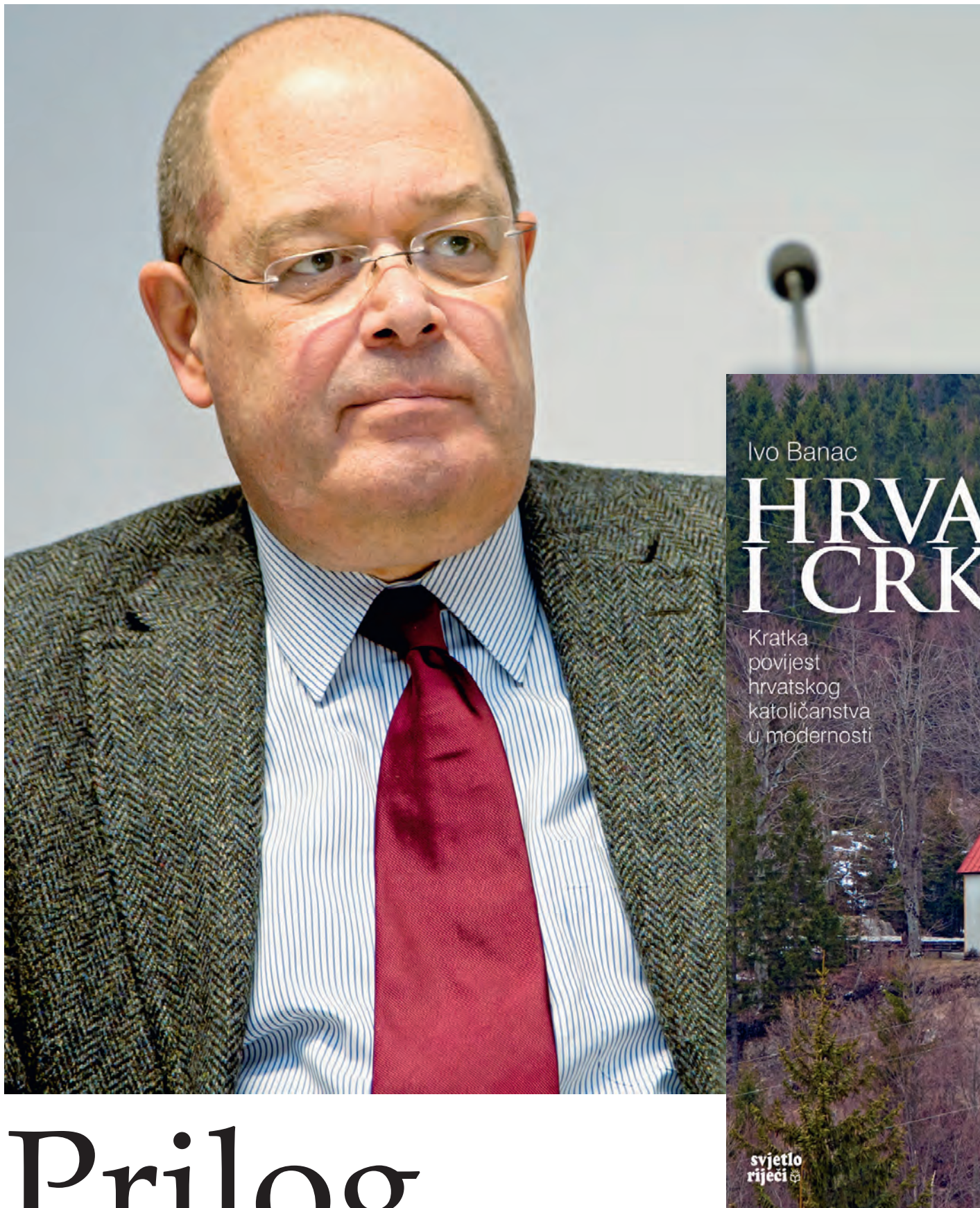
Prevlast ideologijskih utopija

Moguće je navesti i druge razloge koji ovu knjigu čine izuzetnom pojavom na cijelom južnoslavenskom kulturnom prostoru. Slične knjige nije bilo nikada ranije. Nije bilo ne samo za pitanja iz njenog naslova već ni za ona na koja bi, u slučaju drugih naroda i crkava, bilo moguće primijeniti u dešifriranju nacijskih i religijskih dihotomija u istome razdoblju. Tako je prevlast ideologijskih utopija, a nerijetko i s njome povezanih različitih oblika društvenog nasilja, ostala u dugome vremenu bez odgovarajućeg intelektualnog preispitivanja. Svako istraživanje u vezi s religijskim i crkvenim intelektualnim nasljedom doživljavalo je dvije nelagode i dva otpora. Prva nelagoda i prvi otpor proisticali su iz crkvenih organizacija, jer su sva preispitivanja, prema dogmatskim shvaćanjima, morala proistjecati iz tih organizacija, a nikako izvan njih, makar se radilo o djelima ljudi koji u religioznosti i crkvenosti ne vide isto što i njihovi neprijatelji. Druga nelagoda i drugi otpor nastajali su unutar dogmatskog sekularizma, čiji zastupnici su smatrali da je kritiku religioznosti i crkvenosti moguće voditi jedino izvan njih i protiv njih.

Brojne su pretpostavke za realiziranje monografskoga prikaza područja iz naslova ove knjige. Prva je osposobljenost pisaca za primjenu složenih historiografskih umijeća na dramatične odnose dvaju intelektualnih tokova, tradicijskog i modernog. Za odnos prema takvome cilju nisu dovoljni samo historiografski uvidi i snjima povezana umijeća. Odgovaranje na istraživačku zadaću iz naslova nameće uvide u filozofiju religije i filozofiju politike, u odnose tradicijskih i modernih slika svijeta, te u labirint ideologijskih i političkih obećanja i postizanja, pretpostavki i varanja. Kada prođe kroz ovu intelektualnu povijest, čitatelj ostaje i ushićen i začuden obuhvatnošću i jasnoćom autorovih uvida u različita područja života protatranoga razdoblja.

Različita religijska pripadanja u jednoj naciji

U knjizi *Hrvati i crkva* dani su prikazi dramatičnih promjena svijeta u modernosti i Crkve u njemu, ali uz određivanja međusobnih suprotstavljenosti, prožimanja



Prilog dešifriranju ideologijskog labirinta

Uz knjigu Ive Banca *Hrvati i crkva: Kratka povijest hrvatskog katoličanstva u modernosti* (Zagreb/Sarajevo: Profil/Svjetlo Riječi, 2013)

Ivo Banac



i usuglašavanja. Tako je nastala historiografska mapa uzbudljivih odnosa politike, kulture i ekonomije, dramatičnih promjena vladavinskih sustava i njihovih ideoloških okvira na prostoru slavenskog juga, ali u odnosu s drugim nacijama i kršćanskim crkvama. Možda je u tim odnosima najzanimljivije rješavanje realnosti i mogućnosti različitih religijskih pripadanja u jednoj naciji.

Kako su muslimani slavenskog juga razumijevali i analizirali svoje odnose prema Katoličkoj crkvi, a kako je ona svoja reformuliranja katoličanstva u modernosti primjenjivala na taj dio naroda zajedničke teritorije, jezika i historije? Je li itko među njima odgovarao na to pitanje uz uvažavanje muslimanskog vjerovanja sabranog u riječima Vjesnika Hvala?

Za suvremenog promatrača društvenih, političkih i kulturnih odnosa na područjima slavenskoga juga novi uvidi u prošlost i sadašnjost crkava su pretpostavka

oslobođenja od ideologijskih tabua. A upravo ti tabui su stupovi vladajućim strahovima, mržnjama, napetostima i njima pokretanim sukobima. Takvo razumijevanje pretpostavlja uvide u historijske procese u kojima su dva pojma dobila amebične oblike, to jest da gotovo svakome znače nešto drukčije. Ti pojmovi su religija i modernost.

Religija i modernost

Cijelo dvadeseto stoljeće proteklo je u snaženju uvjerenja da su čovjekove mogućnosti saznavanja i potčinjavanja svijeta neograničene, te da priroda kao predmet tog saznavanja i ovladavanja jest neiscrpni izvor ispunjavanja želje za vlašću i stjecanjem dobara. Usporedio s tim snaženjem događalo se slabljenje uvjerljivosti drukčije slike svijeta, one slike koja je imenovana religijskom. Nju je kao statičnu, čini se, zasjenjivalo dinamično napredovanje znanosti i tehnologije. Pri tome se najčešće gubi uvid u činjenicu da prva slika, koja odgovara religijskoj intelektualnosti, u svome središtu neopozivo ima čovjeka stvorenog u savršenosti i radi nje, dok ga druga slika isključuje kao konačnu, nebitnu i suvišnu činjenicu, kao zanemarljivu sićušnu veličinu.

U čovjeku i preko njega svijet je sabran od svog punog početka, ili, drukčije rečeno, svijet je samo obznanjenje tog početka. Sve što je u postojanju saznatljivo je preko tog pojedinačnog jastva. Nijedno znanje ne može nadići početnu mogućnost jastva kao saznavaatelja. Tako, čovjek koji saznaje i ono što saznaje povezuje znanje. Predmet saznanja nije ograničljiv. Potreba saznavanja se proteže iza svake domislive ili dosegljive granice. Budući da je tako, ni jastvo saznavaatelja nije ograničljivo. Kada je uzeto u svojoj punoj pokornosti, u svom punom ropstvu, što znači u spremnosti da primi, ono je zrcalo ili slika u kojem Se objavljuje Bog Koji jest neusporediv i nesličan, ali nužno i usporediv i sličan.

Za potvrdu moderne slike svijeta kao nadmoćne u odnosu na religijsku nudene su tvrdnje o religiji kao uzroku ljudskih uskraćenosti i patnji iz kojih je samo jedan put u slobodu – oslobođenje od religijskih predrasuda. Birani su primjeri propusta i zala ljudi koji su određivani kao svjedoci religije. Tako su nastala dva velika neznanja – neznanje religijskih ljudi o izvorima i postavkama moderne slike svijeta; i neznanje nereguliranih ljudi o svjetovima religije. Ta razdioba je dobila naročite razmjere u rigidnim ideologijskim društvima i njihovim apriorističkim religioznostima ili antireligioznostima. Odrasli su naraštaji koji o religiji i religioznim ljudima ne znaju gotovo ništa, iako su to temeljni sadržaji njihove kulture, iako im oni pripadaju i dijahronijski i sinhronijski kao susjedi, i ne samo kao susjedi već i kao najbliži srodnici.

Oblikovanje pojedinačnih i kolektivnih identiteta

Onaj koji je odlučio da dekonstruirati tabuizirane slike religije, morao se zaputiti bespućem, jer moderno obrazovanje ne dopušta ra-

zumijevanje religijskih jezika. Takvi pothvati su obično završavali u nekritičkom prihvaćanju svega što se nudilo kao religijsko, svega što se nudilo s one strane živih tokova suvremenog svijeta. Ali i na toj strani najčešće su bili ljudi koji su ustrojstva, obrede i svoje nasljeđe usvajali mimo njihova položaja u odnosu na Počelo, koji su svoje dogmatizirane predstave o svijetu nudili kao alternativu, ali bez preispitivanja njihovih zbiljnih značenja u različitim intelektualnim vidicima. I obrnuto, ljudi nezadovoljni svojom uključenosti u ustrojstva, obrede i značenja religijskog pripadanja, u nemogućnosti da ih usklade s Počelom, postajali su pobunjenici i neprijatelji tog, te izravni svjedoci protiv religije.

Na južnoslavenskim prostorima strukturirane su nacijske teleologije Albanaca, Bošnjaka, Crnogoraca, Hrvata, Makedonaca, Slovenaca i Srba, ali tako da ostaju nerazumljive bez njihove uzajamnosti s religijskom pluralnošću istoga prostora. Religijski svjetovi u ljudima, u zajednicama i narodima nisu ograničljivi na prostore i vremena, na jezike i nasljeđa. Iako su

“*Knjiga profesora Ive Banca je doprinos ispunjavanju potrebe za mapiranjem kojim bi neznanja, najčešće smatrana znanjima, o Katoličkoj crkvi u Hrvata bila otklonjena*

dio društvenih, kulturnih i političkih zbilja, religijski svjetovi traju u prožimanju, ali u preovlađujućim znanjima jednih od drugih. Sve to presudno doprinosi oblikovanju pojedinačnih i kolektivnih identiteta.

Potreba za prikazima tih svjetova, tih religijskih struktura, nije odvojiva od nastojanja svakog pojedinca da se ozbilji u odgovornosti prema sebi, što znači i prema svim ljudima. A kako bi netko mogao znati što su ti labirinti o kojima je kazano toliko nejasnih priča, u kojima žive konkretni ljudi, a čija su imena Srpska pravoslavna crkva, Katolička crkva, Jevrejska zajednica, Islamska zajednica i druga, i to uvijek u odnosima s nacijskim teleologijama?

Ova knjiga profesora Ive Banca je doprinos ispunjavanja potrebe za mapiranjem kojim bi neznanja, najčešće smatrana znanjima, o Katoličkoj crkvi u Hrvata bila otklonjena. Nije moguće čitati ovu knjigu, a uz to ne vidjeti koliko su opasno učvršćena tabuizirana znanja o Crkvi u tokovima koji su imenovani kao moderna. Uz ovu knjigu čitatelj osjeća osnaženu potrebu za sličnim djelima o drugim crkvama i drugim religijskim zajednicama južnoslavenskoga prostora.

Novo kršćanstvo

Vrši li Crkva svoju religioznu funkciju ako svojom šutnjom ili dobrim odnosima s tlačiteljima i diktaturama, zapravo, ozakonjuje njihovu vlast?



PIŠE: PROF. DR. SC. FRA LUKA TOMAŠEVIĆ, KBF

Teška su pitanja Crkvu prisilila da još tamo od 16. stoljeća, posebice od Francuske revolucije, oblikuje novi teološki mentalitet, pretočen u pojam katoličkog liberalizma. To je događanje imalo značajke pravog pokreta, u početku s puno žara, ali uskoro umrtvjenog nerazumijevanjem velikog dijela kršćanske zajednice, posebice Učiteljstva.

Neposredno prije II. svjetskog rata, oformljuje se u Crkvi novi teološki mentalitet, nazvan novim kršćanstvom, a pokretač mu je Jacques Maritain. Novo kršćanstvo prekida s augustinovskom teologijom i preuzima tomističku. Glavna tomistička tvrdnja da milost ne dokida niti nadomješta narav nego je usavršuje, daje mogućnost kršćanstvu za autonomnije i nepristranije političko djelovanje. Upravo na tim temeljima Maritain gradi svoju političku filozofiju i u nju uklapa moderne elemente. Njegova se misao nevjerovatno brzo širi u Latinskoj Americi, posebice u Argentini.

Autonomija svjetovnog

On zastupa mišljenje da se kršćanski rad na izgradnji vremenite države treba zasnivati na pravednosti, na poštivanju prava svih i na ljudskom bratstvu. Smisao tog rada nije izravno religiozan i ne mora biti u obrani interesa Crkve. U odnosu na crkvenu hijerarhiju, vremenito posjeduje svoju autonomiju. Crkva se tako više ne postavlja prema svijetu kao vlast. Maritain predlaže izgradnju *profanog kršćanstva*, tj. izgradnju društva nadahnutog kršćanskim načelima. U svom djelovanju onda laik djeluje na dva načina: *kršćanski* i *na kršćanski način*. U zadnjem slučaju kršćanin se ponaša kao član Crkve i njegovo djelovanje odražava angažman kršćanske zajednice (tako se odvijao rad tzv. *Katoličke akcije*). U prvom slučaju djelovanja on se nadahnjuje kršćanskim načelima i odgovoran je samo sebi, što mu daje autonomiju u političkom djelovanju. Stoga je upravo dužnost kršćanskih laika da stvore to *novi kršćanstvo*. Kršćanima se stoga i preporučuje da se okupljaju u organizacije kršćanskog nadahnuća, pa i samih

naziva. Taj maritainski stav je kršćane potakao da se autentično i velikodušno založe za izgradnju pravednijeg društva, ali su doživljavali nerazumijevanja i mnoge kritike, između ostalog i od crkvene hijerarhije.

Pedesetih godina autonomija svjetovnog se potvrđuje ne samo u odnosu na crkveni autoritet, već i u odnosu na samo poslanje Crkve. Tako teolozi (I. Congar) počinju zastupati mišljenje da Crkva ne treba zahvaćati u vremenito, osim u tumačenju morala. To, pak, znači da izgradnja zemaljske države ima vlastita pravila. Iz toga se rađa onda dužnost za Crkvu: *evangelizacija i animiranje vremenitog*. Tu je jasno prisutna svijest da zadaća Crkve nije u tome da izgrađuje

svijet. No, takav stav nije mogao privući simpatije vremenitih ustanova kršćanskog nadahnuća, posebice ne političkih partija koje su željele kršćanstvo kao ideologiju za izgradnju svijeta (u tome je najpoznatiji E. Mounier). Tim stavom Crkve i svećenik poprima novu ulogu: on mora *evangelizirati i animirati vremenito*. Zahvaćanje u izravno političko područje smatra se izdajom njegove uloge. To područje se prepušta kršćanskim laicima koji će zajedno s drugim ljudima, bilo kršćanima bilo nekršćanima, stvarati pravednije i humanije društvo.

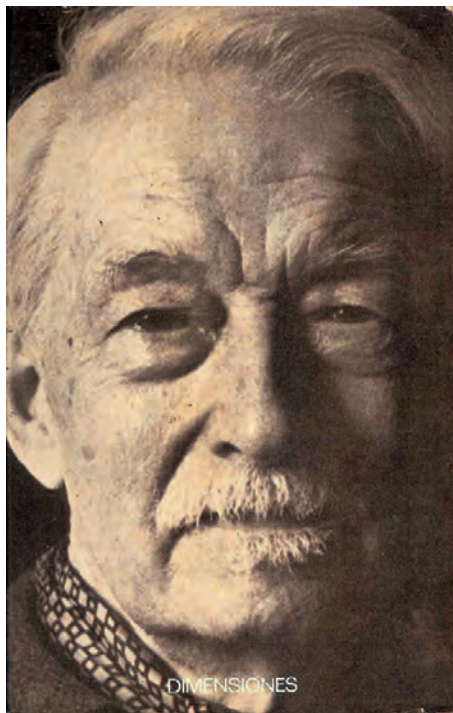
Evangelizacija i animiranje vremenitog

Ta teološko-pastoralna perspektiva dominira u pokretima *Katoličke akcije*, posebice u Francuskoj, prenosi se u Latinsku Ameriku, a dominirat će na II. vatikanskom saboru, osobito u dogmatskoj konstituciji *Gaudium et spes*, gdje papa Pavao VI. posebice protjezira Maritaina. Taj model jasno razlučuje vjeru i vremenitu stvarnost, Crkvu i svijet, a u praksi je dovelo do oštrog razdvajanja uloge svećenika i laika, što je stvorilo mnogo kriza u našem dobu.

Naime, Crkva je željela razviti jedan posebni oblik laikata koji bi bio njoj u potpunosti podložan i tako izvesti potrebnu obnovu, ali se kriza time produbila. Naime, laički apostolat koji je uzeo za ideju vodilju *evangelizaciju i animiranje vremenitog*, ubrzo se razvodnio upravo stoga što nije smio ući u političko područje. Posebice su to osjetile grupe mladih koje su stalno tražile angažiranije stavove Crkve u svojim sredinama. Kada su oni

zauzimali svoje stavove u svojim sredinama, onda su se biskupi, smatrajući se Crkvom, povlačili od toga ne smatrajući to pravim angažmanom Crkve. Tako su laički pokreti bili prisiljeni da se sve dublje politički angažiraju, a Crkva je to smatrala nespojivim sa svojim službenim stajalištem.

Može li se tada držati načela da Crkva ne smije ulaziti u *vremenito*? Vrši li svoju religioznu funkciju ako svojom šutnjom ili dobrim odnosima s tlačiteljima i diktaturama, zapravo, ozakonjuje njihovu vlast? Vladajuće skupine, koje su se uvijek služile Crkvom kako bi zaštitile svoje interese i zadržale povlaštenu položaj, i danas Crkvi preporučuju da šuti. No, čini se da to, ipak, nije ispravan put! Ovaj papa svojim nastupi-



Jacques Maritain

ma i naukom to jasno pokazuje.

Čovjek kao put

Zahtjev za integraciju socijalne dimenzije u djelovanje Crkve već je odavno naglašen na III. sinodi biskupa u Rimu 1971. U tom duhu je već Ivan Pavao II. vidio duhovnost suvremenog čovjeka u ozračju rada (Laborem exercens), a rad je, po njemu, ključ socijalnog pitanja. Ivan Pavao II. je progovorio i o *socijalnom grijehu*, kao i o “strukturnama grijeha” (SRS 36, 38; CA 38), izraz koji se ranije izbjegavao iz bojazni da ne bi oslabio pogled na osobni korijen grijeha. No dublja je analiza pokazala, a na to su upozoravale “političke teologije” i “teologija oslobođenja”, da se posljedice osobnih grijeha doista mogu pretvoriti u “strukture grijeha”, u grešni sistem, koji treba prevladati i promjenom mentaliteta i strukturalnim reformama. Osim toga, već je prije pola stoljeća Ivan XXIII. nazvao Crkvu *Crkvom siromašnih*, što ovaj Papa snažno ističe i što je postavio u svoj program rada. Crkva mora biti siromašna Crkva na službu svima, ali posebnu brigu mora poklanjati ugroženima ovoga svijeta jer je ona *izabrala čovjeka kao svoj put*.

znanost

PRIREDILA:
MARIJA PLAZONIĆ ŠOLIĆ

Projekt razvoja uređaja za detekciju nametnika u proizvodnji ribe jedan je od tri projekta Sveučilišta u Splitu odobrena za financiranje od Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske (BICRO), koja je ove godine iz zajma Svjetske banke osigurala 15 milijuna kuna za 50 najboljih projekata! Detektor za nametnike u ribi doc. dr. sc. Vide Šimat sa Sveučilišnog odjela za studije mora ima veliki tržišni potencijal, a njegovo bi uvođenje donijelo značajne uštede ribljoj industriji. Takva inovacija ubrzala bi proizvodni proces i osigurala zdravstvenu ispravnost, što je od iznimne važnosti u prehrambenoj industriji.

Apsolutna sigurnost hrane značila bi nepostojanje štetnog učinka za zdravlje konzumenta što je nemoguće ostvariti jer hrana u kojoj nema baš nikakve opasnosti ne postoji. Proizvodi ribarstva jedan su od čestih uzroka otrovanja ljudi, te predstavljaju izvor moguće infekcije nametnicima. U ribi parazitira veliki broj nametnika, međutim samo neke vrste predstavljaju opasnost za zdravlje ljudi. Jedan od njih je rod nametnika Anisakis, iz koljena oblića. Proilazi osnovne razvojne stadije jajšća, četiri ličinačka stadija tijekom kojih mijenja domaćine, do adultnog oblika. Njegov životni ciklus uključuje beskravlješnjake, ribe, glavonošce te morske sisavce.

Uzročnik anisakidoze i alergijskih poremećaja

Prva karika infekcije u hranidbenom lancu su zooplanktonski račići koji se hrane jajšćima Anisakis spp. i u kojima se nakon kratkog vremena razvija ličinka. Zooplankton čini najveći udio u prehrani velikog broja ribljih vrsta i mekušaca. Ličinku trećeg stadija Anisakis spp. nalazimo u trbušnoj šupljini velikog broja gospodarski važnih vrsta poput oslića, inćuna, plavice, šnjura, tunja, lignjuna... Proizvodi pripravljeni od sirovog (sushi), hladno mariniranog (carpaccio, ceviche), hladno dimljenog ili sušenog mesa, te slabo termički obrađenog mesa riba, rakova i glavonožaca mogu predstavljati potencijalnu opasnost za potrošače.

Pravovremenim čišćenjem utrobe većina ličinki se uklanja, ali pod određenim uvjetima može dospjeti u mišićje ribe (ili se tamo nalaziti već u trenutku ulova), pa konzumacijom termički nedovoljno obrađenog mesa ribe i proizvoda od ribe postoji mogućnost unosa žive ličinke. Invazija ličinki nametnika Anisakis spp. u tkivo probavnog trakta čovjeka, koji je slučajni domaćin, izaziva bolest poznatu kao anisakidoza. Među ostalim, klinički simptomi akutne anisakidoze uključuju mučninu, abdominalnu bol, ili navale intestinalnog plina i poremećaje stolice, te se često pogrešno dijagnosticiraju. U Hrvatskoj za sada nema dokazanih slučajeva anisakidoze, međutim u Europi se dijagnosticira oko 500 slučajeva godišnje, najviše u Španjolskoj, Njemačkoj i Nizozemskoj. Novija istraživanja ukazuju i na mogućnost alergijskih reakcija nakon višestrukog konzumiranja ribe koja sadrži mrtve ličinke roda Anisakis, s obzirom na to da posjeduju antigenski

BICRO financira projekt Vide Šimat s Odjela za studije mora

doc. dr. sc. Vida Šimat



potencijal koji može uzrokovati alergijske poremećaje. U budućnosti se očekuje povećanje učestalosti anisakidoze zbog promjena prehrambenih navika i uzlaznog trenda konzumacije sirove ribe, te globalnih putovanja i gastronomskog turizma vezanog uz njih.

Nametnici u ribama globalni problem

Danas je poznata geografska i sezonska rasprostranjenost, brojnost i učestalost nalaza ličinke trećeg stadija u pojedinim ribljim vrstama, kao i utjecaj različitih tehnoloških postupaka prerade na infek-

tivnosti i inaktivaciju ovih nametnika. Stoga zakonske mjere predlažu postupke kojima se ličinka može usmrtniti. To je temperatura od 60°C u centru ribe minimalno 1 minutu, smrzavanje na -20°C minimalno 24 sata ili na -15°C minimalno 96 sati. Ipak, Anisakis spp. i dalje predstavlja financijske gubitke za proizvođače. Prisutnost ličinki ovog nametnika u gospodarski važnih vrsta ribama ulovljenih u Jadranu, jedan je od najčešćih razloga odbijanja izvoza hrane iz RH na granicama prijelazima, u 2012. godini zabilježeno ih je devet.

Tu je i problem javnog zdrav-

Konzumacijom nedovoljno obrađene ribe i ribljih proizvoda moguća je zaraza nametnikom Anisakis spp., opasnim za zdravlje, a razvoj hiperspektralnog detektora za nametnike ubrzao bi i automatizirao njegovo otkrivanje tijekom proizvodnog procesa.

Projekt doc. dr. sc. Vide Šimat je prijavljen u okviru Programa provjere inovativnog koncepta (PoC) koji podupire predkomercijalne aktivnosti istraživača i poduzetnika na putu razvoja novih proizvoda, usluga i tehnoloških procesa. Za financiranje su odobreni još projekt dr. sc. Mirjane Bonković s Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, čija je ideja inovativnim pristupom i metodama unaprijediti postojeće uređaje za ranu detekciju astmatičnog napada, te projekt dr. sc. Nataše Štambuk Cvitanović s Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije koji za cilj ima izradu prototipa uređaja za automatsko snimanje i verifikaciju uzoraka stijene. Kao jedan od Prepoznatih centara zaduženih za provedbu ovog Programa kroz proces prijave, Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Splitu istraživačima i poduzetnicima pomaže usmjeriti daljnji razvoj te smanjiti rizik investicije u kasnijoj fazi.

stva zbog značajnog povećanja učestalosti nametnika u ulovu, prijenosa njegove biomase u gotove proizvode, kao i trend povećanja konzumacije sirovih i termički neobrađenih proizvoda. Globalizacijom tržišta nametnici u ribama postali su globalni problem, te se veliki trud ulaže u poboljšanje otkrivanja nametnika i smanjenja rizika za

zdravlje potrošača.

Tijekom istraživanja stručnjaka Studija mora u gotovim proizvodima (poput fileta slanog, mariniranog i smrznutog inćuna, te smrznutog i kuhanog oslića), zabilježene su mrtve ličinke Anisakis spp. iako je sirovina prije prerade bila podvrgnuta konvencionalnom pregledu na nametnike. To

ukazuje na neučinkovitost industrijske metode za detekciju nametnika vizualnim pregledom na staklenoj osvijetljenoj ploči. U proizvodnji ribljih fileta postoji nulta tolerancija na prisutnost nametnika u mesu ribe. Klasična tehnika detekcije zasniva se na vizualnoj kontroli na osvijetljenoj staklenoj površini i ručnom uklanjanju nametnika. Ovaj radno intenzivan postupak obavljaju posebno obučeni radnici, a njegova cijena katkad doseže do polovine ukupnog troška u postupku filetiranja. Preciznije metode detekcije zahtjevnije su i dugotrajne, te nisu primjerene za masovne već za specifične preglede, stoga njihova primjena u industrijskoj proizvodnji nije pogodna. Zbog visokih troškova ručnog pregleda za riboprerađivačku industriju od velikog je interesa da se ovaj rad automatizira. Stoga bi pronalazak rješenja u vidu nedestruktivne metode otkrivanja nametnika u ribi uporabom uređaja uvelike olakšao pregledavanje kako djelatnicima u riboprerađivačkoj industriji i akvakulturi, tako i djelatnicima u nadležnim inspekcijским službama.

Detekcija hiperspektralnom radiometrijom

Metode hiperspektralne radiometrije omogućuju spektralnu karakterizaciju optički vidljivih svojstava različitih promatranih objekata, što je osnova za raspoznavanje nametnika. Naime, tkivo nametnika u ribi apsorbira i raspršuje svjetlo na različitim spektralnim valnim duljinama u odnosu na meso ribe. Analiza hiperspektralne slike automatski ga detektira u mesu ribe. Osim primjene hiperspektralne radiometrije u dijelu elektromagnetskog spektra od 350 do 2500 nm za otkrivanje nametnika Anisakis spp., svrha projekta je i izrada tehničkih specifikacija uređaja za detekciju nametnika za industrijsku primjenu. Laboratorijski rezultati dobiveni dosadašnjim istraživanjima ispitat će se u industrijskim, tj. praktičnim uvjetima. To je nužno za kasniju izradu prototipa hiperspektralnog detektora koji bi se koristio kao specijalizirani uređaj za otkrivanje nametnika Anisakis spp. u ribljim filetima.

Uređaj ovakvog tipa obećavajući je i vrlo svestran za primjenu u tehnologiji hrane. Može biti pogodan za analizu pojedinačnih uzoraka kao i na pokretnim proizvodnim trakama kao dio sustavne kontrole. Izazov predstavlja uklapanje hiperspektralne kamere u standardni proizvodni proces na pokretnoj traci sa zadovoljavajućom razinom detekcije nametnika. Primjena i prilagodba uređaja bila bi moguća u svim segmentima proizvodnje u ribarstvu i kontrole nametnika.

Anisakis spp. na
filetima ribe



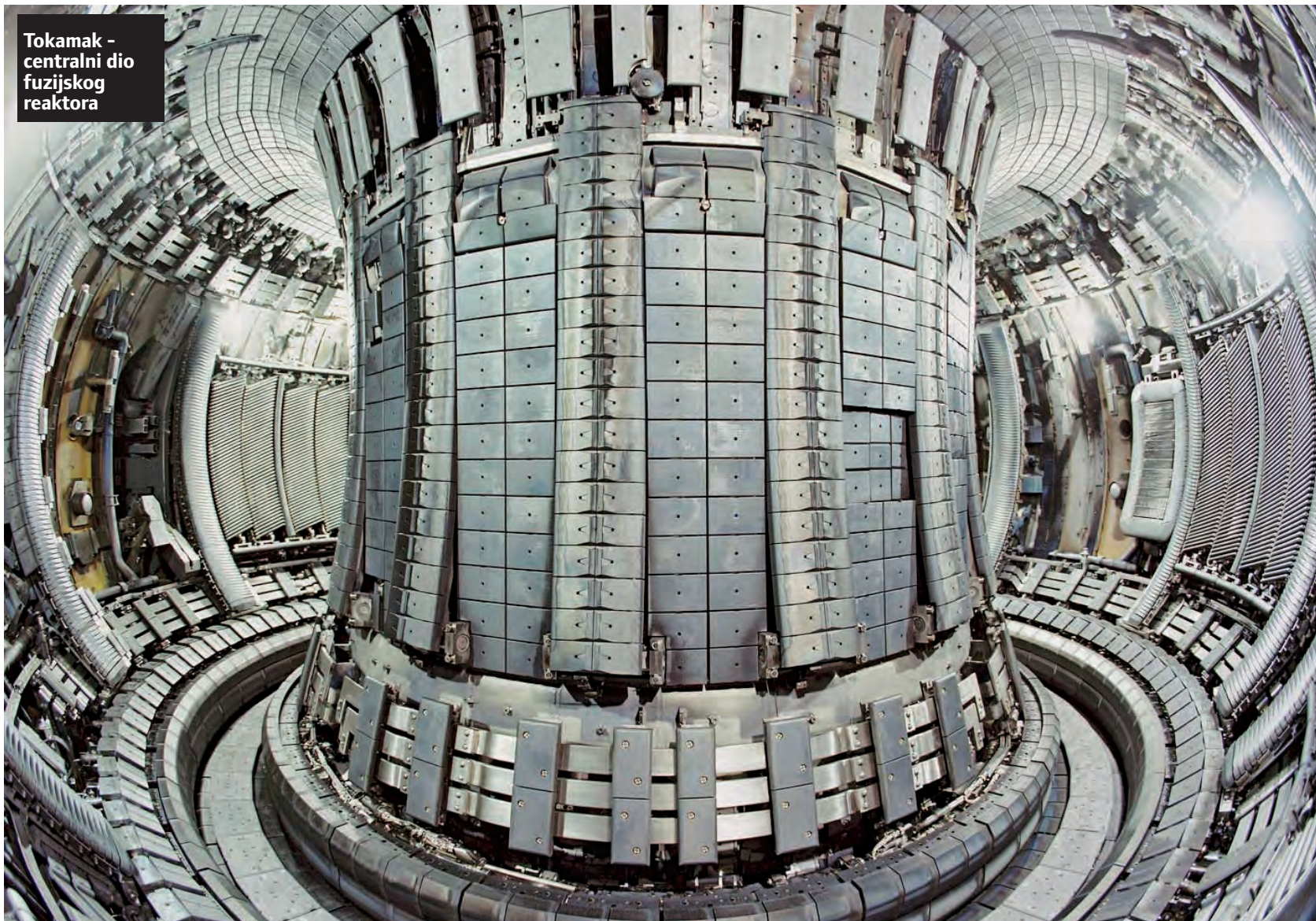
Žive jedinke
nametnika



PIŠE:
DRAGAN
POLJAK,
FESB



Tokamak -
centralni dio
fuzijskog
reaktora



Smatra se da će kroz najviše dvije stotine godina izvori fosilnog goriva, koji danas zadovoljavaju oko 80 % energijskih zahtjeva te imaju negativne učinke na okoliš, biti uglavnom iscrpljeni. Isto tako, pretpostavka je da će se energijske potrebe čovječanstva više nego udvostručiti polovinom 21. stoljeća. S druge strane veliki broj znanstvenika je stajališta da bi energija dobivena termonuklearnom fuzijom predstavljala jeftinu, pouzdanu i ekološki prihvatljivu alternativu današnjim glavnim izvorima energije - fosilnim gorivima i fisijskim nuklearnim elektranama.

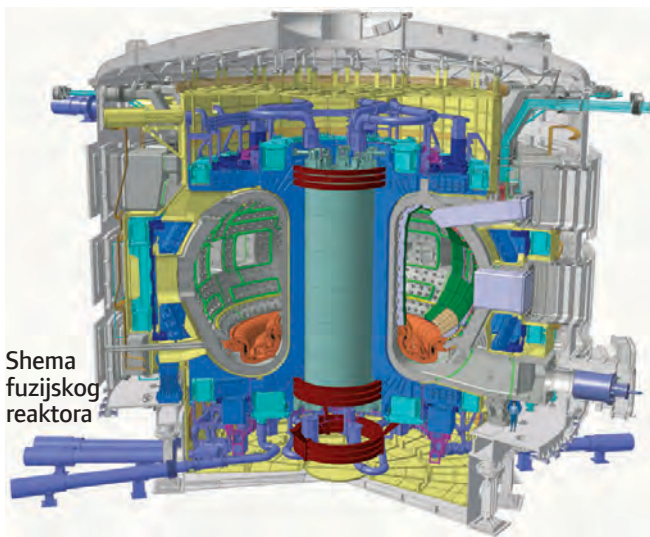
Fuzija je proces koji je izvor energije u zvijezdama, a temelji se na nuklearnoj reakciji spajanja (fuziji) lakših jezgara u teže, vodika u helij. Atomske jezgre pozitivno su nabijene i odbijaju se, a njihovo fuziranje moguće je jedino ako se sudare dovoljno brzo kako bi se prevladala odbojna električna sila, pri čemu se oslobađa ogromna količina energije.

Ovaj bi se proces u termonuklearnim elektranama trebao događati u kontroliranim uvjetima, a ima smisla ako se proizvede dovoljno energije u odnosu na utrošenu energiju u odvijanje procesa. Zbog ogromne temperature koju zahtijeva fuzija jezgara u zemaljskim uvjetima, daleko od onih karakterističnih za naše Sunce i ostale zvijezde, jasno je da kontrolirana fuzija predstavlja iznimno složeni inženjerski problem. Kako je brzina čestica u korelaciji s temperaturom, potrebna je temperatura od oko 200 milijuna °C na kojoj se atomi raspadaju na jezgre i elektrone, formirajući tako mješavinu nabijenih čestica koje se naziva plazmom. Dodatni inženjerski izazov predstavlja zahtjev da vruća fuzijska plazma ne dođe u kontakt sa zidom reaktora, što se postiže pomoću magnetskog polja.

ITER – obećanje za budućnost

Budući da se gorivo fuzijskog reaktora, izotopi vodika deuterij i tritij, nalaze u vodi, radi se o praktički neograničenom izvoru energije koji predstavlja veliko obećanje za budućnost. No, može se kazati da je fuzija kao izvor energije danas, u tehničkom smislu, u svojoj razvojnoj fazi - početak rada tehnički pouzdanog i ekonomski relativno isplativog prototipa očekuje se negdje polovinom 21. stoljeća.

Termonuklearna fuzija planira se ostvariti konstrukcijom *Međunarodnog termonuklearnog eksperimentalnog reaktora* (eng. ITER - International Thermonuclear Experimental Reactor). Međunarodni termonuklearni eksperimentalni reaktor ITER, lociran na jugu Francuske u Cadaracheu, blizu Marseillesa, predstavlja zajednički projekt EU-a, SAD-a, Rusije, Indije, Japana i Koreje vrijedan 13 milijardi eura od čega Europska unija financira čak polovicu iznosa. ITER predstavlja najnapredniji eksperimentalni fuzijski reaktor u svijetu, a njegova je svrha demonstrirati izvedivost uređaja za fuzijsku energiju na industrijskoj skali, odnosno postići tzv. samogoruću plazmu pri čemu se samozagrijavanje posti-



Ulaskom Hrvatske u EUROATOM, hrvatski znanstveni instituti i fakulteti dobili su mogućnost sudjelovanja u istraživanjima u okviru razvoja ITER-a, a to je prilika za mlade hrvatske istraživače i studente za rad na projektima, te izradu diplomskih i doktorskih radnji

že energijom fuzijskih reakcija po uzoru na način na koji Sunce proizvodi energiju. U ITER-u se tako želi postići temperatura od preko 150 milijuna °C, dok bi volumen plina zahvaćenog fuzijom bio osam puta veći nego što

je dosada bio slučaj kod najvećih postojećih fuzijskih uređaja. Puštanjem ITER-a u pogon bi se trebala proizvesti snaga u iznosu od 500 MW, što bi predstavljao prvi korak prema komercijalnoj fuzijskoj elektrani

DEMO od 2.5 GW.

Centralni dio ITER-a je tokamak - ruski akronim čije značenje u prijevodu je "Prstenasta komora s magnetskim zavojnicama." Tokamak kompleks sastojat će se od tokamak uređaja, zgrade za dijagnostiku i zgrade za tritij. Pripremni radovi moraju se dovršiti do 2015. godine da bi se moglo započeti s montažom. U okviru *Fusion Roadmap EU* dovršetak ITER-a predviđen je do 2022. uz postizanje samogoruće fuzijske plazme do 2027. godine, dok bi se prva fuzijska elektrana DEMO trebala dovršiti do 2035. godine. U okviru *Horizon 2020* planira se, između ostalog, konstrukcija ITER-a, osiguranje njegova rada, priprema generacija ITER znanstvenika, inženjera i tehničara. Od 2021. do 2030. planira se ostvariti maksimalno iskorištenje ITER-a i priprema konstrukcije DEMO. Od 2031. do 2050. slijedi potpuna eksploatacija ITER-a te konstrukcija i rad DEMO. Treba napomenuti da dok su planovi i sredstva za *Horizon 2020* detaljno definirani, za drugi period dana je globalna procjena, a treća faza je tek skicirana.

Status Hrvatske i njezinih istraživača

Ulaskom Republike Hrvatske u EUROATOM, hrvatski znanstveni instituti i fakulteti dobili su mogućnost sudjelovanja u istraživanjima koja se provode u okviru razvoja ITER-a.

Hrvatska fuzijska istraživačka jedinica (Croatian Fusion Unit - CRU) pridružila se Britanskom fuzijskom udruženju (UK Fusion Association) kao vanjska istraživačka jedinica što je od iznimnog značaja u pogledu uključivanja hrvatskih znanstvenika u istraživanja vezana za razvoj i primjene termonuklearne fuzije koje provode zemlje članice Europske unije i Europska zajednica za atomsku energiju (Euratom) te izgradnju ITER-a. CRU koordinira sudjelovanje RH u fuzijskom programu EU-a kao National Fusion Entry Point. Osnivači CRU su Institut Rudera Boškovića (IRB), Institut za fiziku (IFS), Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER) Sveučilišta u Zagrebu, Prirodoslovno matematički fakultet (PMF) Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB) Sveučilišta u Splitu, te Sveučilište u Rijeci. Sjedište CRU je na IRB, a njegov koordinatorski je Tonči Tadić, dok su koordinatori fuzijskih istraživanja na ostalim znanstveno-istraživačkim ustanovama CRU Mladen Prester (IRB), Nikola Čavlina (FER), Damir Veža (PMF), Dragan Poljak (FESB) i Mladen Petrić (Sveučilište u Rijeci).

Privući najbolje mlade istraživače

Moja istraživačka grupa s FESB-a uključena je u radni paket: *Code Development for*

Integrated Modeling u okviru ITER Physics Work Packages (Work Programme 2014&Work plan 2014-2018)., u kojem sam voditelj radnog paketa WP14-IPH-CD, dok je Technical Contact Person moj suradnik dr. sc. Silvestar Šesnić. Vrijedi istaknuti da je FESB-ovoj grupi pridruženo i nekoliko teorijskih fizičara s IRB-a koji se također bave numeričkim modeliranjem. Aktivnosti vezane za ovaj radni paket započinju od siječnja 2014. godine, a odnose se na razvoj sofisticiranih matematičkih modela i pripadnih numeričkih metoda za realistično simuliranje specifičnih problema vezanih za fuziju, poput modeliranja fenomena vezanih za plazmu, posebice za rješavanje Grad-Shafranovljeve jednačbe.

Sudjelovanje u radnom paketu koji se tiče razvoja ITER-a pruža zaista iznimne mogućnosti, s obzirom na to da su, na taj način, FESB i naravno čitava CRU uključeni u razvoj 13 milijardi eura vrijednog ITER projekta, a time ujedno u razvoj možda i ponajvećeg projekta današnjice. Već kroz prvu polovicu ove godine CRU planira organizirati nekoliko specijaliziranih međunarodnih seminara i radionica u svrhu prezentiranja rada na ITER-u. Ovo će zasigurno povući neke od najboljih mladih hrvatskih istraživača i studenata kroz rad na projektima, izradi doktora, diplomskih radnji, te ciljanih boravaka i usavršavanja u inozemstvu.

transfer tehnologije

PRIREDILA: IVANA VUKA

Objavom prvih natječajâ u prosincu 2013. je započeo novi okvirni program Europske unije za financiranje istraživanja i inovacija. Okvirnim programom Obzor 2020. (Horizon 2020.) EU će nastojati riješiti društvene izazove današnjice te premostiti jaz između istraživanja i tržišta kroz razvoj tehnoloških inovacija u proizvode s visokim tržišnim potencijalom. Kroz tri glavna prioriteta programa "Izvršna znanost", "Industrijsko vodstvo" i "Društveni izazovi" Obzor 2020. se usredotočuje se pretvaranju znanstvenih postignućâ u inovativne proizvode i usluge koji otvaraju mogućnosti, zapošljavanje i gospodarski rast te pridonose povećanju kvalitete života stanovnika Unije.

Proširenje pojma inovacija

Osim pojednostavljivanja pravila sudjelovanja u odnosu na prethodne cikluse, novi program donosi novosti koje se posebno odnose na definiranje pojma inovacija te veću usmjerenost na tržište kroz aktivno uključivanje malih i srednjih poduzeća. Pojam inovacija više ne podrazumijeva samo komercijalno uvođenje novih ili poboljšanih proizvoda i usluga već se odnosi i na društvene inovacije, sustave i usluge, pilot-projekte, izradu specifikacija za nove standarde, tržišnu replikaciju, poslovne modele i partnerstva. Kroz dosadašnje okvirne programe Europska komisija je najveći dio sredstava usmjeravala temeljnim znanstvenim istraživanjima, Obzor 2020. nastavlja tu tradiciju, ali potiče i niz drugih mehanizama za veću ulaganja u znanstvena istraživanja i inovacije. Poduzeća će kroz Instrument za mala i srednja poduzeća, imati na raspolaganju 7 % ukupnog budžeta i bit će uključena u cijeli inovacijski ciklus, od faze idejnog koncepta i izvedivosti, preko razvoja i testiranja, do komercijalizacije i izlaska na tržište.

Povezivanje malih i srednjih poduzeća sa znanstvenicima

Oko 20 % ukupnog proračuna za prioritete „Društveni izazovi“ i „Vodstvo u omogućavajućim i industrijskim tehnologijama“ namijenjeno je upravo malim i srednjim poduzećima, a u okviru prioriteta „Industrijsko vodstvo“ dvije posebne ak-

Faze inovacijskog ciklusa za koje će biti dostupna sredstva iz Obzora 2020.



Suradnja s gospodarstvom u Obzoru 2020.



tivnosti „Inovacija u MSP“ i „Pristup rizičnom kapitalu“ su namijenjene isključivo malim i srednjim poduzećima koja čine osnovu poduzetništva u Uniji i koja najbrže generiraju gospodarski rast i zapošljavanje. Osim toga, bolje povezivanje s istraživačima i znanstvenom zajednicom bit će omogućeno i kroz sudjelovanje u prvom prioritetu „Izvršna znanost“ kroz „Marie Skłodowska Curie akcije“ te u području budućih i nadolazećih tehnologija. Za sredstva Europske unije moći će se prijaviti mala i srednja poduzeća s inovativnim idejama koja pokazuju snažnu ambiciju za rast, razvoj i internacionalizaciju pri čemu neće biti presudno radi li se o visoko-tehnološkim, istraživačkim ili ne-istraživačkim orijentiranim, društvenim ili uslužnim tvrtkama.

Iako se za ovaj oblik financiranja mogu prijaviti isključivo mala i srednja poduzeća, prijavitelji samostalno odlučuju kako organizirati projekt i s kim surađivati u područjima za koja im nedostaje kompetencija. Time je moguće podugovoriti usluge istraživanja i razvoja što može biti posebno zanimljivo znanstvenicima s obzirom da na ovakav način mogu doći do značajnih izvora financiranja možda i na jednostavniji način nego bi to bilo direktnom prijavom projekta.

Uloga Europske poduzetničke mreže (EEN) i UTT-a

Europska poduzetnička mreža inicijativa je Europske komisije namijenjena malim i srednjim poduzetnicima. Mreža postoji u više od 50 zemalja, a u njen rad je uključeno više od 600 partnerskih organizacija koje su međusobno jako dobro povezane. Sve usluge EEN mreže su besplatne i uključuju promociju proizvoda i usluga, pronalazak poslovnih partnera, savjetovanja vezana za intelektualno vlasništvo i razvoj poslovanja. U novom programu Obzor 2020. EEN mreža će imati značajniju i aktivniju ulogu u pomoći i savjetovanju tvrtkama, posebno u Instrumentu za mala i srednja poduzeća. Korisnicima će u fazi koncepta i procjene izvedivosti, fazi istraživanja i razvoja te demonstracije i tržišne replikacije biti ponuđena podrška u obliku trenera i mentora iz mreže. Ovisno o potrebama malog i srednjeg poduzeća podrška će im biti pružena u prepoznavanju potencijala za rast, razvoj plana rasta i internacionalizacije, jačanje liderških i menadžerskih sposobnosti pojedinaca te razvoj vlastitih mentorskih kapaciteta.

Ured za transfer tehnologije dio je EEN mreže već 6 godina i kroz to vrijeme uspješno surađuje s partnerima iz mreže te malim i srednjim poduzetnicima u regiji i šire. Primarna uloga UTT-a je uspostavljanje i unapređenje suradnje te transfer tehnologije između znanstvene i poslovne zajednice te je upoznat s njihovim potrebama, a kroz dosadašnje aktivnosti nastojao ih je usmjeriti i pomoći im u ostvarivanju ciljeva. U programu Obzor 2020. mnoge linije financiranja bit će dostupne i znanstvenicima i poslovnoj zajednici, a njihova međusobna suradnja bit će ključna za dobivanje sredstava za čije će usmjeravanje i povezivanje UTT i dalje biti na raspolaganju.

Za sredstva EU-a moći će se prijaviti mala i srednja poduzeća, a činjenica da je moguće podugovoriti usluge istraživanja i razvoja, može biti posebno zanimljivo znanstvenicima s obzirom na to da na ovakav način mogu doći do značajnih izvora financiranja

Projektima istraživanja, razvoja i inovacija dostupan 71 milijun kuna

Objavljen je dugo očekivani natječaj za financiranje inovacijskih projekata, u sklopu kojega je hrvatskim znanstvenim institucijama, visokim učilištima te tvrtkama na raspolaganje stavljeno oko 70.700.000,00 kuna, odnosno maksimalno 7.625.000,00 kuna po projektu. Natječaj je objavljen na stranicama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj, a projektne prijave mogu se poslati do 10.03.2014. godine. Europska unija će kroz ovaj natječaj sufinancirati projekte u iznosu do 100 %, i to s ciljem razvoja hrvatskoga gospodarstva temeljenog na znanju kroz poticanje istraživanja i inovacija te poboljšanje suradnje između znanstvenih organizacija i poduzeća, osobito malih i

srednjih poduzeća. Prihvatljivi su projekti koji svojom provedbom poboljšavaju suradnju s gospodarstvom, približavaju istraživanje i inovacije potrebama poduzetnika, doprinose poboljšanju uvjeta za istraživanje i razvoj ulaganjem u opremu te projekti koji potiču komercijalizaciju rezultata istraživanja i inovacija usmjerenih na potrebe gospodarstva. Potpora se daje industrijskom istraživanju i eksperimentalnom razvoju u suradnji s partnerom iz poslovnog sektora, a rezultati projekta trebaju imati potencijalno komercijalnu primjenu te stvoriti nova relevantna znanja, primjerice tehnički i tržišno provjeriti i potvrditi rezultate istraživanja i dokazati da je novi proces izvediv te da se može koristiti za komercijalizaciju.

Elektronska mikroskopija kao temelj za modernu znanost

U siječnju je na Sveučilištu održana prezentacija "The CARL ZEISS Electron Microscopy Innovative Technology for Life Science and Material Science". Ovo je jedna od dvije prezentacije kojom se želi znanstvenicima i istraživačima predstaviti najsuvremeniju tehnologiju u području elektronske mikroskopije. Druga prezentacija uređaja tvrtke JEOL održat će se 29. siječnja u sjevernoj zgradi Sveučilišne knjižnice u Splitu s početkom u 12 sati. Prezentacije su izvršna prilika znanstvenicima i istraživačima da iz prve ruke dobiju informacije o novitetima u elektronskoj mikroskopiji i mogućnostima koje nudi, kao i odgovore na pitanja koja ih zanimaju. Više informacija na www.utt.unist.hr

Stereotipi u dramskim prikazima ženskog identiteta



Izv. prof. dr. sc. Eldi Grubišić Pulišelić predstojnica je Samostalne Katedre za društveno-humanističke znanosti Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Ugledna izdavačka kuća Leykam international objavila je, u okviru biblioteke „Germano-Croatia“, 2013. godine, njezinu knjigu „Konstrukcija ženskog identiteta u njemačkoj drami. Tipizacija ženskih likova u kazališnom zrcalu 70-ih i 80-ih godina 19. stoljeća“. Zamolili smo autoricu za problemski sažetak njene knjige.

PIŠE: ELDI GRUBIŠIĆ PULIŠELIĆ

Značajne gospodarske i političke promjene koje karakteriziraju razdoblje njemačke povijesti krajem 19. stoljeća odražavaju se u kazalištu kao najznačajnijem mediju toga doba.

Ekonomski i politički sve snažnija nova društvena elita težila je za vlastitim odrazom u kazališnom zrcalu pa su se izvodile društvene drame s problematikom iz suvremenog života. Razdoblje između 1870. i 1890. godine nije samo obilježeno velikim socijalnim i političkim promjenama, nego i vrlo živom diskusijom o pravima žena koja se može smatrati dijelom političkoga diskursa toga doba. Zbog značajne uloge koju je kazalište imalo u konstrukciji građanskog svjetonazora, bilo da su se na pozornici promicale tradicijske vrijednosti ili su dominirali subverzivni elementi, konstrukcija i prezentacija ženskog identiteta jedna je od najintrigantnijih tema tog razdoblja.

Položaj žena u 19. stoljeću

Bez obzira na dob, obrazovanje i socijalnu pripadnost, žene su u građanskim pravima bile izjednačene s djecom, zato je izraz „žene i mladež“ bio uvriježen u njemačkom zakonodavstvu. Emancipacija žena smatrala se prijetnjom izgrađenom sustavu građanskog društva koje je počivalo na patrijar-

halnoj hegemoniji. Pionirke feminizma ulagale su ogromne napore da bi se ženama otvorila vrata gimnazija i fakulteta te im se u konačnici omogućilo participaciju u političkim pravima. Nije bilo lako boriti se protiv predrasuda koje još i danas određuju ženske sudbine u mnogim dijelovima svijeta. Žena se smatrala intelektualno inferiornom, a takvom razmišljanju pridonijeli su i mnogi ugledni filozofi i znanstvenici poput Arthura Schopenhauera, Friedricha Nietzschea i Paula Möbiusa koji su oštro napadali ideje o ravnopravnosti žena, smatrajući ih tek bićima niže kulturološke i civilizacijske razine.

Ženski identitet i stereotipija: između svetice i bludnice

Konstrukcija i prezentacija ženskog identiteta u književnosti 19. stoljeća uvelike je obilježena kulturalnim arhetipovima koji proizlaze iz muške interpretacije ženi- ne stvarnosti. U tom smislu ženski su likovi definirani u skladu s muškim kulturološkim gledištem i predstavljaju određene tipove ženstva koji se razvijaju između krajnjih točaka omeđenih mitskim likom svetice i bludnice. I dok se ženu promatralo kao pasivno biće koje svoje samoostvarenje nalazi u radosti žrtvovanja za druge i u biološkoj funkciji rađanja, muškarcu je pripala uloga stvaratelja ljudske povijesti. Ženski

identitet konstruirao se i prezentirao kroz prizmu tradicionalnih kulturoloških stereotipa koji su u različitim kulturama i razdobljima ostali razmjerno nepromijenjeni, a u čijem se središtu nalazilo majčinstvo kao najvažnija ženina funkcija. Svaki otklon od stereotipa, relativiziranje i kritičko preispitivanje mita o idealnoj ženi značilo je nepoželjno zadiranje u temelje patrijarhalne kulture.

Tabu ženske seksualnosti

Ženska seksualnost strogo se ograničavala na reprodukciju u braku, dok se postojanje ženskog libida smatralo nespojivim s idealom žene. Znanstvena djela nastala u to doba priznaju ženi legitimnu seksualnost samo unutar institucije braka, što znači da se njezino samostvarenje svodi na potragu za muškarcem koji će joj to i omogućiti. Takvu je gledištu krajem 19. stoljeća uvelike pridonio i njemački psihijatar Richard von Krafft-Ebing koji je u knjizi *Psychopathia sexualis* iznio svoje teorije o ženskoj seksualnosti i oblicima devijantnoga spolnog ponašanja. Muškarca se za razliku od žene ne promatra u odnosu prema drugome, već se njegova individualnost podrazumijeva, kao i njegov autonomni odnos prema tijelu općenito. Posljedice znanstvenog fokusiranja na patologiju ženske seksualnosti odražavaju se u predrasudama i stereotipima koji su obilježili kraj 19. i prva

Poruka kazališnoj publici bila je jasna i nedvosmislena: patrijarhat je jedino jamstvo očuvanja društvene stabilnosti i ženskog morala

desetljeća 20. stoljeća: demonizirana ženska seksualnost postaje znak histerije, odnosno specifične patologije koja ženu određuje kroz datost tijela i tjelesnog te istovremeno negira mogućnost njezine duhovno-intelektualne afirmacije. Neurolog Paul J. Möbius u knjizi *Über den physiologischen Schwachsinn des Weibes* (O psihološkoj slabosti žene) ženu definira kao instinktima određeno biće slično životinji te zaključuje da je snažan intelekt štetan za prirodu žene.

Majčinstvo kao mitska uloga žene

Majčinstvo se ne samo idealizira nego se ono s biološke uzdiže na duhovnu razinu i predstavlja najviši stupanj razvitka prirodne ženstvenosti. Postavlja se usporedba između „plodova tijela“ i „plodova duha“, pri čemu, s obzirom na civilizacijski napredak, plodovi duha evoluiraju iz tjelesnih plodova. Žena se definira majčinstvom, a neplodnost se smatra posljedicom manjka psihičkih i moralnih dispozicija za tu najvažniju zadaću.

Britanski znanstvenik Herbert Spencer upozoravao je na to da inzistiranje na intelektualnom razvoju žene dovodi do njezine neplodnosti, odnosno da intelektualno snažne žene dobivaju muške karakteristike i time postaju nesposobne za majčinstvo. Ženina se seksualnost na taj način pretvara u društveno dobro za razliku od muške seksualnosti koja se smatra dijelom njegove intime, pa neplodnost nije samo znak ženske patologije, već se u širem društvenom kontekstu smatra simbolom degeneriranog društva općenito.

Politička dimenzija ženine seksualnosti

Mogli bismo reći da ženska spolnost na taj način dobiva političku dimenziju, zato se upravo u toj tvrdnji ogleda najočitiiji paradoks ženskog položaja: s jedne je strane zbog svoje ženstvenosti isključena iz politike i ograničena na privatnu sferu života, dok s druge strane zbog istih značajki njezina intima postaje javno-političko pitanje.

Ženska seksualnost postaje društvenim vlasništvom, kao i njezino djevičanstvo, a poveznicu između seksualnosti i morala u toj konstelaciji čini upravo činjenica da je kao majka lišena seksualnog identiteta jer njezina uloga u osiguravanju opstanka života nije povezana s postojanjem libida.

Spolni je čin stoga izjednačen s činom reprodukcije, dok se ženski libido smatra agre-



sivnim znakom devijantnog ponašanja koje predstavlja opasnost za svijet muške vladavine.

Dolazi do stvaranja očiglednog paradoksa: s jedne se strane idealizira majčinstvo kao najviša ženina vrijednost, dok se s druge strane stvara povijest bez žena kao svijet bez majki.

Odras ovih ideja o karakteru i biti žene, koje se nerijetko u autora poput spomenutih Richarda von Krafft-Ebinga i Herberta Spencera, zasnivaju na njihovu znanstvenom autoritetu, nalazimo u književnosti nastaloj krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Žena se nerijetko definira njezinom seksualnosti, stoga u literarnim djelima nastaju tipovi antijunakinja, odnosno erotiziranih ili promiskuitetnih žena, zavodnica i preljubnica ili likovi junakinja, požrtvovnih majki i vjernih „kućnih anđela“. U djelima nastalim u tom razdoblju očita je interpretacija ženine stvarnosti koja nije u skladu s njezinom izvan-književnom realnošću.

Kazalište kao zrcalo građanskog svjetonazora

Neki su dramski pisci kritički pristupali svjetonazoru toga doba, ali mnogi su od njih oportunistički nastojali udovoljiti ukusu kazališne publike.

Usprkos trivijalnim ele-

mentima, značenje je njemačke realističke dramaturgije za razvoj moderne europske drame neprijeporno. Junakinje u tim dramama, koje ovise o dominantnom konceptu ženstvenosti možemo definirati kao tragične (anti)junakinje, „kućne anđele“, majke, erotizirane žene, zavedene i emancipirane žene, etički kodeks građanskog društva krše jer su na to prisiljene zbog unutarnjih ili vanjskih čimbenika, ali se usprkos tome i dalje orijentiraju prema vrijednostima patrijarhalne obiteljske ideologije.

U duhu opće harmonizacije grješnice na kraju s radosti primaju kaznu i umiru pomirene sa svijetom koji ih je izopćio. Poruka kazališnoj publici bila je jasna i nedvosmislena: patrijarhat je jedino jamstvo očuvanja društvene stabilnosti i ženskog morala. Gledano u širem kontekstu ta činjenica potvrđuje da se upravo otkrivanjem stereotipije u prezentaciji ženskog identiteta osvjetljavaju rodno-uvjetovani modeli ponašanja koji se stoljećima pojavljuju relativno nepromijenjeni.

Kulturološke norme u tom smislu predstavljaju svjesne i nesvjesne uzorke ponašanja, određuju odnos vanjskog svijeta prema ženama, ali i samoodnos žene, što se uvelike odražava upravo u književnom stvaralaštvu.

Biblioteka znanstvenih djela Književnog kruga

PIŠE: IVAN MIMICA,
UREDNIK BIBLIOTEKE

Udruga splitskih književnika, znanstvenika i kulturnjaka Književni krug tijekom više desetljeća (pod različitim imenima Matica hrvatska, Čakavski sabor, Književni krug) uspješno je objavljivala plodove književnog stvaralaštva, ali je istodobno poticala i organizirala znanstveno-istraživački rad i brinula se o znanstvenoj nakladničkoj produkciji. Svoju razgranatu i profiliranu nakladničku djelatnost Književni krug ostvaruje u časopisima i zbornicima radova te u dvanaest različitih biblioteka: u Biblioteci knjiga Mediterana, Biblioteci znanstvenih djela, Biblioteci suvremenih pisaca, Biblioteci Marulianum, Pomorskoj biblioteci i drugima.

Novi polet Biblioteke

Biblioteka znanstvenih djela Književnog kruga organski je nastavak nakladničkog niza znanstvene biblioteke Čakavskog sabora. U Čakavskom saboru u Biblioteci znanstvenih djela od 1976. do 1979. godine objavljeno je 11 knjiga, a sve ostale knjige od br. 12 odnosno 14 do 172 pripremljene su i tiskane u Književnom krugu.

U Književnom krugu Biblioteka znanstvenih djela od 1986. godine doživjela je novi polet i ubrzo postala ne samo najplodnija već, uz ediciju *Splitski književni krug* i *Sabrana djela Marka Marulića*, i najvažnija i najuglednija nakladnička serija Književnog kruga. A to istaknuto mjesto zadržala je sve do danas. Ona pokriva široko i raznoliko područje humanističkih i važan dio društvenih znanosti, i to: *jezikoslovlje, teoriju i povijest književnosti, povijest, povijest umjetnosti, arheologiju, povijest glazbe, pravne znanosti*, te s nekoliko knjiga filozofiju i edukacijske znanosti (edukacijske znanosti onedavno su samostalna biblioteka). Velik broj naslova znanstvene biblioteke *ide među temeljna djela* sveukupne hrvatske znanosti i kulture. U programskoj politici Biblioteke Redakcija je, čini se, uspjela pronaći i održavati sretnu ravnotežu u izboru svojih suradnika – autora i rukopisa, i to ne kao programski kompromis, već u uvjerenju da je to pravi i najbolji put. Nije se, naime, ograničila samo na splitske snage.

Doprinos razvoju znanstvenog rada

Strpljivo je okupljala i uključivala u svoj nakladnički program *najuglednije hrvatske znanstvenike*, ali i *otvorila vrata mladim i najmlađim nadarenim stručnjacima* kojima su veći komercijalni nakladnici bili praktički nedostupni. Davana je *prednost dalmatinskim i širim jadranskim temama* i



Ivan Mimica

Najveći broj knjiga biblioteke posvećen je povijesnoj znanosti, nacionalnoj i europskoj, povijesti umjetnosti i arheologiji, te književnoj povijesti i poetici, a njihov je doprinos hrvatskoj znanosti nezaobilazan

Autori Biblioteke

Neki hrvatski i europski autori u Biblioteci znanstvenih djela književnog kruga: Miočević, Josip Bratulić, Stjepan Antoljak, Franjo Švelec, Nikica Kolumbić, Radoslav Katičić, Žarko Muljačić, Radovan Ivančević, Lujo Margetić, Petar Selem, Pavao Pavličić, Davor Dukić, Dunja Fališevac, Zoran Kravar, Luko Paljetak, Branimir Glavičić, Ivo Petricoli, Ante Marinović, Mirko Tomasović, Mladen Machiedo, Josip Lisac, Tomislav Raukar, Ejnar Dyggve, Joana Rapacka, Istvan Lokös, Malkom Scott Hardy, Jevgenij Paščenko... Neki splitski autori: Dušan Jelovina, Cvito Fisković, Kruno Prijatelj, Ivo Petrinović, Nenad Cambi, Šime Županović, Tomislav Marasović, Ivo Grabovac, Davorin Rudolf, Živko Bjelanović, Joško Božanić, Nevenka Bezić-Božanić, Nikola Visković, Julije Grabovac, Ivan Mimica, Arsen Bačić, Duško Kečkemet, Ivana Prijatelj-Pavičić, Joško Belamarić, Radovan Vidović, Mirjana Škunca, Drago Šimundža, Antun Cvitančić, Ljerka Šimunković, Stanko Piplović, Frane Franić, Ivan Pederin...

Članovi uredništva

Dr. Joško Belamarić, akademik Nenad Cambi, dr. Ivo Grabovac, dr. Ivan Mimica, urednik; nekadašnji članovi: pok. akademik Kruno Prijatelj, pok. akademik Ivo Petrinović, † dr. Dušan Jelovina † Nevenka Bezić-Božanić. Članovi uredništva Biblioteke znanstvenih djela - kao i svih 12 biblioteka Književnog kruga - uredničke poslove već godinama obavljaju bez ikakve novčane naknade.

problemima, ali su normalno prihvaćani i vrijedni rukopisi s temama iz svih ostalih hrvatskih krajeva kao i teme o hrvatskoj dijaspori. Značajan je doprinos Biblioteke znanstvenih djela razvoju znanstvenog rada na hrvatskim sveučilištima. Više od dvije trećine autora objavljenih knjiga u ovoj biblioteci sveučilišni su nastavnici, a više od trećine njih su sa Sveučilišta u Splitu. U realizaciji svojih nakladničkih projekata Redakcija BZD, kad je to bilo potrebno i moguće, surađivala je s drugim nakladnicima, te s odgovarajućim kulturnim i znanstvenim institucijama i udrugama. Najplodnije suizdavaštvo ostvareno je s Pravnim fakultetom Sveučilišta u Splitu. Među uglednim autorima knjiga u ovoj biblioteci nalaze se imena brojnih akademika, sveučilišnih profesora i poznatih stvaralaca. Mnoge knjige Biblioteke znanstvenih djela ocijenjene su kao *izuzetan nakladnički pothvat*, a dvadesetak njih *dobilo je i vrijedne nagrade za znanost i kulturu*, od

nagrada pojedinih gradova i dnevnih listova do najvećih državnih nagrada. Pa iako nagrade nisu jedini i najvažniji znak vrijednosti nekog djela, one ipak ukazuju na njegovo mjesto u suvremenoj hrvatskoj nakladničkoj produkciji i njegov ugled u stručnoj i znanstvenoj javnosti.

Europski dometi hrvatske kulture

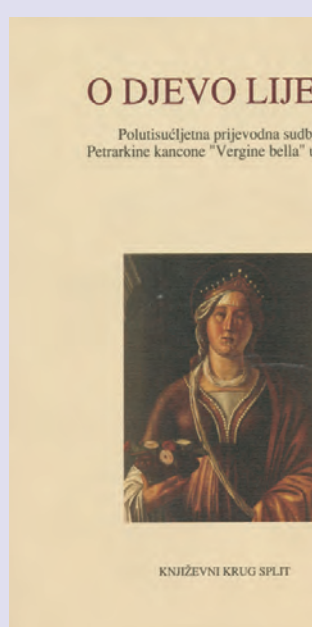
O kakvom je opsežnom višegodišnjem naporom znanstvenom i nakladničkom poslu riječ uvjerljivo pokazuje i sama količina publiciranog teksta i priloga. Knjige objavljene u Biblioteci znanstvenih djela (od 1 do 175) sadrže više od 55.000 stranica (velikog formata). Iznenaduje sva ta autorska i nakladnička fascinacija znanstvenim tekstovima i knjigama, istraživanjem i pisanjem. U tim knjigama pulsiraju tisuće izvanrednih misli, ideja, u njima je obrađeno golemo mnoštvo tema, upleteno stotine tisuća podataka, otkriveni i osmišljeni čitavi brojni veći i manji svjetovi iz raznih povijesnih, društvenih i umjetničkih područja koji su u naslagama vremena bili nedostupni ili nejasni našim pogledima.

Knjige ove znanstvene edicije ponovno nam svjedoče o bogatstvu kulturnog, umjetničkog i graditeljskog nasljeđa Splita i čitave južne Hrvatske i o europskim dometima hrvatske kulture od najranijih vremena. Isto tako, mnogogodišnji kontinuitet trajanja ove edicije i vrijednost njenih knjiga, kao i kakvoća drugih nakladničkih projekata Književnog kruga, pokazuju da je Split, unatoč nepovoljnom tretmanu humanističkih znanosti i visoke kulture, još uvijek jedno od dva bitna hrvatska znanstvena i kulturna žarišta i da je splitska sredina sposobna i za najveće

kulturne i znanstvene pothvate koji se ubrajaju u najvrjednije dosege u Hrvatskoj.

Najveći broj knjiga ove biblioteke posvećen je povijesnoj znanosti, nacionalnoj i europskoj, povijesti umjetnosti i arheologiji, te književnoj povijesti i poetici. To su zasigurno i najvrjednija djela u ovoj ediciji i njihov je doprinos hrvatskoj znanosti velik i nezaobilazan.

Biblioteka se može usporediti s najvećim i najuglednijim nakladničkim serijama u Hrvatskoj. Mnogi njeni naslovi nalaze se u popisima obavezne i dopunske literature na odgovarajućim sveučilišnim studijima svih naših sveučilišta. Nema dvojbe da je Biblioteka znanstvenih djela Književnog kruga u Splitu uspjela i prepoznatljiva znanstvena edicija te da je vrlo dobro prihvaćena i cijenjena u hrvatskim stručnim i znanstvenim krugovima.



NAGRAĐENE KNJIGE

Duje Rendić-Miočević: Iliri i antički svijet, 1989.
Strossmayerova nagrada za znanost 1990.

Ivo Grabovac: Odgovornost prijevoznika, 1989.
Godišnja nagrada grada Splita 1991.

Mithad Kozličić: Historijska geografija istočne obale Jadrana u starom vijeku, 1990. *Godišnja nagrada za znanost dnevnika »Slobodna Dalmacija« 1991.*

Šime Županović: Starodrevna baština šibenskog kraja, Arheološke, jezične i etnološke posebnosti, 1991., *Nagrada grada Šibenika 1992.*

Ivo Grabovac: Hrvatsko pomorsko pravo i međunarodne konvencije, 1995. *Nagrada za znanost Županije splitsko-dalmatinske 1996.*

Nenad Cambi: Antički sarkofazi u Dalmaciji, 1988., *Nagrada »Slobodne Dalmacije« 1988.*

Dunja Fališevac: Kaliopin vrt. Studije o hrvatskoj epici, 1997.
Godišnja nagrada HAZU za znanstveno djelo 1998.

Ante Marinović: Dubrovačko pomorsko pravo, knjiga I. 1998. *Nagrada grada Dubrovnika 1998.*

Petar Selem: Izidin trag. Egipatski kultni spomenici u rimskom Iliriku, 1997.
Godišnja nagrada grada Zagreba za znanstveno djelo 1998.

Milovan Tatarin: Od svita odmetnici. Rasprave o nabožnim temama u Slavoniji u 18. st., 1997.
Godišnja nagrada HAZU za znanstvene novake 1998.

Mirjana Bonačić: Tekst-diskurs-prijevod. Semantički pristup poetskom prevođenju, 1999.
Godišnja nagrada HAZU za znanstveno djelo 1999.

Joana Rapacka: Zaljubljeni u vilu. Studije o hrvatskoj književnosti i kulturi, 1998. *Nagrada »Davidias« Društva hrvatskih književnika 1999.*

Zoran Kravar: Stih i kontekst. Teme iz povijesti hrvatskog stiha, 1999. *Nagrada Fonda »Miroslav Krleža« Društva hrvatskih književnika 2001.*

Istvan Lokös: Od Marulića do Krleže. Hrvatsko-mađarske komparativističke studije, 2003.
Godišnja nagrada INE za promicanje hrvatske kulture u svijetu 2002.

Dunja Fališevac: Kaliopin vrt II. Studije o poetičkim i ideološkim aspektima hrvatske epike, 2003. *Nagrada »Judita« DHK za proučavanje starije hrvatske književnosti 2004; Nagrada »August Šenoa« Matice hrvatske 2004.*

Ivo Grabovac: Plovidbeno pravo Republike Hrvatske, 2003. *Nagrada J.J. Strossmayera HAZU, 2004.*

Mirko Tomasović: Vila Lovorka. Studije o hrvatskom petrarkizmu, 2004., *Nagrada »Judita« za najbolju knjigu o hrvatskoj književnoj baštini DHK 2004.*

PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET RASPIŠUJE NATJEČAJ ZA IZBOR:

-jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje poslijedoktoranda, za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika (bez zasnivanja radnog odnosa);
-dva suradnika u naslovno suradničko zvanje asistenta, za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje fizika (bez zasnivanja radnog odnosa).
Pristupnici moraju ispunjavati opće uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13).
Pristupnici uz prijavu prilažu: životopis, presliku domovnice, presliku diplome o stečenoj odgovarajućoj stručnoj spremi odnosno akademskom stupnju, prijepis ocjena s prosjekom.
Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od dana objave natječaja, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split. Na natječaj se mogu prijaviti osobe oba spola. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠTE U SPLITU SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STUDIJE MORA raspisuje NATJEČAJ

-za izbor jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje docenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje interdisciplinarne prirodne znanosti, grana znanost o moru
-za izbor jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje biologija, grana ekologija
-za izbor jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora za znanstveno područje biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda (agronomija), grana ribarstvo
Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13.). Na natječaj se, pod jednakim uvjetima, mogu prijaviti osobe oba spola. Pristupnici uz prijavu na natječaj trebaju priložiti: dokaze o ispunjavanju uvjeta, životopis, presliku diplome o stečenom akademskom stupnju, popis objavljenih znanstvenih i stručnih radova te prikaz znanstvene, nastavne i stručne djelatnosti.
Nepotpune i nepravodobne prijave neće se razmatrati.
Rok za podnošenje prijava na natječaj je 30 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama. Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se na adresu:
Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za studije mora, Livanjska 5/III, 21 000 SPLIT

Počela uspostava Hrvatske Cochrane mreže

Hrvatski Cochrane ogranak (HCO) je 2013. godine počeo sa stvaranjem Hrvatske Cochrane kojoj je cilj širenje principa medicine utemeljene na dokazima. Prvi partneri koji su prepoznali vrijednost i važnost Cochra-

HCO, Irena Zakarija Grković i Dario Sambunjak te predstavnici partnera.

Potpisivanju je osobno prisustvovao prof. dr. sc. Tonko Vlak, predsjednik Hrvatskog društva za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju (HDFMR) čime je i formalno nastajala već postojeća odlična suradnja. HCO će svoje partnere obavještavati i educirati o Cochrane aktivnostima te im pružati podršku u promicanju medicine utemeljene na dokazima. Partneri će putem poveznica na svojim mrežnim stranicama obavještavati svoje članove o aktivnostima HCO te promicati korištenje Cochrane sustavnih pregleda u informiranju o zdravlju. Svi zainteresirani za suradnju mogu pronaći primjer Sporazuma na stranicama HCO.



nu i rehabilitaciju (HDFMR) čime je i formalno nastajala već postojeća odlična suradnja. HCO će svoje partnere obavještavati i educirati o Cochrane aktivnostima te im pružati podršku u promicanju medicine utemeljene na dokazima. Partneri će putem poveznica na svojim mrežnim stranicama obavještavati svoje članove o aktivnostima HCO te promicati korištenje Cochrane sustavnih pregleda u informiranju o zdravlju. Svi zainteresirani za suradnju mogu pronaći primjer Sporazuma na stranicama HCO.

PROF. LIVIA PULJAK

društvena istraživanja

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
RASPISUJE **NATJEČAJ** ZA IZBOR:

jednog nastavnika u naslovno znanstveno nastavno zvanje docenta za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana teorija i povijest književnosti na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost.

Na Natječaju mogu ravnopravno sudjelovati pristupnici oba spola.

Pristupnici trebaju ispunjavati opće i posebne uvjete utvrđene odredbama Zakona o radu (NN br. 149/09, 61/11 i 82/12), Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07. - Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13 i 139/13.), Odluke Rektorskog zbora o uvjetima za izbor u znanstveno-nastavna zvanja (NN 106/06.), Statuta Filozofskog fakulteta u Splitu i Priručnika o sustavu za una-prjeđivanje kvalitete Filozofskog fakulteta u Splitu (<a>www.ffst.hr).

Pristupnici, uz prijavu, trebaju priložiti:

- životopis, presliku dokaza o državljanstvu, preslike odgovarajućih diploma
- prikaz znanstvene, nastavne, odnosno stručne djelatnosti
- popis radova, radove, odnosno separate radova relevantnih za izbor,
- za pristupnike koji su strani državljanima dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (C2-napredno znanje), drugu odgovarajuću dokumentaciju o ispunjavanju uvjeta za izbor.

Napomena: sva dokumentacija, osim radova, predaje se u dva primjerka, a životopis, prikaz znanstvene, nastavne, odnosno stručne djelatnosti i popis radova, uz tiskani, trebaju biti dostavljeni i u elektroničkom obliku (na CD-u u 1 primjerku).

Rok za podnošenje prijave je 30 (trideset) dana od dana objave Natječaja.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja šalju se poštom na adresu: Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Sinjska 2, 21 000 Split.

Zakašnjele i nepotpune prijave neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI FAKULTET
RASPISUJE
NATJEČAJ ZA IZBOR

jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju naslovnog docenta za područje Biomedicine i zdravstva, polje Kliničke medicinske znanosti, grana Ginekologija i opstetricija na Katedri za ginekologiju i porodništvo

jednog suradnika u naslovnom suradničkom zvanju poslijedoktoranda za područje Biomedicine i zdravstva, polje Kliničke medicinske znanosti, grana Ginekologija i opstetricija na Katedri za ginekologiju i porodništvo

jednog suradnika u suradničkom zvanju i na radnom mjestu poslijedoktoranda za područje Biomedicine i zdravstva, polje Temeljne medicinske znanosti, grana genetika, genomika i proteomika čovjeka na Katedri za imunologiju i medicinsku genetiku II.

jednu višu medicinsku sestru/bacc. med. techn. (tehnički suradnici ili viši tehničari) za rad na Katedri za kliničke vještine i Centru za kliničke vještine Medicinskog fakulteta na određeno vrijeme od šest mjeseci s nepunim radnim vremenom od 4 sata rada dnevno.

Pristupnici trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13) te Pravilnikom o uvjetima i postupku izbora u zvanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu (ožujak 2006.).

Potrebna dokumentacija i dokazi koje je potrebno priložiti za izbor u određeno zvanje objavljeni su na mrežnoj adresi Povjerenstva za kadrove (<http://www.mefst.hr/kadrove>).

Pri odabiru za radno mjesto pod točkom II. prednost imaju kandidati s izobrazbom iz područja edukacije i poznavanjem engleskog jezika o čemu trebaju priložiti dokaze.

Na oglašena radna mjesta mogu se javiti osobe oba spola.

Prijave se podnose poštom u roku od 30 dana za izbore pod točkom I., a za izbor pod točkom II. u roku od 8 dana, od objave natječaja u Narodnim novinama (od 22. siječnja 2014.) na adresu: SVEUČILIŠTE U SPLITU, MEDICINSKI FAKULTET, Šoltanska 2, 21000 Split

Kohezija i segregacija (2)



Premda je Peščenica tradicionalno radnički kvart, dok Podsljeme, uz prigradsko i ruralno nasljeđe, danas obiluje ‘urbanim vilama’ novoobogaćenih, istraživanje nije pokazalo bitne razlike u stavovima mladih

Piše:
MYPLACE TIM *

U tekstu pod istim naslovom u broju Universitas od veljače 2013. na str. 14 (dostupno na www.unist.hr) detaljno je pisano o razlozima zbog kojih smo, mimo uobičajenih postupaka koji se zasnivaju na modelu reprezentativnosti, odabrali dvije različite zone grada Zagreba, po našoj pretpostavci dovoljno kontrastne - Podsljeme i Peščenicu.

Gubitnici tranzicije

Danas objavljujemo dio rezultata ankete koju smo obavili među 1200 mladih (kategorija mladih je u ovom istraživanju definirana kao 16-25 godina), te 66 dubinskih intervju a među već anketiranim ispitanicima. Bez obzira na razlike statističkih podataka o kriminalu, u etničkoj i konfesionalnoj strukturi ovih dviju zo-

gubitnici tranzicije. No Podsljeme je prikazalo vrlo sličnu i srodnu sliku Peščenici! Dijelom i zbog nedostatka interesa bogatih da sudjeluju u anketi i intervjuima, na obje strane se pokazalo da se radi o gubitnicima hrvatske tranzicije, o radničkoj klasi i osiromašenom bivšem srednjem sloju.

Male razlike stavova

Naravno, postoje razlike; mladi iz Podsljemena često su za svoj kraj upotrebljavali riječ ‘selo’, što nije bio slučaj na Peščenici. Pojam sela sa sobom nosi pozitivne konotacije, zbog poznanstva, češće komunikacije i međusobnog pomaganja, ali i negativne, zbog više socijalne kontrole, ‘miješanja u tuđe poslove’ i pritiska roditeljske kulture. Kada izostane sloj novoobogaćenih koji je vizualno i na druge načine promijenio staru sliku Podsljemena, onda ostaje tip susjedstva koji je bliži tradicionalnom pojmu

Politika, religija, društvo

Među mladima u obje zone interes za politiku je relativno mali; samo trećina izjavljuje da su vrlo ili prilično zainteresirani.

Stavovi mladih prema političarima i politici vrlo su negativni na obje lokacije; oko tri četvrtine mladih se slaže sa tvrdnjom da su političari korumpirani i da bogati imaju prevelik utjecaj na politiku. Samo desetina smatra da su političari zainteresirani za mlade ljude.

Na obje lokacije nepovjerenje prema političkim i društvenim institucijama je veliko; više od dvije trećine mladih nema povjerenja u političke stranke, parlament, premijera. Najviše povjerenja mladi iskazuju prema vojsci.

Kriza demokratskog sustava može se iščitati i iz ovih rezultata; iako većina mladih ima umjereno pozitivan stav prema demokraciji, polovica izražava pozitivan stav prema sustavu u kojem bi zemlju vodio snažan vođa koji nije pod kontrolom Sabora, a trećina mladih u Podsljemenu i četvrtina na Peščenici smatra pozitivnim vojni režim.

Značajan broj mladih sebe definira kao religiozne; 44% u Podsljemenu i 40% na Peščenici, dok se nereligioznima smatra 16% u Podsljemenu i 21% na Peščenici. Međutim, kad je riječ o utjecaju religije na društvo, znatno veći broj mladih slaže se sa tvrdnjom ‘religijski vođe ne bi trebali utjecati na vladine odluke’; 58% u Podsljemenu i 68% na Peščenici. Također, malo manje od polovice mladih u Podsljemenu (48%) i malo više od polovice na Peščenici (56%) nije se složilo sa tvrdnjom ‘dobri političari vjeruju u Boga’.

Na obje lokacije prisutan je relativno nizak stupanj aktivizma mladih; od oblika osobnog sudjelovanja najčešće se navodi potpisivanje peticija (40% Podsljeme, 42% Peščenica), bojkotiranje određenih proizvoda (26% Podsljeme, 17% na Peščenici) i sudjelovanje u demonstracijama (22% Podsljeme, 17% Peščenica). Svega 20% mladih u Podsljemenu i 16% na Peščenici je nekad sudjelovalo na javnom skupu koji se ticao političkih ili društvenih problema, a 15% u Podsljemenu i 13% na Peščenici je nekad postavilo materijal političkog sadržaja na Internet. Politički govor u životu održalo je njih 2.4% iz Podsljemena i 5% sa Peščenice. Iako većina mladih ne odobrava nasilje i djelotvornim smatra uglavnom samo legalna sredstva borbe, između 14% i jedne četvrtine na obje lokacije opravdalo bi nasilje ako bi bila riječ o zaštiti radnog mjesta, okončanju siromaštva, zaštiti etničke grupe, svrgavanju vlasti, osiguravanju stabilne vlasti, poštovanju ljudskih prava i prava životinja.

Oko 80% mladih na obje lokacije vrlo su ili prilično ponosni na hrvatsko državljanstvo, većina ih je osjetljiva na nacionalnu suverenost; dvije trećine mladih smatra da bi Hrvatska trebala smanjiti uvoz stranih proizvoda da bi zaštitila vlastito gospodarstvo. Između 40 i 50% podržava tvrdnju da Hrvatska treba štiti vlastite interese čak i ako to vodi u konflikt sa drugim nacijama.

Mladi na obje lokacije imaju neutralan opći stav prema nacionalnim manjinama. Međutim, oko trećine mladih na obje lokacije slažu se sa negativnim tvrdnjama o Židovima i Romima. Oko četvrtine mladih u Podsljemenu i oko petine na Peščenici ne slaže se sa pozitivnim tvrdnjama o Muslimanima i Židovima, dok polovica mladih na obje lokacije odbija pozitivne tvrdnje o Romima.

Malo više od polovice mladih na obje lokacije slaže se sa pozitivnim tvrdnjama o imigrantima. No, 69% mladih u Podsljemenu i 61% na Peščenici smatra da bi u uvjetima velike nezaposlenosti pri zapošljavanju trebalo davati prednost hrvatskim ljudima nad strancima. Također, oko polovice mladih u Podsljemenu i nešto manje od polovice na Peščenici slaže se s tvrdnjom da bi Hrvatska trebala uvesti strože granične kontrole i politiku viza kako bi se spriječilo daljnje doseljavanje stranaca.



na, istraživanje je pokazalo da stavovi mladih, nisu tako različiti kako se, u skladu sa stvarnim podacima, nama činilo. Podsljeme je puno urbanih vila jer je sloj novoobogaćenih, dobitnika hrvatske tranzicije, izmijenio arhitektonsku i socijalnu sliku te zone. S druge strane, na Peščenici, tradicionalno radničkom kvartu, prevladavaju

zajednice. Nešto više mladih iz Podsljemena sebe definira kao religiozne, također ih nešto više iz te zone izražava sklonost desnim i konzervativnim opcijama, nešto više ih se suprotstavlja zdravstvenom odgoju, ali gledano u cjelini, nema bitnih, velikih razlika u stavovima mladih iz te dvije, po mnogim faktorima kontra-

stne zone grada Zagreba. Ovdje prikazujemo ključne nalaze iz anketnog istraživanja, s obzirom na političku participaciju, religiju i odnos mladih prema bitnim društvenim pitanjima. A u prvoj sljedećoj prilici željeli bismo na stranicama Universitas izvijestiti o interesu mladih za povijest i povijesne događaje što u ovom

istraživanju zauzima posebno mjesto. Budući da je naša zemlja jedna od rijetkih koja je nakon Drugog svjetskog rata proživjela još jedan, Domovinski rat, tome smo posvetili posebnu pozornost u istraživanju.

*** Renata Franc, Marko Mustapić, Ivana Mijić, Benjamin Perasović, Dražen Šimleša**



Oktet KUD Student



Svako vrijeme ima svoju mladost i svaka mladost ima svoje vrijeme

Piše:
MAJA PEJKOVIĆ-KAČANSKI

Cijela karijera Krste Mlačića na ovaj ili onaj način povezana je sa studentskim životom. Radni vijek proveo je u Fondu za kreditiranje studenata. Bio je "tehniko" studentskih organizacija, vodio je Studentski klub, a posebno mjesto u njegovu srcu zauzima projekt Doma Mladeži u Splitu.

No vratimo se u njegovo studentsko doba - nakon gimnazije upisao je Agronomiju u Zagrebu, no kad su se počeli osnivati fakulteti u Splitu, dalo se naslutiti da će Split vrlo brzo postati sveučilišni centar. «U Zagrebu je sve već bilo organizirano, od Studentskih kulturnih centara preko domova do menza i Student servisa. Držao sam da se moram vratiti u Split jer sam se u Zagrebu naslušao da je Split provincija», kazuje Krsto Mlačić. Poslije prve godine Agronomije vratio se u Split i upisao Pravni fakultet. S grupom entuzijasta bio je voljan i spreman slobodno vrijeme iskoristiti za pokretanje kulturnog studentskog života. Našla se „ekipa“ i organizirala kroz Koordinacijski odbor Saveza studenata. Počeli su se baviti izdavaštvom, prve studentske novine zvale su se „Tribina“ (kasnije Studentski list pa Omladinska iskra). Osnovani su 1963. godine KUD „Student“ koji je nedavno proslavio 50. obljetnicu. Ista ekipa uz neke druge osobe osnovala je i Studentski centar koji je trebao osmisliti studentske domove i druge sadržaje (prehranu i menzu) i najnužnije, Studentski servis. I prvi put, naglašava, više se nije išlo u Zagreb studirati! Dapače, u Split su počeli dolaziti gimnazijalci iz Šibenika, Zadra, Makarske, Vrgorca... «Važno je da smo pri-

Jedan od začetnika studentskog kulturnog života u Splitu bio je i Krsto Mlačić koji se rado prisjeća kako je grupa entuzijasta prije 50 godina 'osvajala slobodu' u uvjetima koje današnje generacije teško mogu zamisliti



hvatili „došljake“, a imali smo isti cilj - osmisliti im dnevne boravke koje smo mi imali. Jezgra te aktivističke grupe, nas šest, sedam, bili smo uglavnom bez oca. Naši očevi nastradali su od raznih ratnih opcija u II. svjetskom ratu, no to nas nije priječilo da stvaramo i radimo zajedno sve ono dobro što i danas traje na Splitskom sveučilištu», veli Krsto Mlačić.

Plesnjaci u Podrumima

«Muka mi je kad danas vidim tko sve i na koji način ocjenjuje naš život i naše vrijeme, tko sve s visoka pljucka na to koliko smo slobode tada bili u

stanju osvojiti i živjeti! Griješe svi koji nisu živjeli tada i ovdje. Po apsolutnim mjerilima slobode je sigurno bilo malo. Ali kao studenti, kao akademski osviješteni građani imali smo više slobode od većine, a u početku i od današnjih studenata koji su na drugačiji način od nas ovisni o svemu i svačemu», poručuje Mlačić.

Nastavlja kako su se tih 60-ih prošlog stoljeća sastajali Kraj Sv. Ivana na Peristilu i to u vremenima početka intenzivnijeg rock and rolla. Prije KUD-a osnovali su Studentski centar i Student servis. U šufitu zgrade Salezijanaca

(bivša OŠ “Zlata Šegvić”) formiran je jedan od prvih okleta dalmatinske pjesme, te sastav “Tekila”, kasnije popularni “Batali”. Studentski centar zakupio je prostor na Zvončacu, a plesove u podrumima Diklecijanove palače organizirao je upravo KUD “Student”. KUD je u Podrume ušao sa predstavama i plesnjacima. U Podrumima su nastupali najpoznatiji tadašnji estradnjaci, Betty Jurković, Tereza Kesovića, Alenka Pintarić, Maruška Šinković, pok. Đurđica Barlović, Gabi Novak, a jedno vrijeme s Batalima je pjevala i pok. Zdravka Krstulović. Uspješni- ca je bila predstava „Budilnik“ pok. Ivice Vidovića. Izvedeno je na raznim pozornicama više od 60 „Budilnika“, a u okviru KUD-a Student djelovala je i likovna sekcija čiji su članovi danas poznati i priznati akademski slikari i kipari. Za sve to bilo im je „malo vremena“, jer je većina na vrijeme diplomirala i osmislila budućnost. U kriznom političkom razdoblju, od 1968. do 1971. izborili su se i dobili prostor za Studentski klub.

Dom Mladeži kao kruna angažmana

Studentski klub u godinama izgrenog teatra u suradnji s Muzičkom omladinom organizirao je bogati kulturno-zabavni i umjetnički život. Klub je bio sastajalište ne samo studenata, nego mladeži grada koja je željela plesati, slušati koncerte estradnih i opernih umjetnika. U prvom redu, klub je bio mjesto slušanja šansone. Mlačić se podsje-

ća kako su uspjeli naučiti publiku da kad završi šansona Lade Kos ili Tome Bebića, nema pljeska. Jer nakon šansone treba ostati u tišini, u njezinoj poruci... U Studentskom klubu visjele su dvije parole: prva je glasila „Dosta su nas indoktrinirali od A do Ž!“ S tim što je iznad slova A bila kruna kralja Aleksandra, a iznad Ž penkala (asocijacija na političara Žanka). Kad je završilo tzv. Studentsko proljeće, u Studentskom klubu stajala je druga parola: „Zahvaljujući stabilizaciji fotelje su se spasile u nemilosrdnom obračunu s nacionalistima!“

Svojevrsnom „krunom“ svog angažmana Krsto Mlačić drži Dom mladeži. Bilo je pitanje namjene cijelog tog kompleksa. Trebalo se dobro pomučiti da HTV studio dobije današnji prostor, a ne da se tamo smjeste društveno-političke organizacije, u čemu su mu uvelike pomogli u ono doba organizirani omladinci. Krsto Mlačić je silno želio postati glumac, ali kad se to već nije dogodilo, trudio se iskoristiti sve mogućnosti da se Dom mladeži arhitektonski oblikuje tako da njime dominira suvremeni amfiteatar, smatrajući da će upravo ta scena postati najveća vrijednost tog objekta.

Amfiteatar je bio najviši domet scenske polivalencije, omogućujući gledalište sa čak 1400 mjesta, ali i komornu scenu s 350 mjesta. Smatrao je da košarka i rukomet nisu kulturne predstave i da Split zaslužuje, uz obnovljenu scenu HNK-a, i suvreme-

niji scenski prostor. Time je Mlačić zaokružio svoje ambicije organizatora studentske kulturne scene, i zahvalan je što se našao u situaciji da na takav način može osmisliti arhitektonski natječaj. Riječju, bio je to netipični Dom omladine za ono vrijeme.

Slobodan čovjek garancija dobre budućnosti

«Možemo sreći zahvaliti da studij tada nije bio organiziran po bolonji, jer za ono što smo mi tada radili, današnji studenti, da bi bili uredni, nemaju vremena. Danas po mom dubokom sudu, fakulteti ne stvaraju slobodno akademsko biće nego visokoobrazovanu osobu za tuđi profit u nezajažljivom trgovačkom svijetu što je svjetlosnim godinama daleko od duhovnosti. To smatram jedinom razlikom u poimanju što smo mi mogli kao studenti, a što mogu današnji studenti,» kaže Krsto Mlačić.

Mladima poručuje kako nikada više neće imati 20 ili 25 godina, i te godine moraju iskoristiti u interesu dobrog, u interesu ljubavi. Savjetuje ima da zaborave na mržnju bez obzira je li ona opravdana ili nije, jer jednog dana s tim će morati prestati. Samo slobodan čovjek garancija je dobre budućnosti.

Kad ga pitamo za savjet - kako osmisliti društveni život studentske dobi, a to je dob u kojoj je čovjek najjači i kad ima najizraženije želje da nešto ostvari, ne može preporučiti model njegova vremena. Jer svako vrijeme ima svoju mladost i svaka mladost ima svoje vrijeme. I nitko ga ne može generalno obilježiti. „Ljudi smo, svi smo originalni onoliko koliko uspijemo izboriti slobode za svoja htijenja da bismo ostvarili jednu trodimenziju kruha, zdravlja i nade“, zaključuje.



FESB

14. prosinca 2013.

Prvostupnici/ce:

Elektrotehnike i
informatijske teh-
nologije **114**
Brodogradnje **9**
Računarstva **72**
Strojarstva **32**
Industrijskog inže-
njerstva **30**

Stručni

pristupnici/ce:

Elektrotehnike **46**
Računarstva **19**
Strojarstva **4**
Brodogradnje **3**
Industrijskog
inženjerstva **30**

FGAG

14. prosinca 2013.

Stručni
prvostupnici
inženjeri
građevinarstva

49

Inženjeri
građevinarstva

4

Magistri inženjeri
arhitekture

28

Magistar
– inženjer
građevinarstva

68

Diplomirani
inženjer
građevinarstva

3

